

STANDARTIZAVIMO PROCEDŪRŲ APRAŠAS.
I DALIS. 4 KLASĖS

LIETUVIŲ GIMTOSIOS KALBOS
(SKAITYMO, RAŠYMO)

IR MATEMATIKOS

STANDARTIZUOTOS PROGRAMOS
IR TESTŲ PAVYZDŽIAI

PROJEKTAS „STANDARTIZUOTŲ MOKINIŲ PASIEKIMŲ VERTINIMO IR ĮSIVERTINIMO ĮRANKIŲ BENDROJO LAVINIMO MOKYKLOMS KŪRIMAS“

STANDARTIZAVIMO PROCEDŪRŲ APRAŠAS

I DALIS

**4 KLASĖS LIETUVIŲ GIMTOSIOS KALBOS (SKAITYMO, RAŠYMO) IR MATEMATIKOS
STANDARTIZUOTOS PROGRAMOS IR TESTŲ PAVYZDŽIAI**

UGDYMO PLĖTOTĖS CENTRAS
Vilnius, 2012

Projektas „Standartizuotų mokinių pasiekimų vertinimo ir įsivertinimo įrankių bendrojo lavinimo mokykloms kūrimas“ yra valstybinis projektas, Švietimo ir mokslo ministerijos Mokyklų tobulinimo programos plus (MTP plus) dalis. Jo įgyvendintojas – Ugdymo plėtotės centras. Projektas finansuojamas iš Europos socialinio fondo ir Lietuvos Respublikos biudžeto.

Leidinio sudarytojai:

Projekto vadovė Eglė Melnikė

Projekto moksliniai vadovai: dr. Pranas Gudynas, dr. Daiva Bigelienė

Standartizuotų programų rengimo vadovė dr. Viktorija Sičiūnienė

Projekto metodininkai: Nadia Batisienė, Jurgita Blažienė, Andželika Padarauskienė

Statistinės duomenų analizės veiklos vadovė Janina Dargytė

Mokslinis redagavimas: dr. Pranas Gudynas, dr. Daiva Bigelienė, dr. Viktorija Sičiūnienė

Standartizuotų programų rengėjai:

Lietuvių kalba: Rasa Adomavičienė, Nadia Batisienė, Jūratė Dirginčienė, dr. Danguolė Kalesnikienė, Rasa Pivorytė, Violeta Varnagirienė, Milda Pošiūtė-Žebelinė

Matematika: Aušra Bielskienė, Jurgita Blažienė, Regina Radavičienė, Dalia Rimšienė, Asta Rudienė, Jovita Vaivadaitė, Jolanta Vengalienė

Testų užduočių kūrėjai ir mokinių darbų vertintojai:

Lietuvių kalba: Nadia Batisienė, Alvyda Blockuvienė, Vilma Dailidėnienė, Violeta Gendvilienė, dr. Danguolė Kalesnikienė, Nomedas Kasperavičienė, Rasa Pivorytė, dr. Daiva Jakavonytė-Staškuvienė

Matematika: Nadia Batisienė, Jurgita Blažienė, Daiva Jazavitienė, Andželika Padarauskienė, Regina Radavičienė, Rita Rimšėlienė, Asta Rudienė, Rasa Saliamorienė, Jovita Vaivadaitė, Asta Žaludienė

Duomenų statistinę analizę atliko: Janina Dargytė, Eglė Norkutė, Vytautas Šeibutas, Sigita Uksaitė

Redaktorė Dalia Blažinskaitė

TURINYS

ĮVADAS	5	STANDARTIZUOTA MATEMATIKOS PROGRAMA 4 KLASEI	
I. BENDROJI DALIS	6	1. ĮVADAS	67
1. Standartizuotų programų kūrimas	6	2. VERTINAMŲ MOKINIŲ MOKYMOSI PASIEKIMŲ KONSTRUKTAS	68
2. Pasiekimų lygių nustatymas	7	2.1. Mokinių pasiekimų struktūrinės dalys.....	68
3. Standartizuotų testų sudarymas.....	9	2.1.1. Mokinių pasiekimų skirstymas pagal turinio sritis	68
4. Standartizuotų programų ir testų kūrimo perspektyva	10	2.1.2. Mokinių pasiekimų skirstymas pagal kognityvinių gebėjimų grupes	70
5. Rekomendacijos mokytojams, mokykloms ir savivaldybėms	12	2.1.3. Mokinių pasiekimų lygių požymiai.....	72
		2.2. Mokinių pasiekimų struktūrinių dalių proporcijos įvertinime	74
STANDARTIZUOTA LIETUVIŲ KALBOS PROGRAMA 4 KLASEI		3. MOKINIŲ PASIEKIMŲ LYGIŲ APRĖPTYS	75
1. ĮVADAS	19	4. VERTINIMO INSTRUMENTŲ CHARAKTERISTIKOS	84
2. VERTINAMŲ MOKINIŲ MOKYMOSI PASIEKIMŲ KONSTRUKTAS	20	PRIEDAI	85
2.1. Mokinių mokymosi pasiekimų struktūrinės dalys	20		
2.1.1. Mokinių mokymosi pasiekimų skirstymas pagal veiklos sritis.....	20		
2.1.2. Mokinių mokymosi pasiekimų skirstymas pagal kognityvinių gebėjimų grupes	22		
2.1.3. Mokinių mokymosi pasiekimų skirstymas pagal pasiekimų lygius	23		
2.2. Mokinių pasiekimų struktūrinių dalių proporcijos įvertinime	25		
3. MOKINIŲ MOKYMOSI PASIEKIMŲ LYGIŲ APRĖPTYS	26		
4. VERTINIMO INSTRUMENTŲ CHARAKTERISTIKOS	34		
PRIEDAI	37		

ĮVADAS

Šis leidinys skirtas mokytojams, mokyklų vadovams, ugdymo turinio specialistams, mokymo priemonių autoriams ir švietimo vadybos specialistams. Leidinio tikslai:

- suteikti skaitytojams bendros informacijos apie mokinių pasiekimų vertinimą testais ir testų standartizavimą;
- aprašyti, kaip kuriamos standartizuotos programos ir testai;
- pateikti patarimų, kaip galima pasinaudoti standartizuotomis programomis ir testais ugdymo kokybei gerinti;
- paaiškinti, kas ir kaip gali būti vertinama nacionaliniais standartizuotais testais, kaip galima interpretuoti standartizuotų testų rezultatus;
- pateikti ir paaiškinti standartizuotas programas ir testus.

Visa leidinyje pateikta medžiaga (standartizuotos programos, testai) remiasi 2008 m. patvirtintomis Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrosiomis programomis – jas detalizuoja, iliustruoja ir sudaro galimybes įvertinti testais mokinių pasiekimus, aprašytus Bendrosiose programose. Svarbu pabrėžti, kad šiame leidinyje pateikiamų standartizuotų programų paskirtis nėra pakeisti dalykų Bendrąsias programas. Bendrosios programos yra pirminis, svarbiausias dokumentas, kuriame aprašomi laukiami mokinių pasiekimai. Šiame leidinyje pateikta medžiaga yra pagalbinio pobūdžio. Ji padės mokytojams, mokykloms ir visoms švietimo vadybos grandims geriau suprasti, kaip praktiškai galima įvertinti Bendrosiose programose aprašytus mokinių pasiekimų aspektus ir mokinių pasiekimų lygius.

Šio leidinio svarbiausias ypatumas yra tai, kad jo medžiaga pagrįsta įvairiapusiškais žiniomis apie realią padėtį mokyklose. Rengiant standartizuotas programas ir testus, pasinaudota dviem skirtingais, vienas kitą papildančiais informacijos šaltiniais: pradinio ugdymo, lietuvių kalbos, matematikos ir istorijos mokymo pagrindinėje mokykloje ekspertų intuicija bei patirtimi; betarpiško šalies mokinių testavimo rezultatais. Ekspertų parengti vertinimo kriterijai ir vertinimo užduotys buvo keletą kartų praktiškai tikrinamos, duodant jas atlikti

mokiniams, ir tikslinamos. Pasinaudojant leidinyje pateiktomis standartizuotomis programomis ir testais, galima įvertinti mokinių pasiekimus tiek lyginant su kitais šalies mokiniais, tiek su ekspertų detaliam aprašytais mokinių pasiekimų lygiais. Leidinyje pateikta medžiaga suteiks mokytojams ir mokykloms autonomiškumo – norint palyginti savo mokinių pasiekimus su šalies mokinių pasiekimais ir su ekspertų nustatytais mokinių pasiekimų lygiais, jiems nereikės kreiptis į nacionalines įstaigas ir prašyti apdoroti jų surinktų duomenų. Išvadas apie savo mokinių pasiekimų kokybę mokytojai ir mokyklos galės pasidaryti patys. Taip pat jiems bus nesunku patiems pasilyginti savo skirtingų metų tos pačios klasės mokinių pasiekimus ar įvertinti mokinių padarytą pažangą. Leidinys yra parengtas pagal ES struktūrinių fondų projekto „Standartizuotų mokinių pasiekimų vertinimo ir įsivertinimo įrankių bendrojo lavinimo mokykloms kūrimas“ I etapo (toliau – Projekto) veiklų planą. Projekto trukmė – nuo 2009 m. vasario 26 d. iki 2012 m. vasario 26 d. Projekto paskirtis – standartizuotų programų, skirtų mokinių pasiekimams vertinti, ir pagal tas programas parengtų mokinių pasiekimų vertinimo įrankių standartizavimo technologijų įsisavinimas ir išbandymas parengiant standartizuotas dalykų programas ir testus 4 ir 8 klasių mokiniams. Leidinyje skelbiamos 4 klasės lietuvių gimtosios kalbos (skaitymo ir rašymo) bei matematikos ir 8 klasės lietuvių gimtosios kalbos (skaitymo ir rašymo), matematikos bei istorijos standartizuotos programos ir testai yra Projekto atitinkamų veiklų produktai.

Rengiant šį leidinį pasitelkta projekte dalyvavusių *Anglia Assessment* ekspertų iš Jungtinės Karalystės: George'o Bethello, Algirdo Zabulionio, Marian Sainsbury, Johno Hamerio, Tomo Bentono medžiaga, kuri buvo naudojama projekto dalyvių ir darbuotojų mokymuose bei konsultacijose.

Leidinio autoriai taip pat dėkoja mokyklų, kuriose vyko užduočių išbandymai, mokytojams ir mokiniams, sprendusiems šias užduotis ir taip prisidėjusiems prie šio produkto sukūrimo.

I. BENDROJI DALIS

1. STANDARTIZUOTŲ PROGRAMŲ KŪRIMAS

Mokinių pasiekimai yra abstrakti sąvoka, kurios negalima tiesiogiai stebėti ir matuoti. Pavyzdžiui, mokinio matematikos pasiekimai susideda iš daugybės specifinių žinių ir gebėjimų. Mokinys gali mokėti sudauginti trupmenas, suformuluoti Pitagoro teoremą ir spręsti tiesines lygtis, bet jo matematikos pasiekimai vis vien dar gali būti neaukšti. Be to, gali gerokai skirtis pačių mokytojų nuomonė apie mokinio matematikos pasiekimus, nes mokytojai kiek skirtingai interpretuoja, kas yra aukšti matematikos pasiekimai. Vienam mokytojui galbūt atrodo, kad svarbiau yra skaičiavimo ir algebros gebėjimai, o kitam – geometrijos ir problemų sprendimo gebėjimai. Todėl, siekiant kokybiškai įvertinti ar ištirti mokinių pasiekimų būklę, būtina susitarti ir parengti konstrukta – t. y. specialų, vertinimo tikslus atitinkantį mokinių pasiekimų įvairovės ir objekto struktūros aprašą. Viena iš svarbiausių standartizuotos programos paskirčių – aprašyti mokinių pasiekimų konstrukta. Iš esmės standartizuota programa – tai mokinių pasiekimų aprašymas vertinimui patogia forma atsižvelgiant į vertinimo tikslą, tipą bei pasirinktus vertinimo įrankius, dėl kurio tarpusavyje sutaria dauguma dalyko mokymo ekspertų.

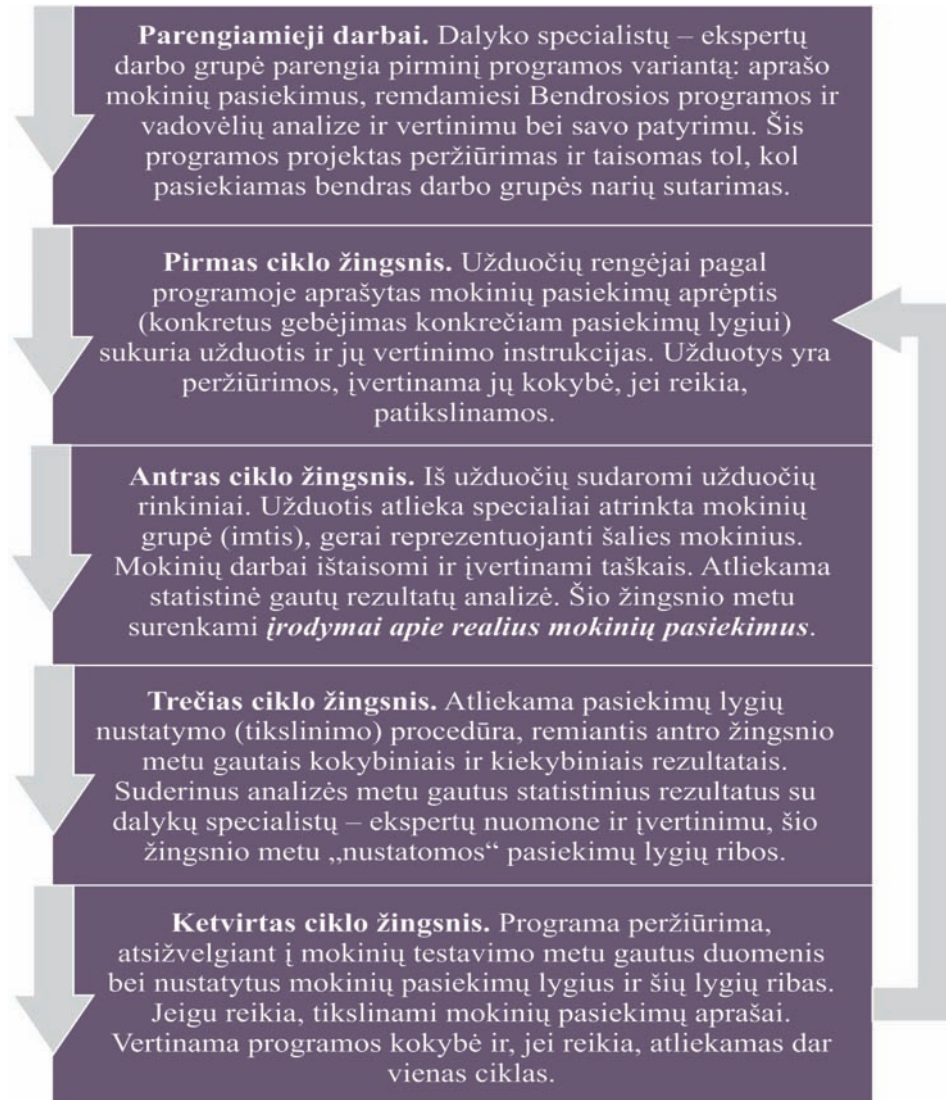
Konstruktas visų pirma priklauso nuo to, koks yra vertinimo ar tyrimo tikslas ir kokie naudojami vertinimo įrankiai. Aptariamam atveju vertinimui taikomi testai, todėl pateikiamose standartizuotose programose neaprašomos mokinių nuostatos ir apsiribojama tik tomis mokinių žiniomis ir gebėjimais, kurie gali būti įvertinti testais. Norint palengvinti vertinimą, rengiant standartizuotas programas

***Konstruktas** – tiesiogiai negalimo tirti, išmatuoti ir/ar įvertinti objekto apibūdinimas kitais požymiais, kuriuos galima tirti. Pvz., nustačius istorijos gebėjimų struktūrinę dalis (istorinės raidos supratimas, orientavimasis istoriniame laike ir erdvėje, istorijos tyrimas ir interpretavimas), jos ir bus vertinamos testu.*

mokinių pasiekimai buvo išskaidyti į tam tikras dalykininkams suprantamas ir tarpusavyje susitartas kategorijas ir nurodyti santykiniai jų indėliai (svoriai) apibendrinamajame vertinime.

Leidinyje pateikiamose standartizuotose programose mokinių pasiekimai struktūruojami pagal veiklos sritis (dalykinę tematiką), kognityvinių gebėjimų grupes ir pasiekimų lygius. Patogumo dėlei, norint supaprastinti komplikuotas testų sudarymo ir rezultatų statistinės analizės procedūras, standartizuotose programose tik iš dalies laikomasi Bendrosiose programose naudojamos ugdymo turinio struktūros. Kai kurios Bendrosiose programose išskirtos veiklos sritys standartizuotose programose sujungtos arba integruotos į kitas veiklos sritis. Tais atvejais, kai dirbant su ekspertais ir praktiškai išbandant su mokiniais testus išaiškėjo, kad mokyklinėje praktikoje yra susiformavęs turtingesnis nei Bendrosiose programose aprašytas, geresnius mokymosi pasiekimus padedantis pasiekti ugdymo turinys, standartizuotose programose buvo išskirtos ir detalios aprašytos naujos turinio sritys, atspindinčios vadinamąjį „paslėptą“ ugdymo turinį. Kitais žodžiais tariant, paslėptu ugdymo turiniu čia vadinama tai, ko patyrę geri mokytojai įprastai moko ir kas nepakankamai išryškinta ir detalizuota Bendrosiose programose. Siekiant dar labiau akcentuoti ir tiksliau matuoti vieną iš svarbiausių Bendrųjų programų naujovių – mokinių bendruosius gebėjimus ir kompetencijas, buvo susitarta standartizuotose programose mokinių pasiekimus skirstyti į tris kognityvinių gebėjimų grupes: žinias ir supratimą, žinių taikymą ir aukštesnius mąstymo gebėjimus.

Kiekviena standartizuota programa buvo rengiama cikliška, žingsnis po žingsnio tikslinant ekspertų teiginius apie mokinių pasiekimų lygius tol, kol buvo pasiekta reikiama standartizuotos programos ir testų užduočių kokybė. Supaprastinta standartizuotų programų rengimo schema pateikta 1 paveiksle. Pirmiausia buvo parengtas pirmasis standartizuotos programos variantas. Jame buvo pateikti ekspertų atlikta ugdymo turinį reglamentuojančių dokumentų analize ir patyrimu paremti mokinių pasiekimų lygių aprašai. Pagal šiuos aprašus užduočių rengėjai

1 paveikslas. Standartizuotos programos rengimo schema

parengė tuos lygius atitinkančias testų užduotis mokiniams. Tada testai buvo išbandyti nacionaliniu lygmeniu – užduotis atliko šalies mokinių įvairovė gerai reprezentuojančios mokinių imtys. Išnagrinėję testavimo metu gautus rezultatus, ekspertai tarėsi ir tikslino standartizuotos programos darbinį variantą (visų pirma, mokinių pasiekimų aprašus). Programos tikslinimas buvo paskutinis kiekvieno standartizuotos programos rengimo ciklo žingsnis. Kiekvienai standartizuotai programai atlikti trys tokie tikslinimo ciklai, o tada jau pagal galutinį programos variantą dar kartą buvo parengtos ir išbandytos naujos testų užduotys standartizuotų užduočių saugykloi papildyti.

2. PASIEKIMŲ LYGIŲ NUSTATYMAS

Detaliau aptarsime standartizuotos programos kūrimo ciklo trečio žingsnio procedūras. Nustatant ir aprašant mokinių pasiekimų lygius, labai svarbios kelios sąvokos – mokinių pasiekimų lygis ir lygio slenkstis (arba riba) tarp dviejų šalia esančių lygių.

Standartizuotose programose, kaip ir Bendrosiose programose, buvo išskirti trys pasiekimų lygiai: patenkinamas, pagrindinis ir aukštesnysis, siekiant apimti visą mokinių pasiekimų, kuriuos galima įvertinti testu, spektrą. Priimant sprendimus, kokie mokinių pasiekimai apibūdina konkretų pasiekimų lygį, buvo remiamasi tiek ekspertiniu vertinimu (dalykų specialistų – ekspertų nuomone), tiek empiriniais duomenimis (užduočių testavimo metu gautais rezultatais).

Lygio slenkstis – žemiausias mokinių žinių ir gebėjimų skalės taškas, kurį pasiekęs mokinys laikomas įgijęs to pasiekimų lygio gebėjimą.

Riboms tarp skirtingų pasiekimų lygių nustatyti buvo taikomas „žymelės“ metodas, kuris turi kelis etapus.

- Užduotys pagal statistinius parametrus (apskaičiuotus taikant moderniąją testų teoriją) suranguojamos į vieną eilę jų sunkėjimo tvarka.
- Kiekvienas ekspertas gauna suranguotų sunkėjimo tvarka užduočių rinkinį ir pagal pasiekimų lygių aprašus pažymi tas užduotis, kurios, jo manymu, yra slenkstinės. Slenkstinės užduotys apibūdina slenkstį (ribą) tarp dviejų pasiekimų lygių. Ekspertas nurodo ribą tarp sunkiausios užduoties, kurią dar galėtų teisingai atlikti, pvz., patenkinamojo pasiekimų lygio mokinys, ir lengviausios užduoties, kurią atliktų jau pagrindinio pasiekimų lygio mokinys. Iš pradžių kiekvienas ekspertas savarankiškai pažymi slenkstines užduotis, tada bendrai aptariama, kodėl pasirinktos būtent šios užduotys, peržiūrimi šių užduočių statistiniai duomenys. Ekspertų sprendimai apibendrinami ir aptariami. Kiekvienas ekspertas išsako argumentus, kuriais jis grindė savo sprendimą.
- Po bendro aptarimo kiekvienas ekspertas savarankiškai galutinai nusprendžia, kokios užduotys, jo nuomone, yra slenkstinės. Atsižvelgus į kiekvieno eksperto nuomonę apskaičiuojama (kaip vidurkis, mediana arba moda) galutinė pasiekimų lygio slenksčio vieta bendroje mokinių žinių ir gebėjimų skalėje.

„Žymelės“ metodas – metodas, skirtas pasiekimų lygių riboms mokinių žinių ir gebėjimų skalėje nustatyti, kuris remiasi užduočių statistiniais parametrais, apskaičiuotais pagal moderniąją testų teoriją, ir ekspertiniu vertinimu.

Mokinių žinių ir gebėjimų skalė – absoliuti mokinių pasiekimų matavimo skalė, kurioje skirtingų pasiekimų lygių mokinių žinios ir gebėjimai susieti su užduotimis pagal tų pasiekimų lygių mokinių realias galimybes jas sėkmingai atlikti.

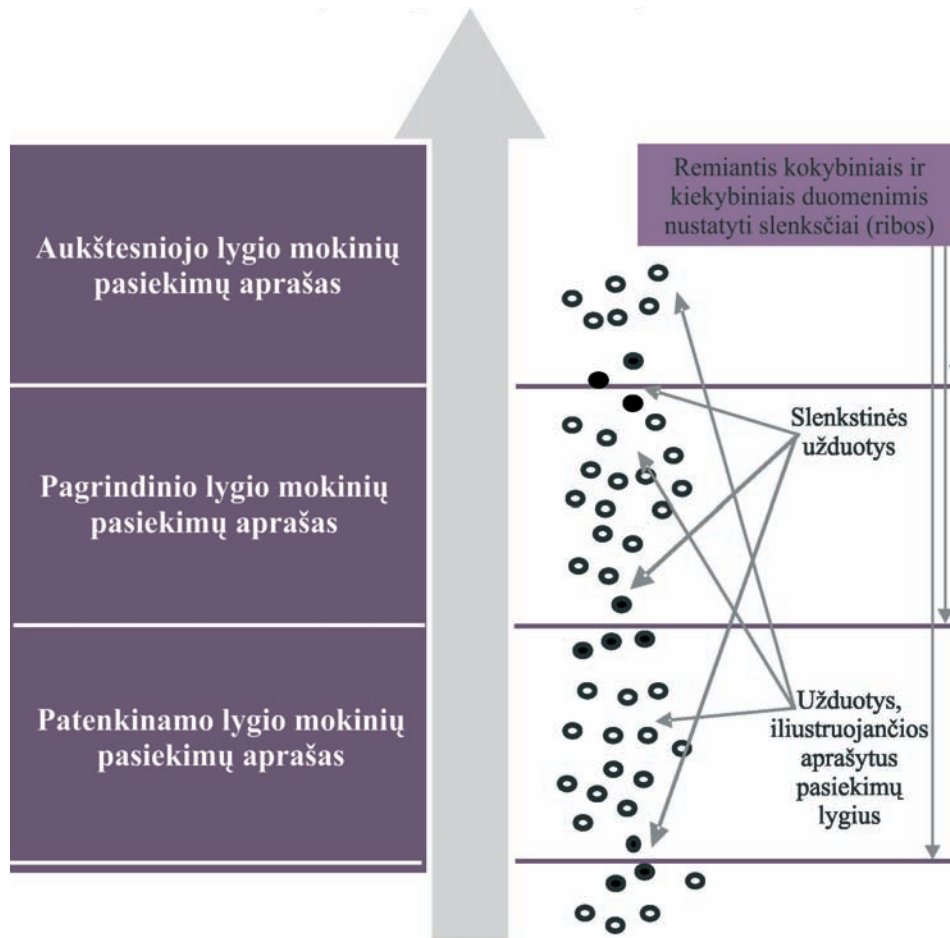
- Taip paeiliui nustatomi visi numatyti slenksčiai. Pavyzdžiui, Projekte buvo nustatinėjami trys slenksčiai: nepasiektas patenkinamas lygis – patenkinamas lygis, patenkinamas lygis – pagrindinis lygis, pagrindinis lygis – aukštesnysis lygis.

Lietuvių kalbos atveju pasiekimų lygių ribos buvo nustatomos atskirai skaitymui ir rašymui. Rašymo atveju buvo taikomas kiek kitoks – modifikuotas „žymelės“ metodas. Taikant šį metodą, mokiniai buvo rikiuojami į eilę pagal rašymo gebėjimų augimą. Rašymo gebėjimų rodikliu buvo pasirinkta bendra mokinio surinktų taškų už rašto darbą suma. Mokinių rašto darbai buvo sudėti pagal surinktus taškus taškų didėjimo tvarka. Darbai buvo atrinkti atsitiktinai. Jų buvo paimta tiek, kad būtų apimtas visas skirtingų įvertinimų taškais spektras ir mokinių darbų rinkinyje būtų po du darbus, įvertintus tokia pačia taškų suma. Ekspertai, remdamiesi pasiekimų lygių aprašais, žymėjo ribą, kuris rašto darbas būtų dar, pvz., patenkinamo pasiekimų lygio mokinio, o kuris jau pagrindinio pasiekimų lygio mokinio. Toliau buvo atliekamos tos pačios procedūros, kaip ir nustatant kitų dalykų ar skaitymo pasiekimų lygių ribas.

Tokiu būdu buvo ne tik parengtos standartizuotos programos, mokinių pasiekimai suskirstyti į tris lygius (žr. 2 pav.), bet ir tiems lygiams priskirtos juos atitinkančios užduotys. Kiekviena užduotis įgijo ne tik statistinius parametrus, apskaičiuotus pagal klasikinę ir moderniąją testų teorijas, bet ir buvo priskirta konkrečiam pasiekimų lygiui – užduotys buvo standartizuotos. Standartizuota užduotis – tai užduotis, kurios parametrai yra apskaičiuoti taikant moderniąją testų teoriją ir kurios atitiktis tam tikram mokinių pasiekimų lygiui yra patvirtinta atliekant specialias procedūras. Ši užduotis išbandyta testuojant mokinių imtį, kurios dydis pakankamas, kad būtų patikimai reprezentuojama šalies mokinių populiacija ir galima būtų taikyti tiek klasikinę, tiek moderniąją testų teorijas apskaičiuojant užduoties parametrus.

Modernioji testų teorija – teorija, susiejanti mokinio galimybę sėkmingai atlikti užduotį su mokinio gebėjimais ir užduoties sunkumu. Ji leidžia įvertinti užduotis pagal vienodą vertinimo skalę (mokinių žinių ir gebėjimų skalę).

MOKINIŲ ŽINIŲ IR GEBĖJIMŲ SKALĖ

2 paveikslas. Mokinių pasiekimų skirstymo į tris lygius grafinis modelis

Kiekviena iš standartizuotų užduočių saugyklą įdėta užduotis buvo aprašyta tokiomis dalyko didaktinėmis ir testavimo statistinėmis charakteristikomis: mokymosi koncentras ar klasė, kuriai užduotis skirta; veiklos sritis (dalykinė tematika), kurią užduotis atitinka; kognityvinių gebėjimų sritis; mokinių mokymosi pasiekimų lygmuo, kurį atitinka užduotis; užduoties sunkumas ir skiriamoji geba (tiesiogiai pagal klasikinę, tiesiogiai pagal moderniąją testų teorijas); užduoties formatas (pasirenkamo atsakymo, trumpo atsakymo ir pan.).

3. STANDARTIZUOTŲ TESTŲ SUDARYMAS

Mokinių pasiekimų lygiams nustatyti patogiau naudoti standartizuotus testus. Trumpai aptarsime, kaip jie buvo rengiami projekte. Standartizuoti testai iš standartizuotų užduočių buvo sudaromi vadovaujantis programose apibrėžtomis proporcijomis pagal veiklos/turinio sritis, kognityvinių gebėjimų grupes, pasiekimų lygius. Užduotys buvo parenkamos taip, kad būtų tenkinami programoje numatyti reikalavimai testo taškų pasiskirstymui. Tačiau būtina pastebėti, kad gali būti sudaromi ir specializuoti testai su kitokiu užduočių pasiskirstymu pagal veiklos/turinio sritis, kognityvinių gebėjimų grupes ar pasiekimų lygius, todėl, interpretuojant testo rezultatus, visada rekomenduojama perskaityti standartizuoto testo aprašymą. Patogumo sumetimais išsamiai standartizuoto testo aprašyme nurodoma, kurios užduotys priskiriamos kuriai dalyko veiklos/turinio sričiai, gebėjimų grupei ir pasiekimų lygiui. Tokiu būdu atlikus testavimą galima įvertinti ne tik individualaus mokinio pasiekimų lygį, bet ir jo pasiekimus pagal atskiras veiklos/turinio sritis bei gebėjimų grupes – diagnozuoti spragas ir, planuojant tolesnį mokymą ir mokymąsi, atsižvelgti į testavimo rezultatus parenkant veiklas. Dėl tokios savo struktūros standartizuoti testai suteiks mokytojams galimybę geriau pažinti mokinius, vienodžiau ir profesionaliau vertinti mokinių pasiekimų lygį.

Standartizavimas – nuosekli, tikslinga testų sudarymo, vertinimo ir taškų skyrimo procedūrų seka. Standartizavimo tikslas yra užtikrinti, kad visi mokiniai būtų vertinami vienodomis sąlygomis ir kad jų surinktų taškų sumos turėtų vienodą prasmę, o skirtingos sąlygos nedarytų joms įtakos.

Standartizuotas testas pateikiamas su vertinimo instrukcija ir pagal standartizuotų užduočių duomenis apskaičiuotais testavimo statistinių charakteristikų įverčiais. Testo apraše nurodoma, kokią dalį testo taškų turi surinkti mokinys, kad jo pasiekimai būtų priskiriami konkrečiam pasiekimų lygiui. Pateikti slenksčiai leidžia mokytojams ir mokykloms operatyviai (iškart pagal pateiktas vertinimo instrukcijas įvertinus atliktą testą) ir nepriklausomai nuo išorinių vertintojų įvertinti savo mokinių pasiekimų lygį. Standartizuotais testais savo lygį gali įsivertinti netgi geresnieji mokiniai, taip pat savo vaikų pasiekimų lygį gali įvertinti tėvai. Kartu su standartizuotu testu taip pat pateikiama pagal rengėjų jau turimą statistinę informaciją apie užduočių sunkumą sumodeliuota lentelė, iš kurios galima nustatyti, kurioje vietoje šalies mastu apytikriai yra testą atlikęs mokinys tarp savo bendraamžių, t. y. kokios apytikriai procentinės dalies mokinių pasiekimai yra aukštesni už jo pasiekimus. Mokykla (savivaldybė), apibendrinusi testo rezultatus, gali pasilyginti savo mokinių pasiekimų pasiskirstymą su šalies mokinių pasiekimų pasiskirstymu, įsivertinti savo situaciją bendrame šalies kontekste pagal testo vidurkį.

Standartizuotų užduočių ir testų privalumas tas, kad mokiniai gali laikyti testą skirtingu metu ir atsakinėti į skirtingus klausimus, tačiau jų rezultatai vis tiek galės būti įvertinti pagal tą pačią gebėjimų skalę, todėl bus palyginami. Tokiu būdu galima ne tik įsivertinti esamą situaciją, bet ir stebėti daromą pažangą.

Standartizuotas testas – laikantis nustatytos tvarkos parengtas, administruojamas ir vertinamas, iš standartizuotų užduočių pagal testo specifikacijoje numatytas proporcijas sukonstruotas testas, skirtas mokinių pasiekimų lygiams įvertinti.

4. STANDARTIZUOTŲ PROGRAMŲ IR TESTŲ KŪRIMO PERSPEKTYVA

Nacionalinių standartizuotų testų poveikis Lietuvos švietimo sistemai bus pozityvus tik tada, jei sukurta testavimo medžiaga bus naudojama maksimaliai apgalvotai – atsižvelgiant į mokslinių tyrimų rekomendacijas, kitų šalių patyrimą ir šalies bendrojo ugdymo ypatumus. Nacionaliniai standartizuoti testai turi derėti ir veikti sinergiškai su kitomis bendrajame ugdyme taikomomis vertinimo rūšimis. Taip pat svarbu, kad būtų reguliariai kuriami vis nauji standartizuoti testai ir standartizuotų užduočių saugykla būtų papildoma naujomis standartizuotomis užduotimis, kad mokytojai ir mokyklos galėtų naudotis standartizuotais testais ir standartizuotų užduočių saugykla ugdymo reikmėms.

Standartizuotų programų rengimą ir testų kūrimą šalyje numatoma tęsti ir plėsti. Artimiausioje ateityje standartizuotų testų kūrimui planuojama panaudoti tokią Lietuvoje jau išbandytą priemonę, kaip nacionaliniai mokinių pasiekimų tyrimai. Numatoma eksperimentuoti, bendradarbiaujant su mokyklomis ir savivaldybėmis, ir ieškoti veiksmingiausių būdų, kaip panaudoti standartizuotas programas ir testus ugdymo kokybei gerinti.

Bendrajame ugdyme vertinimas atliekamas labai įvairiems tikslams. Vertinimo informacija reikalinga mokiniams, jų tėvams, mokytojams, mokykloms ir įvairioms švietimo vadybos grandims. Tam, kad bendrasis ugdymas veiktų kaip viena efektyvi sistema, visų rūšių vertinimas jame turėtų būti suderintas tarpusavyje. Aktualus Lietuvos bendrojo ugdymo vertinimo sistemos tobulinimo ilgalaikis tikslas – sukurti suderinto mokinių pasiekimų vertinimo sistemą (žr. 3 pav.), kuri remtųsi vienodais vertinimo kriterijais. Šiame leidinyje pateikiamų standartizuotų lietuvių kalbos, matematikos ir istorijos programų ir standartizuotų testų sukūrimas yra pirmas žingsnis link tokios sistemos. Tolesniame sistemos kūrimo etape numatoma papildomai parengti standartizuotas pasaulio pažinimo 4 klasei ir gamtos mokslų ir socialinių mokslų 8 klasei programas ir testus. Siekiant kuo geriau panaudoti išteklius, programų ir testų klausimų standartizavimui bus naudojami nacionaliniai mokinių pasiekimų tyrimai. Kitaip tariant, planuojama, kad nacionaliniai mokinių pasiekimų tyrimai ne tik teiks informaciją nacionalinio

lygmens švietimo stebėsenai ir ugdymo turinio tyrimams, bet ir padės pagrįstai nustatyti suderintus atskirų mokomųjų dalykų vertinimo kriterijus (žr. 3 pav.) bei iliustruoti juos konkrečių užduočių pavyzdžiais.

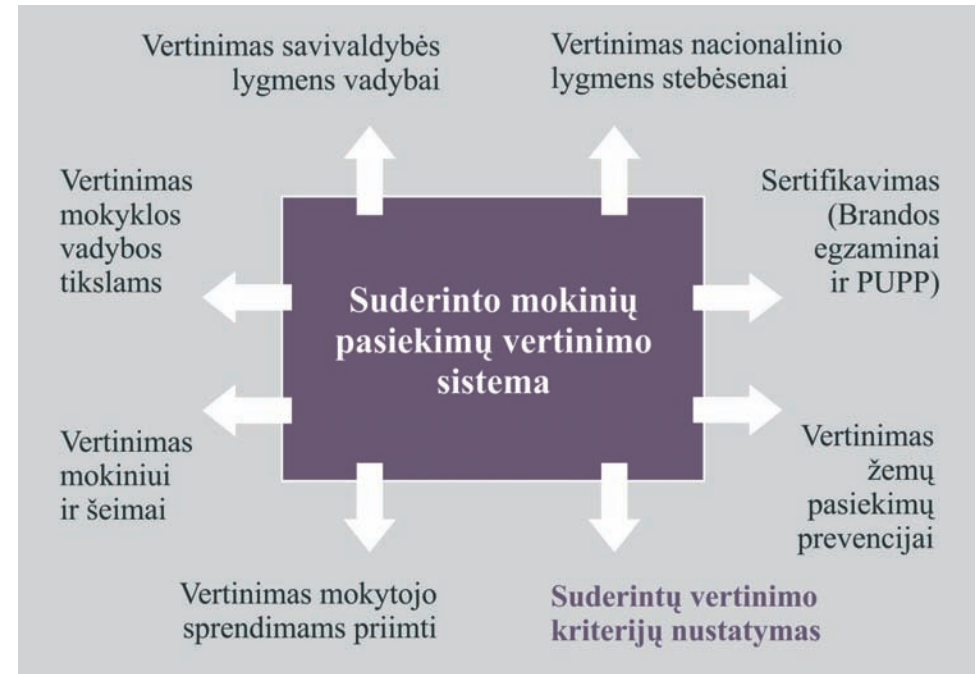
Šiuo metu švietimo vadovams, specialistams ir pedagogams yra aktualus klausimas, kaip geriausiai panaudoti standartizuotus testus ir standartizuotas programas ugdymo kokybei gerinti. Pirmiausia reikia apsispręsti visos švietimo sistemos mastu, koks sprendimų priėmimo lygmuo (ar keli lygmenys) prisiims funkciją inicijuoti testavimus ir rūpintis tinkamu testavimo informacijos panaudojimu. Pasaulinis testų taikymo patyrimas rodo, kad nacionaliniai standartizuoti testai gali būti sėkmingai naudojami keturiuose skirtinguose lygmenyse: nacionaliniame; savivaldybės; mokyklos; mokytojo. Testavimas kiekviename iš šių lygmenų turi privalumų ir trūkumų. Kuriame iš šių lygmenų testavimas standartizuotais testais gali duoti geriausius rezultatus, labai priklauso nuo šalies švietimo kokybės užtikrinimo modelio, vadybos kultūros ir turimų išteklių.

Nacionaliniame lygmenyje visuotinis mokinių testavimas ar atrinktų mokyklų visų mokinių testavimas gali būti naudojamas:

- siekiant suteikti mokykloms ir mokytojams grįžtamojo ryšio informaciją apie mokinių mokymosi rezultatus, kad jie galėtų koreguoti savo darbą;
- norint identifikuoti mokinius, kuriems reikia valstybės pagalbos;
- kontrolei, norint identifikuoti mokyklas, kurioms reikia valstybės pagalbos;
- siekiant suteikti objektyvią informaciją visos šalies tėvams apie jų vaikų pasiekimus;
- norint atkreipti mokyklų, mokytojų ir visuomenės dėmesį į nacionalinius ugdymo turinio prioritetus ir įvertinti šių prioritetų įgyvendinimo sėkmę.

Savivaldybės lygmenyje visuotinis mokinių testavimas standartizuotais testais gali būti naudojamas:

- siekiant įsivertinti – surinkti reikiamą informaciją savivaldybės lygmens švietimo politikos formavimui ir bendrojo ugdymo stebėsenai;
- norint suteikti mokykloms ir mokytojams grįžtamojo ryšio informaciją apie mokinių mokymosi rezultatus, kad jie galėtų koreguoti savo darbą;
- norint suteikti objektyvią informaciją tėvams apie jų vaikų pasiekimus;

3 paveikslas. Suderinto mokinių pasiekimų vertinimo sistemos funkcijos

- kontrolei, norint identifikuoti mokyklas, kurioms reikia savivaldybės pagalbos.

Mokyklos lygmenyje visuotinis mokinių testavimas standartizuotais testais gali būti naudojamas:

- įsivertinti ir surinkti reikiamą informaciją mokyklos vadybai;
- įsivertinti, kaip sekasi įgyvendinti nacionalinius ugdymo turinio prioritetus;
- suteikti objektyvią informaciją tėvams apie jų vaikų pasiekimus ir, esant reikalui, teikti mokiniams mokymosi pagalbą;
- skatinti mokytojus diegti inovacijas, padedančias užtikrinti aukštesnius mokinių pasiekimus, ir padėti įsivertinti inovacijų veiksmingumą, o kartu – padėti mokytojams gerinti savo kompetenciją;
- skatinti mokytojus savo darbe daugiau dėmesio skirti Bendrosiose programose įvardytoms ugdymo turinio naujovėms;
- keisti mokyklos vertinimo kultūrą taip, kad įvertinimai būtų grindžiami mokinių pasiekimų įrodymais ir vertinimas būtų patikimesnis ir validesnis.

Mokytojo lygmenyje mokinių testavimas standartizuotais testais gali būti naudojamas:

- bendram savo darbo įsivertinimui ir ypač įsivertinimui, kaip sekasi įgyvendinti Bendrųjų programų naujoves ir kaip sekasi diegti inovacijas;
- rinkti grįžtamojo ryšio informaciją, reikalingą mokytojui ugdymo proceso koregavimui;
- teikti mokiniams grįžtamojo ryšio informaciją, reikalingą jiems mokymosi proceso koregavimui;
- teikti objektyvią informaciją tėvams apie jų vaikų mokymąsi.

Įvairūs tarptautiniai apibendrinamieji švietimo tyrimai rodo, kad didesnio testų taikymo poveikio mokinių kognityvinio mokymosi pasiekimams galima tikėtis, jei testavimo standartizuotais testais atsakomybė perduodama žemesniems švietimo sprendimų priėmimo lygmenims – mokytojui ir mokyklai. Tai aiškinama geresnės kokybės grįžtamojo ryšiu, kurį mokiniui po testavimo gali suteikti mokykla ir ypač mokytojas. Tačiau pasaulinėje praktikoje yra pavyzdžių, kai visuotinis testavimas standartizuotais testais savivaldybės ir net visos šalies lygmenyje taip

pat davė gerų rezultatų. Visgi visuotinai pripažinta, kad šalies mastu efektyvesni paprastai būna nacionaliniai mokinių pasiekimų tyrimai, kai testuojami ne visi mokiniai, o tik atsitiktinai atrinkta mokinių imtis, ir mokinių, mokytojų, tėvų ir/ar mokyklų vadovų klausimynais surenkami papildomi duomenys apie mokymo ir mokymosi kontekstą.

5. REKOMENDACIJOS MOKYTOJAMS, MOKYKLOMS IR SAVIVALDYBĖMS

Pateiksime keletą rekomendacijų mokytojams, mokykloms ir savivaldybėms, norinčioms pasinaudoti šio leidinio medžiaga ir savo iniciatyva taikyti testavimą standartizuotais testais ugdymo kokybei gerinti. Standartizuotos programos ir testai yra tik įrankiai, todėl galutinę sėkmę (ar nesėkmę) dažniausiai nulemia tai, kaip kompetentingai šie įrankiai yra panaudojami. Jų veiksmingumas priklauso ne tik nuo to, ar taikomos šiuolaikinės ugdymo kokybės užtikrinimo procedūros, bet taip pat ir nuo to, ar laikomasi svarbiausių kokybės užtikrinimo principų, kaip atsižvelgiama į konkrečias aplinkybes.

Testavimas pats savaime nėra toks veiksmingas kaip kiti, labiau į mokinių orientuoti mokymo ir mokymosi metodai. Tačiau kokybiškas testavimas, gerai suderintas su kitais mokymo ir mokymosi metodais, gali tapti esmine, didelę pridėtinę vertę sukuriančio modernaus mokymo ir mokymosi proceso sudedamąja dalimi. Reikia tik maksimaliai išnaudoti šiuolaikinio testavimo privalumus ir stengtis neleisti pasireikšti testavimo trūkumams. Svarbiausi testavimo privalumai – jo teikiamos vertinimo informacijos patikimumas ir nesudėtingas interpretavimas. Testavimo trūkumai – sunkumai, kylantys vertinant testais mokinių aukštesnio lygio mąstymo gebėjimus, ir vadinamasis „mokymasis testams“, išprovokuotas neapgalvoto prastos kokybės testų naudojimo.

Pastarųjų kelių dešimtmečių švietimo tyrimai rodo, kad geriems mokymo ir mokymosi rezultatams pasiekti ypač svarbus formuojamasis mokinių pasiekimų vertinimas. Testavimas ilgą laiką buvo beveik be išlygų priskiriamas prie apibendrinamojo vertinimo. Formalusis mokinių pasiekimų vertinimas dažnai buvo

tapatinamas su apibendrinamuoju vertinimu, o neformalusis – su formuojamuoju. Šiuo metu padėtis pasikeitė, švietimo ekspertai vis dažniau kalba apie formalųjį formuojamąjį ir neformalųjį apibendrinamąjį vertinimą (žr. 1 lentelę). Pastebėta, kad testavimas duoda daug daugiau naudos mokiniams, jei jis naudojamas ne tiek apibendrinamajam, kiek formuojamajam vertinimui. Naudojant testavimą formuojamajam vertinimui, jis turi padėti diagnozuoti, kokias savo žinias ir gebėjimus mokiniai turėtų patobulinti. Po testavimo mokiniams teikiama grįžtamojo ryšio informacija turi padėti jiems suprasti, kaip ištaisyti savo klaidas. Suklydę atlikdami testą mokiniai turi turėti galimybę sistemingai dirbti, tobulintis ir išmokti atlikti analogiškas užduotis teisingai.

1 lentelė. Vertinimo tipai ir jų galimas pobūdis

Vertinimo tipas / Vertinimo pobūdis	Formuojamasis	Apibendrinamasis
Neformalus	Neformalusis formuojamasis vertinimas	Neformalusis apibendrinamasis vertinimas
Formalus	Formalusis formuojamasis vertinimas	Formalusis apibendrinamasis vertinimas

Dar daugiau naudos testavimas gali duoti, jei jis tampa mokiniui savo mokymąsi padedančio reguliuoti grįžtamojo ryšio dalimi. Grįžtamasis ryšys padeda mokiniui suprasti, ką jis padarė gerai (atlieka pozityvaus pastiprinimo vaidmenį) ir ką jis turi pagerinti (koreguoti, išmokti, pakeisti ir t. t.). Grįžtamasis ryšys taip

pat padeda aiškiau suvokti mokymosi tikslus. Grįžtamasis ryšys gali būti aukštos kokybės tik tada, kai yra aiškūs vertinimo kriterijai. Kokybiškame grįžtamajame ryšyje visada yra tam tikra patikslinanti ir detalizuojanti informacija apie vertinimo kriterijus ir mokinio rezultatų atitiktį vertinimo kriterijams. Standartizuoti testai parengti pagal standartizuotas programas, kuriose yra aiškiai ir detalieji, pagal dalyko sritis ir mokinių pasiekimų lygius, aprašyti mokinių pasiekimų vertinimo kriterijai. Todėl standartizuotų testų informaciją ypač patogiu naudoti teikiant mokiniams mokytis padedantį grįžtamąjį ryšį.

Mokiniai turi gauti grįžtamąjį ryšį ne tik apie tai, kokias užduotis jie gali atlikti, bet taip pat ir apie savo gebėjimus atlikti veiksmų sekas, procedūras ir strategijas, kurias jie naudoja užduotims atlikti, ir gebėjimus reguliuoti savo mokymąsi. Tokią informaciją gali teikti tik labai kokybiški testai, kuriuose įkomponuotas ne tik žinių atgaminimo, bet ir supratimo, taikymo bei aukštesnio lygio mąstymo gebėjimų vertinimas. Standartizuotų testų sudarytojai pasirūpino, kad jų sukurti testai teiktų daug daugiau, nei yra įprasta, minėto pobūdžio informacijos.

Testų efektyvumas labai priklauso nuo to, koks klimatas vyrauja mokykloje ar klasėje. Mokiniai (ir mokytojai) neturi bijoti testų. Testavimas turi tapti bendradarbiavimo siekiant gerų mokymosi rezultatų dalimi. Reikia siekti, kad grįžtamojo ryšio informacija mokiniams (mokyklų ir savivaldybių atveju – taip pat ir mokytojams) būtų emociškai paveiki. Apibendrinti požymiai, kurie leidžia prognozuoti, kad standartizuoti testai tikrai padės užtikrinti ugdymo kokybę, pateikti „*Atmintinėje mokykloms ir mokytojams, kurie siekia efektyviai panaudoti testavimą ugdymui gerinti*“. Dauguma šioje *Atmintinėje* pateiktų idėjų galioja ir savivaldybėms, kurios numato naudoti standartizuotus testus ugdymo kokybei gerinti.

ATMINTINĖ MOKYKLOMS IR MOKYTOJAMS, KURIE SIEKIA EFEKTYVIAI PANAUDOTI TESTAVIMĄ UGDYMU GERINTI

Kuriamas tinkamas mokyklos ir klasės klimatas

- Mokykloje ir klasėje kuriama mokymosi aplinka, paremta atsakomybės pasidalijimu ir tarpusavio pasitikėjimu tarp mokytojų, mokinių ir tėvų. Visų bendras tikslas – aukšti mokinių pasiekimai.
- Mokykloje ir klasėje orientuojamasi ne tik į žinias, bet ir į aukštesnio lygio gebėjimų ir kompetencijų ugdymą. Ypač daug dėmesio skiriama mokinių mokymosi savireguliacijos gebėjimams ugdyti.
- Visa mokyklos ir klasės bendruomenė reflektuoja savo darbo rezultatus ir sistemingai ieško būdų, kaip juos pagerinti.

Keliami aiškūs pamatuojami tikslai

- Mokytojai nuolat kelia mokymosi tikslus ir mokiniai juos žino ir supranta.
- Mokinių pasiekimai vertinami remiantis aiškiais sėkmės kriterijais.
- Mokymosi tikslai yra individualizuojami.

Vertinimas ir įsivertinimas glaudžiai siejami tarpusavyje

- Mokiniai įtraukiami į vertinimo procesą ir mokomi įsivertinti pasiekimus.
- Mokiniai gauna jiems suprantamą ir su mokymosi tikslais suderintą grįžtamąjį ryšį apie savo pasiekimus ir tinkamus būdus mokymosi spragoms įveikti.
- Mokiniai skatinami ir mokomi reguliuoti savo mokymąsi.

Testavimas lanksčiai derinamas su kitais vertinimo, mokymo bei mokymosi būdais siekiant tarpusavio sinergijos

- Sprendimai priimami derinant testavimo ir kitais būdais gautą vertinimo informaciją.
- Stengiamasi testavimo informaciją kuo veiksmingiau panaudoti formuojamojo vertinimo tikslais (vertinimas turėtų padėti mokiniams mokytis).
- Testavimas panaudojamas aiškinant mokiniams mokymosi tikslus ir kriterijus.
- Mokiniam padedama suprasti klaidų, padarytų atliekant testus, prigimtį ir ištaisyti jas.
- Mokiniam padedama planuoti ir reguliuoti savo mokymąsi, atsižvelgiant į testavimo rezultatus. Mokoma, kaip įveikti savo pasiekimų spragas.

Ugdymo procese nuolat naudojamosi standartizuotomis programomis ir testais¹

- Standartizuotos programos naudojamos mokymosi tikslams ir uždaviniams konkretizuoti ir detalizuoti.
- Standartizuotomis programomis ir užduočių pavyzdžiais remiamasi individualizuojant mokymą atsižvelgiant į mokinių pasiekimų lygius.
- Standartizuotais testais vertinama, ar pasiekti planuoti mokinių mokymosi rezultatai.
- Tarpiniai testai, vertinantys trumpesnių mokymo ir mokymosi ciklų (poptemių, temų, trimestrų) rezultatus, rengiami atsižvelgiant į standartizuotas programas ir prognozuojant standartizuotų testų rezultatus.

¹ Ši *Atmintinės* dalis galioja tik tiems dalykams ir klasių koncentrams, kuriems yra parengtos standartizuotos programos ir testai.

Dalį reikalingų testų mokytojams dar ilgą laiką teks pasirengti patiems. Dauguma mokytojų naudoja testus atskirų temų ar jų dalių mokymosi rezultatus vertinti, mokymo ir mokymosi procesams koreguoti. Jiems standartizuoti testai būtų naudingi, tačiau testų klausimų standartizavimo procesas gana brangus ir ilgas. Bent jau artimiausiais metais mokytojams atvertose testų užduočių saugyklose dar nebus tiek testų klausimų, kad vien iš jų būtų galima sudaryti testus kiekvienai matematikos ar lietuvių kalbos temai net ir 4 bei 8 klasėse. Todėl mokytojams teks bent dalį klausimų pasirengti patiems. Atliekant šį darbą jiems bus patogiu remtis standartizuotomis lietuvių kalbos (skaitymo ir rašymo), matematikos ir istorijos programomis. Sudarant testus rekomenduojama laikytis tam tikrų reikalavimų, padedančių užtikrinti testų kokybę.

Rengiant standartizuotas programas ir testus, sukaupia nemažai patyrimo, kaip parengti nustatytus reikalavimus atitinkančius testų klausimus ir iš parengtų testų klausimų sudaryti reikiamas savybes turinčius testus. Šis patyrimas apibendrintas čia pateikiamoje atmintinėje (žr. „*Atmintinė testo sudarytojams*“). Dirbant mokyklos ar savivaldybės sąlygomis ir neturint apmokytų testavimo specialistų, prieš sudarant testą reikia pasirengti kad ir trumpą testo specifikaciją. Testo specifikacijoje turėtų būti aprašyta, kokia testo paskirtis, kokio sunkumo jis turi būti ir kokią dalykinę tematiką bei kognityvinius gebėjimus testas turi aprėpti.

Projekto patyrimas parodė, kad testas turi vertinti tai, kas vertinga mokiniui. Mokiniam testo klausimai turi atrodyti prasmingi ir įdomūs, nes priešingu atveju dalis mokinių neatliks testo užduočių ir testų rezultatai bus iškreipti, neparodys tikrosios mokinių pasiekimų situacijos. Kaip reikalauja Bendrosios programos, testuose neturi vyrauti į mechaninio žinių išiminimo tikrinimą nukreipti klausimai. Testas turi aprėpti visą testo specifikacijoje numatytą testuoti dalykinę tematiką ir kognityvinius gebėjimus. Testas turi būti aiškus, nedviprasmiškas ir tinkamas įvairių pasiekimų lygių mokiniams.

Yra keletas nesudėtingų būdų pagerinti rengiamų testų kokybę. Tais atvejais, kai reikia pasirengti testus savivaldybės ar mokyklos masto testavimui, galima skirti parengtų testų recenzentus, kurių funkcijos būtų bešališkai nurodyti testų kokybės trūkumus. Norint pasitikrinti, ar abejonių keliantys testo klausimai yra suprantami mokiniams, ar jie ne per sunkūs arba pernelyg lengvi, visada naudinga juos išbandyti su kelių klasių mokiniais kitoje savivaldybėje ar mokykloje.

ATMINTINĖ TESTŲ SUDARYTOJAMS

Kokybiškas testas

- Testu vertinama tai, kas vertinga mokiniui.
- Testas atskleidžia tai, ką mokinys moka, ir padeda diagnozuoti esmines pasiekimų spragas.
- Klausimų kontekstas ir papildoma medžiaga yra tinkami ir įdomūs.
- Testu vertinamas ne tik žinių atgaminimas. Testui atlikti reikia gilesnio supratimo, taikymo ir mąstymo gebėjimų. Žinių atgaminimo ir supratimo dalis teste neviršija 50–60 procentų.
- Mokiniam užteks laiko testui atlikti.

Testu aprėpta visa suplanuota dalyko tematika

- Kiekvienas testo klausimas vertina konkrečią numatytą įvertinti dalyko srities dalį.
- Visu testu vertinama dalyko tematika atitinka numatytą įvertinti dalyko temų/sričių apimtį (aprašytą testo specifikacijoje).

Testu aprėpti visi suplanuoti kognityviniai gebėjimai

- Kiekvienas testo klausimas vertina konkrečią numatytą įvertinti kognityvinių gebėjimų dalį (žinias, supratimą, praktinį taikymą, kritinį mąstymą ar problemų sprendimo gebėjimus ir pan.).
- Visu testu vertinami kognityviniai gebėjimai atitinka numatytą įvertinti gebėjimų apimtį (aprašytą testo specifikacijoje).

Testas yra reikiamo sunkumo

- Kiekvieno testo klausimo sunkumo lygį galima gana tiksliai prognozuoti.
- Prognozuojami testo klausimų sunkumo lygiai yra reikiamai pasiskirstę (atitinka testo specifikaciją).

Testas aiškus ir nedviprasmiškas

- Testo klausimai aiškūs ir nedviprasmiški.
- Mokiniam bus aišku, kaip jie turi pasinaudoti papildoma medžiaga.
- Mokiniam bus aišku, kokius, kaip ir kur jie turi rašyti atsakymus.
- Struktūruotų testo klausimų dalys išdėstytos tokia tvarka, kuri padeda mokiniams tiksliau pademonstruoti savo gebėjimus (pvz.: klausimai pateikiami didėjančio sudėtingumo tvarka ar taip, kad mokinys galėtų atsakyti paskesnes klausimo dalis, prieš tai neatsakęs ankstesnių dalių).

Kokybiška testo vertinimo instrukcija

- Vertinimo instrukcija yra aiški.
- Vertinimo instrukcijoje pateikti teisingi atsakymai. Iš vertinimo instrukcijos aišku, kokie atsakymai yra neteisingi. Instrukcijoje nurodyta, kokie atsakymai yra iš dalies teisingi (pateikta pavyzdžių) ir kaip juos įvertinti.
- Aišku, kaip struktūruotuose klausimuose reikia elgtis su klaidomis, kurios daro įtaką mokinio atsakymams į kitas klausimo dalis.

Testas suredaguotas

- Kalba taisyklinga, teiginiai nedviprasmiški.
- Diagramos, lentelės ir schemos yra aiškios ir teisingos.

Testas nešališkas ir etiškas

- Klausimai nešališki, jų turinys nediskriminuoja atskirų mokinių grupių.
- Klausimai neįžeidžia mokinių ar tam tikrų jų grupių.
- Klausimai neskatina lyčių, tautinių, rasinių ar kultūrinių stereotipų.

**STANDARTIZUOTA
LIETUVIŲ KALBOS
PROGRAMA 4 KLASEI**

---

1. ĮVADAS

Standartizuotos 4 klasės lietuvių kalbos programos (toliau – Standartizuotos programos (SP)) tikslas – aprašyti mokinių lietuvių kalbos mokymosi pasiekimų visumą, kuri vertinama atliekant nacionalinius standartizuotus testavimus ir nacionalinius mokinių pasiekimų tyrimus, ir apibrėžti svarbiausias nacionalinio standartizuoto testavimo vertinimo įrankių charakteristikas. Aprašyti mokinių pasiekimai turėtų būti vertinami 4 klasės pabaigoje arba 5 klasės pradžioje, kai mokiniai jau yra iš esmės pabaigę 3 ir 4 klasės kursą.

Standartizuota programa sukurta vadovaujantis Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrosiomis programomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2008 m. rugpjūčio 26 d. įsakymu Nr. ISAK-2433 (Žin., 2008, Nr. 99-3848).

Standartizuota programa svarbi švietimo bendruomenei, nes joje pirmą kartą sujungtos, susistemintos ir apibendrintos bandomųjų testavimų būdu gautos ir patyrusių pradinio ugdymo ir lietuvių kalbos ekspertų pateiktos žinios apie šalies mokinių lietuvių kalbos pasiekimus. Joje daug dėmesio skiriama aprašyti 4 klasės mokinių amžiaus tarpsniui būdingus kognityvinius gebėjimus.

Standartizuota programa skirta mokinių pasiekimų stebėsenai ir tyrimams. Ji nėra lietuvių kalbos ugdymo turinį reglamentuojantis dokumentas ir negali pakeisti svarbiausio lietuvių kalbos ugdymo turinį reglamentuojančio dokumento – Pradinio ugdymo lietuvių kalbos bendrosios programos. Tačiau

Standartizuota programa bus naudinga mokytojams, mokyklų vadovams, vadovėlių ir kitų mokymo priemonių autoriams, ugdymo programų kūrėjams, didaktikos specialistams kaip vertingas informacijos šaltinis ir vertinimo kokybę padedantis užtikrinti įrankis. Mokytojai ir vadovai Standartizuotoje programoje pateikta medžiaga galės pasinaudoti atlikdami formuojamąjį mokinių pasiekimų vertinimą ugdymo procese, diagnozuodami mokinių pasiekimų spragas, keldami konkrečius, testais išmatuojamus ugdymo tikslus, vertindami mokinių daromą pažangą ir įsivertindami darbo rezultatus. Mokymo priemonių autoriams ir ugdymo turinio specialistams Standartizuota programa padės geriau suvokti šalies pradinių klasių mokinių lietuvių kalbos mokymosi pasiekimų įvairovę ir svarbiausius pasiekimų aspektus, nuo kurių priklauso mokinių pasiekimų lygiai.

Standartizuota programa yra vienas iš projekto „Standartizuotų mokinių pasiekimų vertinimo ir įsivertinimo įrankių bendrojo lavinimo mokykloms kūrimas“ sukurtų produktų. Projektą vykdo Ugdymo plėtotės centras (anksčiau – Švietimo plėtotės centras). Projekto tikslas – plėsti Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklos gebėjimus įvertinti mokinių pasiekimus, užtikrinti geresnį ugdymo proceso grįžtamąjį ryšį ir tiksliau įvertinti mokytojo ir mokyklos darbo efektyvumą. Projektas pradėtas 2009 m. vasario 26 d. Kartu su Standartizuota programa projekte sukurti standartizuoti 4 klasės lietuvių kalbos testai ir standartizuotų klausimų bankas, apmokyti specialistai, kurie gali kokybiškai parengti standartizuotus testus, įvertinti mokinių darbus ir interpretuoti surinktus testų duomenis.

2. VERTINAMŲ MOKINIŲ MOKYMOSI PASIEKIMŲ KONSTRUKTAS

Šiame skyriuje apibrėžtas mokinių lietuvių gimtosios kalbos 4 klasės pasiekimų konstruktas. Mokinių mokymosi pasiekimų konstruktu vadinsime žinių ir gebėjimų visumos, pagal kurią vertiname mokinio pasiekimus testuojant standartizuotais testais ir atliekant nacionalinius mokinių pasiekimų tyrimus, aprašymą. Konstrukte apibrėžiama:

- 4 klasės mokinių skaitymo ir rašymo pasiekimų veiklos sritys, kognityvinių gebėjimų grupės, mokinių pasiekimų lygiai ir šių lygių slenksčiai;
- vertinimo įrankių rengimo principai (rašymo užduočių įvestys, tekstų parametrai, tipai, testo klausimų formos);
- vertinimo įrankių struktūrinių dalių proporcijos pagal turinio sritis, kognityvinių gebėjimų grupes, mokinių pasiekimų lygius.

2.1. MOKINIŲ MOKYMOSI PASIEKIMŲ STRUKTŪRINĖS DALYS

2.1.1. Mokinių mokymosi pasiekimų skirstymas pagal veiklos sritis

Remiantis Bendrąja programa mokinių pasiekimų matavimui buvo pasirinktos šios veiklos sritys: skaitymas ir rašymas bei išskirti gebėjimai (teksto suvokimas ir teksto kūrimas), kuriuos galima pamatuoti standartizuotu vertinimo įrankiu (žr. 1 lentelę).

1 lentelė. Mokinių pasiekimų skirstymas SP pagal veiklos sritis ir dermė su BP

Veiklos sritys Standartizuotoje programoje	Veiklos sritys Bendrojoje programoje
-----	Klausymas ir kalbėjimas (sakinio teksto suvokimas ir kūrimas)
Skaitymas (teksto suvokimas)	Skaitymas (skaitymo technika, teksto suvokimas) ir literatūros bei kultūros pažinimo pradmenys
Rašymas (teksto kūrimas)	Rašymas (rašymo technika, teksto kūrimas)

Sudarant skaitymo testo užduotis aprėpiami šie aspektai:

- 1) teksto esmės suvokimas,
- 2) teksto visumos ir detalių išskyrimas ir aptarimas,
- 3) nuomonės apie perskaitytą tekstą pateikimas,
- 4) veikėjų ir/arba objektų išskyrimas ir aptarimas,
- 5) teksto pobūdžio atpažinimas,
- 6) teksto kalbinės raiškos elementų suvokimas.

Vertinami skaitymo gebėjimai aprašyti 2 lentelėje.

2 lentelė. Mokinių skaitymo gebėjimų skirstymas SP pagal teksto suvokimo aspektus

Teksto suvokimo aspektai	Mokinių skaitymo gebėjimų trypas apibūdinimas
Teksto esmė	Atsako į teksto suvokimo klausimus, nusakydamas teksto temą, pagrindinę mintį ir/ar teksto tikslą. Teksto esmę nusako pateiktu pavadinimu.
Teksto visuma ir detalės	Išskiria ir aptaria pagrindinius ir antraeilus tekste paminėtus veiksmus, faktus, teiginius, įvykius, detales, juos susieja; randa ir paaiškina priežasties–pasekmės ryšius (tarp įvykių, faktų, veiksmų); atsako į teksto visumą apibendrinančius klausimus.
Nuomonės/požiūriai	Išsako savo mintis apie perskaitytą tekstą. Pagrindžia savo nuomonę ar išsakytą požiūrį, daro išvadas remdamasis tekste pateikta informacija.
Veikėjai/objektai	Apibūdina veikėjus/objektus bei įvertina jų veiksmus remdamasis perskaitytu tekstu, konkrečiu teksto fragmentu arba savais žodžiais; išskiria pasakotoją.
Teksto pobūdis	Atskiria grožinį ir negrožinį tekstą ir įvertina skirtinguose tekstuose pateiktos informacijos pobūdį (tikrovė ar prasimanymas); skiria grožinių tekstų rūšis (proza, poeziją, dramą) ir negrožinių tekstų tipus (laišką, skelbimą, kvietimą ir pan.).
Kalbinė raiška	Paaiškina tekste pateiktus kalbinės raiškos elementus (vaizdingus žodžius ir posakius, perkeltinės reikšmės žodžius ir posakius, sinonimus, antonimus, palyginimus, kreipinius, sušukimus ir pan.); supranta tekste pateiktų kalbinės raiškos priemonių prasmę.

Sudarant rašymo testą mokinio darbe numatoma vertinti šiuos aspektus:

- 1) teksto turinio sukūrimas,
- 2) teksto struktūros sudarymas,
- 3) mokinio sukurto teksto kalbinė raiška,
- 4) raštingumas.

Vertinami rašymo gebėjimai aprašyti 3 lentelėje.

3 lentelė. Mokinių rašymo gebėjimų skirstymas SP pagal rašymo vertinimo aspektus

Rašymo vertinimo aspektai	Mokinių rašymo gebėjimų trypas apibūdinimas
Turiny	Kuria tekstą atsižvelgdamas į pateiktą užduotį ir įvestį, pateikia ir išskleidžia susijusius su dėstoma tema, aptariama problema ir/ar pavadinimu teiginius.
Struktūra	Logiškai ir tikslingai grafiškai atskiria pagrindines teksto struktūrinės dalis (kryptinga pradžia, pasakojimo vystymas, išvadų formulavimas).
Kalbinė raiška	Kuria tinkamą, vientiso stiliaus tekstą, formuluoja mintis sklandžiai, rišliai, aiškiai. Mokinio vartojamas žodynas yra turtingas.
Raštingumas	Rašo taisyklingai, t. y. tinkamai taiko išmoktas rašybos, skyrybos, gramatikos taisykles.

2.1.2. Mokinių mokymosi pasiekimų skirstymas pagal kognityvinių gebėjimų grupes

4 klasės mokinių lietuvių kalbos gebėjimai SP aprašyti pagal šias kognityvinių gebėjimų grupes: 1) žinios ir supratimas; 2) taikymas; 3) aukštesnieji mąstymo gebėjimai. Šios kognityvinių gebėjimų grupės išskirtos programos rengėjų susitarimu. Gebėjimų grupių aprašai pateikti 4 lentelėje.

4 lentelė. Lietuvių kalbos dalyko kognityvinių gebėjimų skirstymas pagal kognityvinių gebėjimų grupes

Kognityvinių gebėjimų grupė	Gebėjimai	Iliustruojančių užduočių pavyzdžiai (žr. Priedą Nr. 1)
Žinios ir supratimas	<ul style="list-style-type: none"> • Surasti tekste tiesiogiai pateiktą informaciją (pvz.: įvardyti aiškiai pateiktą įvykio vietą, laiką). • Surasti tekste pateiktas nuomones, požiūrius, apibendrinimus. • Žinoti elementaraus raštingumo normas (taisykles). • Žinoti teksto struktūros reikalavimus. 	<p>1.5. Kuriuo metų laiku vyksta veiksmas? Atsakydamas į klausimą, naudokis ta teksto dalimi, kurioje aprašyta Albino Baravyko istorija.</p> <p>A Pavasarį. B Vasarą. C Rudenį. D Žiemą.</p> <p>1.7. Išvardink visus būdus, kaip policija ieškojo Albino.</p>
Taikymas	<ul style="list-style-type: none"> • Daryti tiesiogines išvadas, susijusias su tekstu. • Paaiškinti tekste pateiktą informaciją savais žodžiais. • Suformuluoti pagrindinę mintį. • Paaiškinti kalbinės raiškos elementus. • Rašyti atsižvelgiant į elementarius teksto kūrimo struktūros reikalavimus. • Rašyti laikantis elementaraus raštingumo normų (taisyklių). 	<p>2.1. Kokia gėrimo gaminimo eiga? Vadovaudamasis pirmu receptu, sunumeruok teiginius pagal darbų seką.</p> <p>☐ Paruošti vaisiai sudedami į didesnę dubenį. ☐ Sumetami ledo gabaliukai. ☐ Meliono minkštymas išskobiamas šaukštu. ☐ Didelės braškės perpjaunamos per pusę arba į keturias dalis. ☐ Supilamas limonadas ir sultys.</p> <p>2.4. Parašyk, kodėl tešlą iš šaldytuvo reikia išimti anksčiau, negu gaminami pyragėliai.</p>
Aukštesnieji mąstymo gebėjimai	<ul style="list-style-type: none"> • Daryti teksto visumą apibendrinančias išvadas. • Vertinti skaitomus tekstus įdomumo, aktualumo, naujumo aspektais (remiantis tekste pateikta informacija), vertinimą argumentuoti. • Apibūdinti grožinio teksto nuotaiką. • Interpretuoti negrožinio teksto informacijos pritaikymą. • Apibendrinimui, vertinimui, argumentavimui panaudoti tiesioginę informaciją ir/arba informaciją, kuri nėra aiškiai pateikta tekste. • Palyginti du ar kelis tekstų elementus. • Nustatyti priežasties–pasekmės ryšius tarp tekste paminėtų įvykių, faktų ir pan. • Kurti tekstą įvairiais tikslais ir/arba įvairiems adresatams. 	<p>1.9. Paaiškink posakio „dingo kaip į vandenį“ reikšmę.</p> <p>2.6. Remdamasis pirmuoju tekstu, parašyk, kur Tinginėlių kaimo gyventojai galėtų įsigyti melionų ir braškių, reikalingų gėrimui pasigaminti.</p> <p>3.3. Parašyk, kiek šioje pasakoje buvo tikrųjų tinginių. Kodėl taip manai?</p>

2.1.3. Mokinių mokymosi pasiekimų skirstymas pagal pasiekimų lygius

Lietuvių kalbos testų užduotys rengiamos ir rezultatai analizuojami bei vertinami orientuojantis į atitinkamus pasiekimų lygius: patenkinamas lygis, pagrindinis lygis, aukštesnysis lygis. Šie lygiai išskirti SP programos rengėjų susitarimu remiantis BP aprašytais trimis pasiekimų lygiais. 5 lentelėje pateikiami skaitymo pasiekimų, o 6 lentelėje – rašymo pasiekimų lygių aprašai. Aprašo formulotės nurodo, ką žino, supranta ir geba atlikti dauguma konkretų lygi pasiekusių mokinių.

5 lentelė. Mokinių skaitymo pasiekimų skirstymas pagal pasiekimų lygius

Pasiekimų lygis	Trumpas pasiekimų lygio apibūdinimas	Iliustruojančių užduočių pavyzdžiai (žr. Priedą Nr. 1)
Patenkinamas lygis	<p><i>Mokiniai geba:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> nusakyti teksto temą, kai teksto turinys yra lengvai suvokiamas; rasti aiškiai pateiktą informaciją, patvirtinančią skaityto teksto supratimą; susieti informaciją pagal pavyzdį arba su pateiktais teiginiais; išsakyti nuomonę apie tekstą remdamiesi asmenine patirtimi; daryti tiesiogines išvadas, susijusias su tekstu; skirti teksto pobūdį. 	<p>1.3. Kas yra bendra tarp žmonių ir gyvūnų Tinginėlių kaime?</p> <p>1.5. Kuriuo metų laiku vyksta veiksmas? Atsakydamas į klausimą, naudokis ta teksto dalimi, kurioje aprašyta Albino Baravyko istorija.</p> <p>A Pavasarį. B Vasarą. C Rudenį. D Žiemą.</p> <p>1.10. Kuri veiksmų grandinė teisingai nusako Albino Baravyko istoriją?</p> <p>A Grybavo → spausdino → pasiklydo → sugrižo. B Grybavo → naršė → sekė → sugrižo. C Grybavo → ieškojo → rado → sugrižo. D Grybavo → pasiklydo → dingo → sugrižo.</p> <p>2.2. Keliems asmenims ruošiamas melionų ir braškių gėrimas pagal pateiktą receptą?</p>
Pagrindinis lygis	<p><i>Mokiniai geba:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> nusakyti teksto esmę (temą, pagrindinę mintį, tikslą), kai jo turinys/kontekstas vaikui lengvai suvokiamas; rasti tekste paminėtą, bet aiškiai neįvardintą informaciją; susieti ir/arba apibendrinti skirtingose teksto vietose pateiktą informaciją; išskirti siužetinius įvykius; rasti priežasties–pasekmės ryšius tarp tekste paminėtų veiksmų, įvykių, faktų; apibendrinti, vertinti pateiktą informaciją, daryti išvadas; paaiškinti savo nuomonę, vertinimą remdamiesi tekstu. 	<p>1.1. Parašyk bent tris dalykus, kokie stebuklai vyksta Tinginėlių kaime.</p> <p>1.4. Tinginėlių kaimo katinai:</p> <p>A puošia būdas karštai rūkytomis dešrelėmis; B skraido virš miškų su galingais malūnsparniais; C vaikštinėja apsiginklavę šakutėmis ir šaukštais; D patvoriuose sodina keptus šokoladinius grybukus.</p> <p>1.7. Išvardink visus būdus, kaip policija ieškojo Albino.</p> <p>1.8. Rask tekste ir nurašyk bent tris Albino Baravyko apibūdinimus.</p>

Pasiekimų lygis	Trumpas pasiekimų lygio apibūdinimas	Iliustruojančių užduočių pavyzdžiai (žr. Priedą Nr. 1)
		<p>2.1. Kokia gėrimo gaminimo eiga? Vadovaudamasis pirmu receptu, sunumeruok teiginius pagal darbų seką.</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Paruošti vaisiai sudedami į didesnę dubenį. ☐ Sumetami ledo gabaliukai. ☐ Meliono minkštymas išskobiamas šaukštu. ☐ Didelės braškės perpjaunamos per pusę arba į keturias dalis. ☐ Supilamas limonadas ir sultys. <p>2.4. Parašyk, kodėl tešlą iš šaldytuvo reikia išimti anksčiau, negu gaminami pyragėliai.</p> <p>3.3. Parašyk, kiek šioje pasakoje buvo tikrųjų tinginių. Kodėl taip manai?</p>
Aukštesnysis lygis	<p><i>Mokiniai geba:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • nusakyti teksto esmę (temą, pagrindinę mintį, tikslą), kai jo turinys/kontekstas yra vaikui sudėtingesnis; • apibendrinti teksto visumą, susieti ir/arba apibendrinti kelių skaitytų tekstų informaciją; • nustatyti bei pagrįsti ryšius tarp įvykių (priežasties ir pasekmės siejimas), juos vertinti, analizuoti; • paaiškinti teksto kalbinės raiškos elementus; • vertinti tekste perskaitytą informaciją ir argumentuoti atsakymą. 	<p>1.1. Parašyk, ką reiškia posakis „želia it kokios piktžolės“.</p> <p>2.6. Remdamasis pirmuoju tekstu, parašyk, kur Tinginėlių kaimo gyventojai galėtų įsigyti melionų ir braškių, reikalingų gėrimui pasigaminti.</p> <p>3.6. Pažymėk du dalykus, kurie tinka abiem pasakoms.</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Veikėjai susikalba akimis. ☐ Veikėjams nereikia rūpintis maistu. ☐ Maistas patvoriuose želia. ☐ Veikėjai gyvena palapinėje. ☐ Veikėjai yra tinginiai.

6 lentelė. Mokinių rašymo pasiekimų skirstymas pagal pasiekimų lygius

Pasiekimų lygis	Trumpas pasiekimų lygio apibūdinimas	Iliustruojančių užduočių pavyzdžiai
Patenkinamas lygis	Mokiniai turi kurti įskaitomą ir suprantamą tekstą ar jo fragmentą bent iš dalies atsižvelgdami į pateiktą temą. Tekste gali būti 5–7 rašybos ir skyrybos klaidos iš programoje nurodytų atvejų. Ta pati rašybos ar skyrybos klaida, pasikartojanti net ir kelis kartus, nors ir skirtinguose žodžiuose, laikoma viena klaida (pvz., rašydamas netaiko galininko linksnio taisyklės).	Žr. Priedą Nr. 7.2
Pagrindinis lygis	Mokiniai turi kurti rišlų tekstą pagal pateiktą temą ir užduotį. Gali būti nuoseklumo ir vientisumo trūkumų. Tekste gali būti 3–4 rašybos ir skyrybos klaidos iš programoje nurodytų atvejų. Ta pati rašybos ar skyrybos klaida, pasikartojanti net ir kelis kartus, nors ir skirtinguose žodžiuose, laikoma viena klaida (pvz., rašydamas netaiko galininko linksnio taisyklės).	Žr. Priedą Nr. 7.4
Aukštesnysis lygis	Mokiniai turi kurti rišlų, nuoseklų ir vientisą tekstą, atitinkantį pateiktos užduoties reikalavimus (gali būti 1–2 atsitiktinės klaidos).	Žr. Priedą Nr. 7.6

2.2. MOKINIŲ PASIEKIMŲ STRUKTŪRINIŲ DALIŲ PROPORCIJOS ĮVERTINIME

Skaitymas

Sudarant skaitymo testą atsižvelgiama į SP nurodytus teksto suvokimo vertinimo aspektus. Užduočių proporcijos pagal šiuos aspektus nurodytos 7 lentelėje.

7 lentelė. Standartizuoto skaitymo testo užduočių paskirstymas pagal teksto suvokimo aspektus (%)

Teksto suvokimo aspektai	Grožinis tekstas (%)	Negrožinis tekstas (%)
Teksto esmė	5	5
Teksto visuma ir detalės	65	50
Nuomonės/požiūriai	10	15
Veikėjai/objektai	5	15
Teksto pobūdis	5	5
Kalbinė raiška	10	10
Iš viso	100	100

Sudarant skaitymo testą numatomos užduočių proporcijos pagal gebėjimų grupes, nurodytos 8 lentelėje. Daugiausiai turėtų būti užduočių, tikrinančių mokinių gebėjimus taikyti turimas žinias, mažiausiai – tikrinančių tik žinias ir supratimą.

8 lentelė. Standartizuoto skaitymo testo užduočių paskirstymas pagal mokinių kognityvinių gebėjimų grupes (%)

Žinios ir supratimas	Taikymas	Aukštesnieji mąstymo gebėjimai
30	40	30

Siekiant skaitymo testu pamatuoti įvairius mokinių gebėjimus, sudaromos skirtingo sunkumo užduotys. 9 lentelėje pateikiamas mokinių gebėjimus matuojančių užduočių paskirstymas pagal mokinių pasiekimų lygius.

9 lentelė. Standartizuoto skaitymo testo užduočių paskirstymas pagal mokinių pasiekimų lygius (%)

Patenkinamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
30	50	20

Visos pateiktos proporcijos skaitymo testui gali būti nežymiai ($\pm 5\%$) koreguojamos atsižvelgus į skaitomo teksto / tekstų pobūdį.

Rašymas

Rašymo užduotis turėtų būti vertinama pagal 10 lentelėje pateiktas rašymo užduoties turinį nusakančias proporcijas. Rašymo užduotimi tikrinami ir supratimo, žinių taikymo, ir aukštesnio mąstymo gebėjimai. Šių gebėjimų grupių proporcijos nurodytos 11 lentelėje. Visos pateiktos proporcijos gali būti nežymiai ($\pm 5\%$) koreguojamos atsižvelgus į rašymo užduoties pobūdį.

10 lentelė. Standartizuoto rašymo užduoties vertinimas pagal vertinimo aspektus (%)

Vertinimo aspektai	Iš viso (%)
Turinys	35
Struktūra	20
Raiška	20
Raštingumas	25
Iš viso	100

11 lentelė. Standartizuoto rašymo užduoties sudėtis pagal mokinių kognityvinių gebėjimų grupes (%)

Kognityvinių gebėjimų grupė	Iš viso (%)
Žinios ir supratimas	20
Taikymas	50
Aukštesnieji mąstymo gebėjimai	30
Iš viso	100

3. MOKINIŲ MOKYMO SI PASIEKIMŲ LYGIŲ APRĖPTYS

Šioje SP dalyje pateikiama mokinių kalbinės veiklos gebėjimų raida. Mokinių pasiekimų lygiai aprašyti išskiriant dvi standartizuotu testu pamatuojamas kalbinės veiklos sritis: skaitymą (teksto suvokimą) ir rašymą (teksto kūrimą). Mokinių mokymosi pasiekimų lygių aprėptyse (12, 13 lentelės) nurodyta, kokie teksto suvokimo, teksto kūrimo gebėjimai tiriami pradinės mokyklos programos pabaigoje. Šioje SP riba, kurią peržengęs mokinys laikomas pasiekusiu tam tikrą pasiekimų lygį, vadinama slenksčiu.

Skaitymas

Skaitymo srityje svarbus teksto esmės, visumos, detalių, nuomonių, veikėjų, objektų, teksto pobūdžio ir kalbinės raiškos suvokimas. Skaitymo srities gebėjimai aprašomi trimis mokinių pasiekimų lygiais: patenkinamu, pagrindiniu ir aukštesniu (12 lentelė). Skaitymo pasiekimų lygių ribų aprašai (slenksčiai) nurodo, kokius gebėjimus yra įgiję mokiniai peržengdami vieną ar kitą pasiekimų lygį.

12 lentelė. Mokinių skaitymo pasiekimų lygių aprėptys

Vertinimo aspektai	Mokinių pasiekimų lygiai		
	Patenkinamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
1.1. Teksto esmė			
	<i>1 slenkstis</i>	<i>2 slenkstis</i>	<i>3 slenkstis</i>
<i>Slenksčių įveikimo požymiai</i>	Nusako temą, kai teksto pavadinimas nurodo temą ir/arba ji įvardyta pirmojoje teksto pastraipoje.	Nusako teksto pagrindinę mintį, kai jo kontekstas mokiniui lengvai suvokiamas.	Suformuluoja sudėtingo grožinio teksto pagrindinę mintį.
	Perskaitęs grožinį ar negrožinį tekstą geba įvardyti temą, kai teksto turinys yra lengvai suvokiamas, artimas mokinio aplinkai.	Suformuluoja pagrindinę grožinio teksto mintį ir/ar nusako negrožinio teksto tikslą (ko siekia pasakotojas, adresantas – informuoti, paklausti, perspėti, patarti ar pan.), kai jo turinys/kontekstas mokiniui lengvai suvokiamas.	Suformuluoja pagrindinę teksto mintį ir/ar nusako negrožinio teksto tikslą (ko siekia pasakotojas, adresatas – informuoti, paklausti, perspėti, patarti ar pan.), kai jo turinys/kontekstas mokiniui yra sudėtingesnis.

Vertinimo aspektai	Mokinių pasiekimų lygiai		
	Patenkinamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
1.2. Teksto visuma ir detalės			
<i>Slenksčių įveikimo požymiai</i>	<i>1 slenkstis</i>	<i>2 slenkstis</i>	<i>3 slenkstis</i>
	Randa tiesiogiai pateiktą informaciją, kai tekstas papildytas vaizdine informacija. Randa tiesiogiai pateiktą informaciją, kai atsakymą surasti padeda klausimo žodžiai. Randa tiesiogiai pateiktą informaciją, kai ji pateikta viename sakinyje.	Suranda tekste tiesiogiai pateiktą informaciją, kai ji pateikta ne viename sakinyje. Susieja skirtingose teksto vietose pateiktą informaciją.	Iš pateiktų (arba negrožiniame tekste paminėtų) veikslių, faktų, detalių geba atrinkti svarbiausius. Surikuoja pateiktus teiginius tam tikra seka.
	Randa tiesioginę informaciją (detales, veiksmus, faktus, teiginius, įvykius ar pan.), kuri aiškiai ir nuosekliai pateikta tekste. Nurodo vieną aspektą.	Randa tekste tiesiogiai pateiktą informaciją, kai ją reikia tiksliai išskirti ir/ar ji pateikta skirtingose teksto vietose ir/arba ją radus reikia susieti kelias detales, veiksmus, faktus, teiginius, įvykius ir pan. Nurodo du ir daugiau aspektų.	
		Randa tekste paminėtą, bet aiškiai neįvardintą informaciją (detales, veiksmus, faktus, teiginius, įvykius ir pan.).	Randa ir susieja tekste paminėtus, bet aiškiai neįvardintus veiksmus, faktus, teiginius, įvykius, detales ir pan.
	Randa priešasties–pasekmės ryšius tarp tekste paminėtų veikslių, įvykių, faktų ar pan., kai priešasties ir pasekmės ryšiai aiškiai pateikti sakinyje, šalia esančiuose sakiniuose arba pasirenkamuosiuose atsakymuose.	Randa priešasties–pasekmės ryšius tarp tekste paminėtų veikslių, įvykių, faktų ar pan., kai reikia nurodyti vieną priešastį ar pasekmę.	Randa ir analizuoja tekste pastebėtus priešasties–pasekmės ryšius tarp veikslių, įvykių, faktų ar pan., kai priešastys ir pasekmės (dvi ar daugiau) yra nurodytos tekste. Jos gali būti pateiktos ne vienoje teksto vietoje.
	Tekste tiesiogiai paminėtus įvykius sudėlioja (surikuoja) eilės tvarka, kai jie pateikti pasirinkamajame atsakyme.	Tekste tiesiogiai paminėtus įvykius sudėlioja (surikuoja) eilės tvarka.	Tekste „išmėtytus“ ir/ar netiesiogiai paminėtus įvykius sudėlioja (surikuoja) eilės tvarka.
	Suranda autoriaus apibendrinimą, tiesiogiai pasakytą tekste. Apibendrina teksto visumą ar fragmentą, pasirinkdamas vieną tekstą apibendrinantį teiginį iš kelių pateiktų.	Apibendrina teksto fragmentą.	Apibendrina teksto visumą.

Vertinimo aspektai	Mokinių pasiekimų lygiai		
	Patenkinamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
		Panaudoja informaciją arba teiginius iš vieno ar kelių skaitytų tekstų (pvz., grožinio ir negrožinio; dviejų tekstų, kuriuos sieja bendra tema), kai yra pateikti pasirenkamieji atsakymai, kai reikia pabaigti sakinius arba susieti jų dalis (pvz., pradžią ir pabaigą).	Panaudodamas informaciją iš skaityto teksto arba kelių tekstų (pvz., grožinio ir negrožinio; dviejų tekstų, kuriuos sieja bendra tema), įvertina ją remdamasis keliais parametrais (pvz., atrenka klaidingus ir teisingus teiginius, tinkamus ir netinkamus atsakymus).
1.3. Nuomonės/požiūriai			
	<i>1 slenkstis</i>	<i>2 slenkstis</i>	<i>3 slenkstis</i>
<i>Slenksčių įveikimo požymiai</i>	Išsako savo nuomonę remdamasis savo patirtimi.	Išsako savo nuomonę remdamasis tekstu.	
	Išvadas, atsakymą, vertinimą paremia grožiniame ir/ar negrožiniame tekste pateikta informacija, kuri artima mokinio aplinkai, arba teksto turinys/kontekstas vaikui lengvai suvokiamas.	Išvadas, atsakymą, vertinimą paremia grožiniame ir/ar negrožiniame tekste tiesiogiai pateikta informacija.	Išvadas, atsakymą, vertinimą argumentuoja remdamasis grožiniame ir/ar negrožiniame tekste pateikta informacija (ji gali būti netiesiogiai pateikta).
1.4. Veikėjai/ objektai			
	<i>1 slenkstis</i>	<i>2 slenkstis</i>	<i>3 slenkstis</i>
<i>Slenksčių įveikimo požymiai</i>	Įvardija kūrinio veikėjus.		
	Remdamasis tekstu nurodo pagrindinius ir kitus aiškiai tekste paminėtus veikėjus, objektus, juos apibūdina vienu aspektu. Objektas gali būti suprantamas taip: fortepijonas, stebuklinga šalis, tinginių šalies kalba ir pan. (pvz., parašo, kuo veikėjas, objektas ypatingas).	Remdamasis tekstu tiksliai įvardina (pvz., gyvūną priskiria žinduoliams), apibūdina veikėją (-us), objektą (-us) išskirdamas du ir daugiau aspektų. Vertina veikėją, objektą. Objektas gali būti suprantamas taip: fortepijonas, stebuklinga šalis, tinginių šalies kalba ir pan.	
1.5. Teksto pobūdis			
	Skiria teksto (grožinis ar negrožinis; eiliuotas ar neeiliuotas) ir jame pateiktos informacijos (pramanyta ar tikroviška) pobūdį.	Skiria teksto (grožinis ar negrožinis; eiliuotas ar neeiliuotas) ir jame pateiktos informacijos pobūdį (pramanyta ar tikroviška) ir paaiškina savo pasirinkimą.	

Vertinimo aspektai	Mokinių pasiekimų lygiai		
	Patenkinamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
1.6. Kalbinė raiška			
	<i>1 slenkstis</i>	<i>2 slenkstis</i>	<i>3 slenkstis</i>
<i>Slenksčių įveikimo požymiai</i>		Paaiškina kalbinės raiškos elementus, kai jie yra aktyviajame mokinio žodyne.	Savais žodžiais paaiškina kalbinės raiškos elementus, kai jų nėra mokinio aktyviajame žodyne.
	Vieną ar kelias grožinio teksto kalbines, meninės raiškos priemones (sinonimus, antonimus, vaizdingus žodžius ir/ar žodžių junginius, palyginimus, posakius, kreipinius, sušukimus ar pan.) susieja su užduotyje pateiktais pavyzdžiais.	Randa vieną ar kelias grožinio teksto kalbines ir/ar meninės raiškos priemones (sinonimus, antonimus, vaizdingus žodžius ir/ar žodžių junginius, palyginimus, posakius, kreipinius, sušukimus ar pan.).	Randa vieną ar kelias aiškiai neįvardintas grožinio teksto kalbines ir/ar meninės raiškos priemones (sinonimus, antonimus, vaizdingus žodžius ir/ar žodžių junginius, palyginimus, posakius, kreipinius, sušukimus ar pan.).
	Paaiškina tik labai dažnai vartojamų ir vaiko aktyviajame žodyne esančių kalbinės raiškos priemonių turinį (pvz., perkeltinės reikšmės žodžius, vaizdingus posakius, palyginimus). Pavyzdžiai: pilną pilvą prisikimšti, dingo kaip į vandenį.	Paaiškina kalbinės raiškos priemonių turinį remdamasis tekstu, kontekstu (pvz., perkeltinės reikšmės žodžius, vaizdingus posakius, palyginimus). Pavyzdys: pasakymą „nuo veido šypseną tarytum kas delnu nubraukė“ paaiškina remdamasis tekstu – mokytoja buvo linksmą, bet pamatė sudužusį daiktą ir nuliūdo.	Tiksliai paaiškina kalbinės raiškos priemonių turinį (pvz., perkeltinės reikšmės žodžius, vaizdingus posakius, palyginimus) tuo atveju, kai atsakymas tekste nepateiktas. Vaikas žino tikslią perkeltinės reikšmės žodžio, vaizdingo posakio, palyginimo reikšmę.

Rašymas

Rašymo srities gebėjimai aprašomi trimis mokinių pasiekimų lygiais: lygių ribų aprašai (slenksčiai) nurodo, kokius gebėjimus yra įgiję mokiniai patenkinamu, pagrindiniu ir aukštesniu (žr. 13 lentelę). Rašymo pasiekimų peržengdami vieną ar kitą pasiekimų lygį.

13 lentelė. Mokinių rašymo pasiekimų lygių aprėptys

Vertinimo aspektai	Mokinių pasiekimų lygiai		
	Patenkinamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
2.1. Turinys			
	<i>1 slenkstis</i>	<i>2 slenkstis</i>	<i>3 slenkstis</i>
<i>Slenksčių įveikimo požymiai</i>	Kuria tekstą (teksto fragmentą, -us) atsižvelgdamas bent į vieną užduotyje pateiktą reikalavimą. (žr. Priedą Nr. 7.1)	Vieną iš (kelių galimų) tekste pateiktų įvykių aprašo nuosekliai. Rašo gana rišlų tekstą, atitinkantį nurodytą temą. (žr. Priedą Nr. 7.3)	Rašo nurodytą temą atitinkantį tekstą, įvykdydamas visus užduoties reikalavimus. Išsamiai aprašo tekste pateiktą įvykį ar įvykius. (žr. Priedą Nr. 7.5)
	Kuriama teksto turinys atitinka nurodytą temą, bet nuo jos nuklystama.	Tekstas atitinka temą.	Tekstas aiškiai ir nuosekliai atskleidžia temą.
	Kuria tekstą (teksto fragmentą, -us) atsižvelgdamas bent į vieną užduotyje pateiktą reikalavimą.	Kuria tekstą atsižvelgdamas į pateiktą užduotį (yra trūkumų).	Kuria tekstą atsižvelgdamas į pateiktą užduotį (nėra trūkumų).
	Sukurto teksto apimtis nedidelė, todėl tema neišplėsta. Rašant nedetalizuojama (pvz., „Nutiko daug nuotykių“). Jei tekste pateiktas dialogas, jis pasirinktas netikslingai ir/arba nėra susijęs su dėstoma mintimi.	Glaustai pristato įvykį (įvykis neplėtojamas). Jei tekste pateiktas dialogas, jis susijęs su dėstoma mintimi, tačiau gali būti neišplėstas (gali nemotyvuotai nutrūkti).	Rašo išsamų tekstą, kuriame atsiranda samprotavimo elementų, išreiškia savo nuomonę. Jei tekste pateiktas dialogas, jis susijęs su dėstoma mintimi ir yra tinkamai išplėstas.
	Tekste yra nuoseklumo, vientisumo trūkumų (minčių šuolių, nemotyvuotų perėjimų nuo vienos prie kitos teksto struktūrinės dalies ar pan.). Tekstas nerišlus.	Gali būti teksto vientisumo ir nuoseklumo trūkumų. Sakiniai, pastraipos susieti vienas su kitu, mintys plėtojamos gana sklandžiai. Tekstas gana rišlus.	Tekstas nuoseklus ir vientisas: siejamos pastraipos, sakiniai, mintys plėtojamos aiškiai, nuosekliai, sklandžiai. Geba sudominti skaitytoją. Tekstas rišlus.

Vertinimo aspektai	Mokinių pasiekimų lygiai		
	Patenkinamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
2.2. Struktūra			
	<i>1 slenkstis</i>	<i>2 slenkstis</i>	<i>3 slenkstis</i>
<i>Slenksčių įveikimo požymiai</i>	Rašo laišką nurodydamas bent vieną struktūros rekvizitą (datą, kreipinį, adresantą), kai grafiškai nurodyta vieta šiems rekvizitams įrašyti. (žr. Priedą Nr. 7.1)	Pateikia teksto struktūrines dalis, bet nebūtinai jas grafiškai išskiria. Rašydamas laišką nurodo bent du struktūros rekvizitus (datą, kreipinį, adresantą), kai grafiškai nurodyta vieta šiems rekvizitams įrašyti. (žr. Priedą Nr. 7.3)	Grafiškai ir logiškai išskiria teksto struktūrines dalis. Rašo laišką nurodydamas visus struktūros rekvizitus (datą, kreipinį, adresantą), net jei grafiškai nenurodyta vieta šiems rekvizitams įrašyti. (žr. Priedą Nr. 7.5)
	Sukuria teksto pavadinimą, atitinkantį teksto temą ar pagrindinę mintį. Nėra pasakojimo struktūrinių dalių ir/ arba jos neaiškios (nors ir grafiškai išskirtos).	Pasakojimo struktūrinės dalys pateiktos, jos grafiškai išskirtos.	Teksto pavadinimas gali būti išreikštas vaizdingu posakiu, patarle ir pan. Yra visos pasakojimo struktūrinės dalys (kryptinga pradžia, gerai suformuotas pasakojimas, pagrįstos išvados). Teksto struktūrinės dalys grafiškai išskirtos, šis atskyrimas logiškas.
	Rašydamas laišką (žinutę, skelbimą, kvietimą ar kitą informacinį tekstą), parašo/pažymi bent du tokiam tekstui būtinus rekvizitus (data, kreipinys, adresantas), kai grafiškai išskirta (nurodyta) vieta šiems rekvizitams įrašyti.	Rašydamas laišką (žinutę, skelbimą, kvietimą ar kitą informacinį tekstą), nurodo kreipinį ar kitus privalomus rekvizitus. Gali būti trūkumų.	Yra visi laiškui ar kitam informaciniam tekstui reikalingi rekvizitai: data, pasisveikinimas, atsisveikinimas, adresantas ir kt., net jei nėra grafiškai nurodyta vieta šiems rekvizitams įrašyti.
	Aprašydamas žmogų, gyvūną, augalą ar daiktą, nurodo kelias pastebėtas detales arba pateikia bendrą įspūdį.	Žmogaus, gyvūno, augalo ar daikto aprašyme pateiktas bendras įspūdis ir aprašytos detalės.	Žmogaus, gyvūno, augalo ar daikto aprašymas pradedamas bendru įspūdžiu ir tęsiamas aprašant detales.
	Rašydamas pasakojimą dažniausiai vartoja tiesioginius sakinius.	Vartoja įvairių rūšių sakinius.	Pateikia ir sudėtinių sakinių.
	Rašydamas laišką, vartoja daug klausiamųjų sakinių, mažai pasakojama apie save, laiškas pabaigiamas netikėtai.	Laiškas pradedamas prisistatymu, o tik tada pasidomima adresatu.	Rašo laikydamasis laiško rašymo reikalavimų (pasidomi tuo, kam rašo, papasakoja apie save). Klausimus adresatui sieja su savo pasakojimu.

Vertinimo aspektai	Mokinių pasiekimų lygiai		
	Patenkinamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
2.3. Raiška			
<i>Slenksčių įveikimo požymiai</i>	<i>1 slenkstis</i>	<i>2 slenkstis</i>	<i>3 slenkstis</i>
	Rašo suprantamai. (žr. Priedą Nr. 7.1)	Rašo aiškiai. (žr. Priedą Nr. 7.3)	Rašo aiškiai, sklandžiai. (žr. Priedą Nr. 7.5)
	Vartojami elementarūs žodžiai ir frazės (nėra vaizdingų žodžių). Daug stiliaus (žodyno) trūkumų, nemotyvuotų pasikartojimų.	Kalba aiški. Yra stiliaus (žodyno) trūkumų, pasitaiko nemotyvuotų pasikartojimų.	Kalba aiški ir sklandi, logiška ir vaizdinga.
2.4. Raštingumas			
<i>Slenksčių įveikimo požymiai</i>	<i>1 slenkstis</i>	<i>2 slenkstis</i>	<i>3 slenkstis</i>
	Padaro ne daugiau nei 7–8 vieno tipo klaidas iš BP numatytų atvejų. (žr. Priedą Nr. 7.1)	Padaro ne daugiau nei 5–6 vieno tipo klaidas iš BP numatytų atvejų. (žr. Priedą Nr. 7.3)	Padaro ne daugiau nei 2–3 vieno tipo klaidas iš BP numatytų atvejų; gali pasitaikyti stiliaus, žodyno klaidų. (žr. Priedą Nr. 7.5)
	Daro daug sisteminių ir atsitiktinių rašybos ir skyrybos klaidų. Tekstą suprasti sunku. Tekste gali būti 6–7 rašybos ir skyrybos klaidos iš programoje nurodytų atvejų. Neskiria sakinio ribų. Jeigu įterpiamas dialogas, nepaisoma jo skyrybos.	Tekste gali būti 3–5 rašybos ir skyrybos klaidos iš programoje nurodytų atvejų. Taisyklingai turėtų: - rašyti žodžius, kurių rašyba nesiskiria nuo taisyklingo tarimo; - rašyti daiktavardžių ir būdvardžių vienkaitos galininką; - rašyti daiktavardžių ir būdvardžių daugiskaitos kilmininką; - rašyti daiktavardžių vietininką; - rašyti asmenvardžius ir vietovardžius; - rašyti esamojo ir būtojo kartinio laiko veiksmažodžius; - rašyti paprasčiausius priebalsių asimiliacijos atvejus (<i>dirbti – dirba, nešdavo – nešė</i> ir kt.);	Nedaromos programoje numatytos rašybos ir skyrybos klaidos (gali pasitaikyti 1–2 atsitiktinės klaidos). Teisingai - rašo įsidėmėtinos rašybos žodžius: <i>dviесе, trise, keturiese, keletas, kažkas, žemyn, galbūt, turbūt</i> ; - rašo sudurtinius žodžius; - rašo kitus priebalsių asimiliacijos atvejus; - užrašo ir tinkamai skiria dialogą; - užrašo ir skiria visus privalomus rekvizitus rašydamas laišką, žinutę, skelbimą, kvietimą ar kt. informacinį tekstą.

Vertinimo aspektai	Mokinių pasiekimų lygiai		
	Patenkinamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
		<ul style="list-style-type: none"> - rašyti įsidėmėtinos rašybos žodžius: <i>ąsotis, ąžuolas, mįslė, žąsis, mane, tave, manęs, tavęs, mūsų, jūsų, ačiū, šiandien, rytoj, Kęstutis, keletas, stebuklas, mąstyti, mįslingas, kąsnis, tęsinys, aukštyn, atidžiai, draša, grįžo;</i> - kelti žodžius į kitą eilutę; - parašyti skyrybos ženklus sakinio gale (tašką, klaustuką ar šauktuką); - atskirti neišplėstines vienaarūšes sakinio dalis; - dėti kablelį prieš <i>o, bet, tačiau, kad;</i> - išskirti kreipinius. <p>Jeigu įterpiamas dialogas, jis užrašomas su klaidomis.</p>	

4. VERTINIMO INSTRUMENTŲ CHARAKTERISTIKOS

4 klasės mokinių skaitymo (teksto suvokimo) ir rašymo (teksto kūrimo) gebėjimai vertinami atskirais standartizuotais testais.

Skaitymas

4 klasės mokinių skaitymo (teksto suvokimo) gebėjimams vertinti skirtas standartizuotas testo atlikimo trukmė – 45 minutės. Vertinant skaitymo gebėjimus pateikiami grožiniai ir negrožiniai tekstai (žr. 14 lentelę).

14 lentelė. Skaitymo testo tekstų proporcijos pagal pobūdį (%)

Tekstų pobūdis	Proporcijos (%)
Grožinis	50
Negrožinis	50

Grožiniai tekstai – tai pasakos, pasakėčios, sakmės, apsakymai, apysakos, dramos kūriniai, eilėraščiai, trumpos istorijos ir kt.

Negrožiniams tekstams priskiriami:

- informaciniai tekstai – tai laiškai, žinutės, skelbimai, kvietimai ir kiti tekstai iš spaudos, kelionių, laisvalaikio praleidimo, maisto gaminimo, pasaulio ir aplinkos pažinimo žinytų, enciklopedijų ir kt.;
- nesudėtingo turinio žaidimų instrukcijos, daiktų naudojimo garantiją patvirtinantys dokumentai; veiklą mokykloje, stovykloje, kelionėje, pramogų centre reglamentuojantys dokumentai; asmens tapatybę patvirtinantys dokumentai (gimimo liudijimas, kelionės pasas, kelionės bilietas, mokinio pažymėjimas ir kt.).

Jei skaitymo testui atlikti skiriamos 45 minutės, teste turėtų būti pateikiamos 22–26 užduotys. Jei skaitymo teste pateikiami du tekstai, kiekvienam iš jų skiriama 11–13 užduočių. Galimi keli skaitymo testo užduočių sudarymo variantai pagal tekstų tipus, skaitymo vertinimo sudėtinės dalis bei užduočių sudėtingumo lygius (žr. 15 lentelę).

Rašymas

4 klasės mokinių rašymo gebėjimams vertinti rengiamas standartizuotas testas. Jo trukmė – 45 minutės. Rašymo pasiekimams tirti siūloma skirti vieną kūrybinę užduotį. Patariama šią užduotį formuluoti kartu su įvestimi (pvz., *įsivaizduok, kad esi...; kad gavai...; kad žinai...; kad turi... ir kt.*).

Įvestis turėtų būti trumpa (1–3 sakiniai), aiškiai ir tiksliai suformuluota (nepaini, nesunkiai įsivaizduojama situacija).

Prieš pradėdami kurti tekstą, mokiniai turi žinoti:

- kuo remdamiesi turi sukurti tekstą (pvz., skaitytu tekstu, įvestimi),
- kokio pobūdžio tekstą reikia sukurti (pvz., laišką, žinutę, skelbimą, pasakojimą, kvietimą ir kt.),
- ką į savo kuriamą tekstą reikia įterpti (pvz., žmogaus, daikto arba gyvūno aprašymą; savo nuomonę apie perskaitytą tekstą ar kt.),
- kokios teksto struktūrinės dalys turi būti (pradžia, dėstymas, pabaiga),
- teksto apimtį (gali būti nurodomas žodžių skaičius),
- tekstui kurti skirtą laiką.

15 lentelė. Skaitymo testo parametrai

1. Skaitomų tekstų parametrai	<ul style="list-style-type: none"> • Tekstai autentiški arba minimaliai adaptuoti trumpinant, redaguojant. • Tekstai gali būti parinkti iš spaudos (pageidautina, skirtos vaikams), internetinės žiniasklaidos, enciklopedijų ir žinytų (pritaikytų vaikams), grožinės literatūros. • Tekstų kalba bendrinė. • Pageidautina, kad tekstai būtų lietuvių autorių. Jei parenkami verstiniai, vertimo kalba ir stilius privalo būti nepriekaištingi. • Bendra tekstų apimtis: 300–500 žodžių.
2. Tekstų skaičius	1, 2 ar 3 tekstai (jei parenkami keli tekstai, geriau, kad skirtųsi jų pobūdis – vienas grožinis, kitas – informacinis).
3. Tekstų stilius	<ul style="list-style-type: none"> • Rekomenduojami grožinio stiliaus tekstai: <ul style="list-style-type: none"> - tautosakos tekstas (sakmė, padavimas, pasaka), - literatūrinė pasaka, - apsakymo fragmentas, - apysakos fragmentas. • Rekomenduojami informacinio ir mokslo populiarinio stiliaus tekstai: <ul style="list-style-type: none"> - taisyklės arba instrukcija (pvz., žaidimo taisyklės, naudojimosi daiktu instrukcija), - patiekalo receptas, - skelbimas, kvietimas, - laiškas, žinutė, - aktualūs patarimai (pvz., originali dovana draugui), - istorinio pasakojimo fragmentas (pvz., objekto atsiradimo istorija, veiklos pradžios istorija (pvz., paukščių žiedavimas Lietuvoje)), - įdomaus asmens biografijos arba autobiografijos fragmentas.
4. Tekstų turinys, temos	<ul style="list-style-type: none"> • Tekstų temos ir turinys turi atitikti mokinių amžiaus raidos tarpsnį. • Tekstų temos ir turinys turėtų būti aktualūs ir berniukams, ir mergaitėms. • Vengtinios temos apie karą, politiką ir opius istorijos momentus, rasių santykius, lyčių santykius, mirtį, sunkias ligas, žalingus įpročius (alkoholizmą, narkomaniją), nacionalizmą, religiją, smurtą, žmonių ir gyvūnų kankinimą.
5. Užduočių tipai	<p>Teksto rengėjai gali rinktis iš toliau išvardintų užduočių tipų.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uždarąjo tipo užduotys: <ul style="list-style-type: none"> - rasti teksto turinį atitinkančius teiginius iš kelių pateiktųjų; - įvertinti teiginius teksto atžvilgiu; - atsakyti į klausimą, parenkant vieną atsakymą iš kelių (ne mažiau kaip 4) pateiktųjų; - nustatyti, kurie teiginiai iš pateiktųjų susiję su vienu iš dviejų pateiktų tekstų. • Atvirojo tipo užduotys: atsakyti į pateiktus klausimus.
6. Vertinimas	Pagal pateiktą instrukciją vertinamas atsakymų turinys; rašybos ir skyrybos klaidos netikrinamos ir vertinimui įtakos neturi.

PRIEDAI

Atidžiai perskaityk tekstą ir atlik užduotis.

Nuo neatmenamų laikų apie Tinginėlių kaimą sklando gausybė legendų ir padavimų. Esą ten saldaus midaus upės teka, o vaniliniai ir šokoladiniai ledai auga tiesiog ant medžių. Dar pasakojama, kad tuose Tinginėliuose niekam nereikia nieko dirbti, nes braškės, melionai, skaniausi batonai, olandiški sūriai, kepti šokoladiniai grybukai ten ir taip visuose patvoriuose želia it kokios piktžolės. Reikia tik netingėti juos nusiskinti ir suvalgyti.

O saugo tą paslaptinę šalį baisūs šunys, pririšti prie būdų, išpuoštų karštai rūkytomis dešrelėmis.

Ir dar kalbama, esą tuose Tinginėliuose ir žmonės, ir šunys, ir žuvys, ir katės šneka ta pačia tinginių liaudies kalba. Bet šie gandai tikriausiai nėra gryna teisybė, nes Tinginėlių kaimo gyventojai yra be galo dideli tinginiai ir nemėgsta be reikalo aušinti burnos. Susišneka jie dažniausiai vien tik akimis. Jeigu sumirsi vieną kartą, tai tinginių kalba reiškia – „aš labai tingiu“. Jei du kartus, tai reiškia – „aš tingiu dar labiau“. O jei nemirsi iš viso – „atleiskite, šiuo metu aš tingiu net mirksėti“.

Seneliai savo išdykusiems anūkams apie tuos Tinginėlius amžinai sekdamo, o kai kur ir dabar tebeseka visokiausias pasakas. Esą katinai tuose Tinginėliuose užauga maždaug iki pusės žmogaus dydžio. Ir vaikštinėja jie po gimtąjį kaimą grėsmingai murkdami, iki ausų apsiginklavę šakutėmis ir šaukštais. Prisiklausę pasakų apie šią nuostabią šalį, vos paūgėję vaikaičiai veržte veržėsi į gūdžiasias girias. Vieni naršė jas su treniruotais šunimis, išmokytais užuosti pyragų bei rūkytų dešrelių kvapą. Kiti skraidė virš miškų galingais malūnsparniais, tačiau niekas niekaip to Tinginėlių kaimo, kvepiančio pyragais ir rūkytomis dešrelėmis, surasti negalėjo.

Tikriausiai tą slaptinę kaimą netrukus visi ir būtų pamiršę, tačiau vieną gražią rudens dieną tuose miškuose atsitiko šis tas labai keista ir paslaptinga.

Tądien Tinginių apylinkėse grybavo toks be galo išsiblaškęs grybautojas, vardu Albinas Baravykas. Jis buvo apsimorevęs ryškiomis oranžinėmis kelnėmis, mat visi namiškiai puikiai žinojo, kad Albinas yra truputėlį žioplus ir miške dažnokai pasiklysta. O šitaip aprengtą jį bus lengviau surasti – oranžinės kelnės juk iš tolo šviečia!

Temo... Ir štai Albinas, beieškodamas toje klaidžioje girioje baravykų, eilinį kartą pasiklydo. Ir namo – nei tą vakarą, nei vėliau – nebesugrįžo.

Artimieji ieškojo Albino metus, kitus, policija spausdino jo nuotraukas visuose laikraščiuose, kabinėjo pamiškėse jo oranžinių kelnų iškarpas, tačiau nelaimingas pražuvėlis dingo kaip į vandenį.

Ir tik po kokių dešimties metų, kai visi giminės Albiną jau bepamirštą buvo, vieną vakarą prapuolenis netikėtai sugrįžo. Tyliai ant pirštų galų įslinko pro duris ir krito lovon, net batų nenusiavęs. Namiškiai puolė klausti, gal reikia kokios pagalbos, tačiau nelaimingasis Albinas tik dūsavo gaudžiai ir nieko nesakė.

Artimieji pirko ir nešė jam krūvas skaniausių pyragų bei ledų, tačiau vargšas ligonis, visa tai pamatęs, tik lindo raudodamas po lova ir šaukė:

– Ne ne, tik ne tai... Man geriau darbo kokio nors duokit, maldauju, pasigailėkit, duokit darbo...

Giminės labai nustebo, nes iki prapuolimo Albinui net mažiausio darbelio pasiūlyti negalėdavai. Jis tik drybsodavo ištisas dienas lovoje, šlemšdavo ledus ir žiopsodavo televizorių...

Pagal knygą: Landsbergis V. V. Tinginių pasakos. Vilnius: Nieko rimto, 2006.

Klausimai ir užduotys

1.1. Parašyk bent tris dalykus, kokie stebuklai vyksta Tinginėlių kaime.

(1 taškas)

1.2. Parašyk, ką reiškia posakis *želia it kokios piktžolės*.

(1 taškas)

1.3. Kas yra bendra tarp žmonių ir gyvūnų Tinginėlių kaime?

(1 taškas)

1.4. Tinginėlių kaimo katinai:

- A** puošia būdas karštai rūkytomis dešrelėmis;
- B** skraido virš miškų su galingais malūnsparniais;
- C** vaikštinėja apsiginklavę šakutėmis ir šaukštais;
- D** patvoriuose sodina keptus šokoladinius grybukus.

(1 taškas)

1.5. Kuriuo metų laiku vyksta veiksmas? Atsakydamas į klausimą, naudokis ta teksto dalimi, kurioje aprašyta Albino Baravyko istorija.

- A Pavasarį.
- B Vasarą.
- C Rudenį.
- D Žiemą.

(1 taškas)

1.6. Kada Albinas pasiklydo miške?

- A Ryte.
- B Dieną.
- C Vakare.
- D Naktį.

(1 taškas)

1.7. Išvardink visus būdus, kaip policija ieškojo Albino.

(1 taškas)

1.8. Rask tekste ir nurašyk **bent tris** Albino Baravyko apibūdinimus.

(1 taškas)

1.9. Paaiškink posakio *dingo kaip į vandenį* reikšmę.

(1 taškas)

1.10. Kuri veiksmų grandinė teisingai nusako Albino Baravyko istoriją?

- A Grybavo → spausdino → pasiklydo → sugrižo.
- B Grybavo → naršė → sekė → sugrižo.
- C Grybavo → ieškojo → rado → sugrižo.
- D Grybavo → pasiklydo → dingo → sugrižo.

(1 taškas)

Atidžiai perskaityk dar vieną tekstą ir atlik užduotis.

Įsivaizduok, kad vieną dieną Tinginėlių kaimo gyventojams labai pabodo nieko neveikti, todėl jie nutarė išmokti dirbti. Pirmiausia šio kaimo žmonės nusprendė pasigaminti valgyti ir ėmė skaityti šiuos receptus:

1 receptas.

**Melionų ir braškių gėrimas
(6 asmenims)**

Gėrimui pasigaminti reikės šių produktų:

- 0,5 l braškių (gali būti šaldytos)
- 0,5 meliono
- 1,5 l limonado arba citrinų gėrimo (arba 0,5 l apelsinų sulčių ir 1 l limonado)
- ledo gabaliukų

Dideles braškes perpjauk per pusę arba į keturias dalis, meliono minkštimą išskobk šaukštu. Paruoštus vaisius sudėk į didesnę dubenį, supilk limonadą ir sultis, sumesk ledo gabaliukus. Patiek nedelsiant.

Toks gėrimas puikiai atgaivina karštą vasaros dieną, tačiau jis tinkamas ir kitais metų laikais. Vietoj braškių gali naudoti kitas uogas ar vaisius.

2 receptas.

Pyragėliai su dešrelėmis (8 asmenims)

Pyragėliams pasigaminti reikės:

- 500 g šaldytos sluoksniuotos tešlos lapelių
- 1 kg mažų dešrelių
- 1 kiaušinio
- pomidorų padažo

1. Tešlos lapelius išimk iš šaldytuvo ir palauk 1–2 valandas, kad suminkštėtų.
2. Atšilusius tešlos lapelius supjaustyk į tris dalis, ant kiekvienos dalies uždėk po mažą dešrelę. Susuk dešreles į tešlą ir gautus suktinukus pabadyk šakute.
3. Sudėk suktinukus į skardą, išklotą kepimo popieriumi, aptepk juos išplaktu kiaušiniu (jei nori gražiai apkepusių pyragėlių) ir kepk apie 20 minučių gerai (iki 200 °C) įkaitintoje orkaitėje.
4. Patiek su pomidorų padažu.

Pagal knygą: Mažasis virėjas. Vilnius: Ekspres leidyba, 2006.

Klausimai ir užduotys

2.1. Kokia gėrimo gaminimo eiga? Vadovaudamasis pirmu receptu, sunumeruok teiginius pagal darbų seką.

- Paruošti vaisiai sudedami į didesnę dubenį.
- Sumetami ledo gabaliukai.
- Meliono minkštymas išskobiamas šaukštu.
- Didelės braškės perpjaunamos per pusę arba į keturias dalis.
- Supilamas limonadas ir sultys.

(1 taškas)

2.2. Keliems asmenims ruošiamas melionų ir braškių gėrimas pagal pateiktą receptą?

(1 taškas)

2.3. Namuose yra kiaušinių ir dešrelių. Kokių dar produktų reikėtų, norint pasigaminti pyragėlius su dešrelėmis pagal antrąjį receptą?

- A** Šaldytos sluoksniuotos tešlos lapelių ir dešrelių.
- B** Šaldytos sluoksniuotos tešlos lapelių ir kiaušinių.
- C** Šaldytos sluoksniuotos tešlos lapelių ir pomidorų padažo.
- D** Šaldytos sluoksniuotos tešlos lapelių ir meliono.

(1 taškas)

2.4. Parašyk, kodėl tešlą iš šaldytuvo reikia išimti anksčiau, negu gaminami pyragėliai.

(1 taškas)

2.5. Parašyk, kodėl pyragėlius reikia aptepti išplaktu kiaušiniu.

(1 taškas)

2.6. Remdamasis pirmuoju tekstu, parašyk, kur Tinginėlių kaimo gyventojai galėtų įsigyti melionų ir braškių, reikalingų gėrimui pasigaminti.

(1 taškas)

Atidžiai perskaityk dar vieną tekstą ir atlik užduotis.

Pasaka apie tinginius

Toks ten buvo kunigaikštis ar kas, – ir jis paskelbė, kad visi tinginiai pas jį sueitų: vaišinsias visus, gerai užlaikysias. Tai tų tinginių pradėję rinktis! Jau begalės prisirinko. Tokią palapinę jiems padarė, vasaros laikas mat buvo. Jie voliojas ant šiaudų, o čia jiems valgyt duoda gerai. Ir vis dar naujų ateina, vis dar naujų ateina. Jau tiek daug, kad kunigaikštis negali jų išmaitinti. Ėmė ir suprastino maistą – jau prasčiau duoda valgyt. Kai prasčiau duoda, dauguma išsiskirstė:

– Prastai valgyt duoda – ko mes čia būsim? Truputį padirbi – ir pavalgai gerai...

Dar daugiau suprastino – dar daugiau išėjo. Taip vis prastino... Ir jau galų gale pasiliko tik trys tinginiai. Trys pasiliko. Sako kunigaikštis:

– Jums čia per didelė patalpa.

Tokią mažytę patalpą padarė, kad tik trys tilptų. Ir visai prastai duoda valgyt. Vis tiek jie būna. Galiausiai jiems pranešė, kad jau šianakt jų pastogė degs – sako:

– Jūs bėkit!

– Tai kas? Tegu dega. Kad ir degs, o aš tai neisiu.

– Ir aš neisiu.

Ir visi trys nusprendė neit. Ir pastogė degė – ir jie sudegė.

Pagal knygą: Stebuklingas žodis. Lietuvių liaudies pasakos. Kaunas: Šviesa, 1985.

Klausimai ir užduotys

3.1. Kokių metų laiku vyksta veiksmas?

_____ (1 taškas)

3.2. Parašyk du dalykus, ko nesitikėjo kunigaikštis.

_____
 _____ (1 taškas)

3.3. Parašyk, kiek šioje pasakoje buvo tikrųjų tinginių. Kodėl taip manai?

_____
 _____ (1 taškas)

3.4. Parašyk, kokia šios pasakos pagrindinė mintis.

_____
 _____ (1 taškas)

3.5. Žemiau pateikta informacija iš skirtingų tekstų. Kokiame tekste yra šie sakiniai? Sujunk linijomis.

Tinginėlių kaimas

Patiek nedelsiant.

Pasaka apie tinginius

Reikia tik netingėti juos nusiskinti ir suvalgyti.

Receptas „Melionų ir braškių gėrimas“

Čia jiems valgyt duoda gerai.

(1 taškas)

3.6. Pažymėk **du dalykus**, kurie tinka abiem pasakoms.

- Veikėjai susikalba akimis.
- Veikėjams nereikia rūpintis maistu.
- Maistas patvoriuose želia.
- Veikėjai gyvena palapinėje.
- Veikėjai yra tinginiai.

(1 taškas)

I TEKSTAS

Užduoties Nr.	4	5	6	10
Teisingas atsakymas	C	C	C	D

Užduoties Nr.	Atsakymas	Taškai	Pastabos
1	Nurodyta ne mažiau kaip trys Tinginėlių kaimo stebuklingumą atskleidžiantys požymiai: Tinginėlių kaime saldaus midaus upės teka; vaniliniai ir šokoladiniai ledai ant medžių auga; Tinginėliuose niekam nereikia nieko dirbti; braškės, melionai, skaniausi batonai, olandiški sūriai, kepti šokoladiniai grybukai patvoriuose želia; ir žmonės, ir gyvūnai kalba viena kalba; ten visi labai dideli tinginiai ir pan. <i>Pavyzdžiui:</i> <i>Katės išauga iki pusės žmogaus dydžio. Šunys saugo dešrelių būdoje.</i> <i>Niekas negali jo rasti.</i>	1	Jei nurodyta mažiau nei trys požymiai – taškas neskiriamas. <i>Neteisingų atsakymų pavyzdžiai:</i> <i>Tinginiai visados sekdamo pasakas apie tą kaimą.</i> <i>Kad Albinas truputėlį žioplai ir miške dažnai pasiklysta.</i>
2	Paašškinta, kad posakis <i>želia it kokios piktžolės</i> reiškia gausiai, daug, greitai auga ir pan. <i>Pavyzdžiui:</i> <i>Labai gerai auga.</i> <i>Visko auga labai daug.</i> <i>Visur auga.</i>	1	<i>Neteisingų atsakymų pavyzdžiai:</i> <i>Reikia tik netingėti nusiskinti ir suvalgyti.</i> <i>Ten yra skaniausias miestas. Želia ir želia.</i> <i>Želia saldumynai.</i>
3	Nurodyta, kad ir žmonės, ir gyvūnai Tinginėlių kaime galėjo susikalbėti viena kalba arba visi gyventojai kalbėjosi akimis (žodžiais nesikalbėjo) / žinojo akių mirksėjimo reikšmes. <i>Pavyzdžiui:</i> <i>Jie nešneka, bet jie mirksi, nes tingi kalbėti.</i> <i>Jie susikalba mirksėdami.</i>	1	<i>Neteisingų atsakymų pavyzdžiai:</i> <i>Jie kalba tokia pačia kalba, kaip ir mes.</i>
7	Išvardinti visi būdai, kaip policija ieškojo Albino: spausdino Albino nuotraukas visuose laikraščiuose, kabinėjo pamiškėse jo oranžinių kelnų iškarpas.	1	
8	Nurodyti ne mažiau kaip trys Albino Baravyko apibūdinimai iš pateiktų: išsiblaškęs grybautojas, truputėlį žioplai ir miške dažnokai pasiklysta, nelaimingas pražuvėlis, prapuolenis, nelaimingasis Albinas, vargšas ligonis, apsimovęs oranžines kelnes, tinginys.	1	Jeif nurodyta mažiau nei trys apibūdinimai – taškas neskiriamas.
9	Paašškinta, kad posakis <i>dingo kaip į vandenį</i> reiškia, kad niekur negalėjo rasti, prapuolė ir pan. <i>Pavyzdžiui:</i> <i>Pradingo, prapuolė.</i> <i>Išėjo ir nebegrižo.</i>	1	<i>Neteisingų atsakymų pavyzdžiai:</i> <i>Ėjo pro krantą ir įtraukė į vandenį.</i> <i>Nuskendo.</i> <i>Jo paieška labai sunki, kaip nuskendęs į vandenį.</i>

II TEKSTAS

Užduoties Nr.	3
Teisingas atsakymas	C

Užduoties Nr.	Atsakymas	Taškai	Pastabos										
1	Teisingai sunumeruoti visi teiginiai tokia seka: <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 20px; text-align: center;">3.</td> <td>Paruošti vaisiai sudedami į didesnę dubenį.</td> </tr> <tr> <td style="width: 20px; text-align: center;">5.</td> <td>Sumetami ledo gabaliukai.</td> </tr> <tr> <td style="width: 20px; text-align: center;">2.</td> <td>Meliono minkštimas išskobiamas šaukštu.</td> </tr> <tr> <td style="width: 20px; text-align: center;">1.</td> <td>Didelės braškės perpjaunamos per pusę arba į keturias dalis.</td> </tr> <tr> <td style="width: 20px; text-align: center;">4.</td> <td>Supilamas limonadas ir sultys.</td> </tr> </table>	3.	Paruošti vaisiai sudedami į didesnę dubenį.	5.	Sumetami ledo gabaliukai.	2.	Meliono minkštimas išskobiamas šaukštu.	1.	Didelės braškės perpjaunamos per pusę arba į keturias dalis.	4.	Supilamas limonadas ir sultys.	1	Jei bent vienas teiginys nėra teisingai sunumeruotas, taškas neskiriamas.
3.	Paruošti vaisiai sudedami į didesnę dubenį.												
5.	Sumetami ledo gabaliukai.												
2.	Meliono minkštimas išskobiamas šaukštu.												
1.	Didelės braškės perpjaunamos per pusę arba į keturias dalis.												
4.	Supilamas limonadas ir sultys.												
2	Nurodyta, kad melionų ir braškių gėrimas pagal pateiktą receptą gaminamas šešioms asmenims , arba: 6 .	1											
4	Paaiškinta, kad tešla turi suminkštėti, todėl ją reikia išimti iš šaldytuvo likus 1–2 valandoms iki kepimo. <i>Pavyzdžiui:</i> <i>Tešla būna kieta.</i> <i>Nes sušalusios tešlos negalima iškočioti.</i> <i>Sušalusi ir ją reikia atšildyti.</i> <i>Nes ji sulūš.</i> <i>Kad tešla suminkštėtų.</i>	1											
5	Paaiškinta, kad aptepus išplaktu kiaušiniu pyragėliai gražiai apkeps. <i>Pavyzdžiui:</i> <i>Kad būtų gražu, kad blizgėtų.</i> <i>Pyragėliai gražiai iškeps.</i> <i>Reikia pyragėlius aptepti išplaktu kiaušiniu, kad pyragėliai skaniau atrodytų.</i>	1	<i>Neteisingų atsakymų pavyzdžiai:</i> <i>Kad pyragėliai kepdami išsipūstų.</i> <i>Kad prie orkaitės neprikeptų ir nesusdegtų.</i> <i>Kad kietesni būtų.</i> <i>Kad reikėtų kepti tik 20 min.</i>										
6	Nurodyta, kad Tinginėlių kaimo gyventojai melionų ir braškių, reikalingų gėrimui, galėjo nusiskinti patvoriuose arba savo kaime, Tinginėlių kaime. <i>Pavyzdžiui:</i> <i>Bet kur, nes auga visur.</i> <i>Prie krūmų ir tvoros.</i> <i>Lauke.</i> <i>Sode.</i>	1											

III TEKSTAS

Užduoties Nr.	Atsakymas	Taškai	Pastabos										
1	Nurodyta, kad veiksmas vyksta vasarą.	1											
2	Nurodyti du dalykai, ko nesitikėjo kunigaikštis: 1) <i>Kad prisirinks labai daug tinginių.</i> 2) <i>Kad trys tinginiai neišeis iš palapinės (liks sudegti).</i>	1	Jei nurodytas tik vienas dalykas arba kartu su teisingais nurodyti ir klaidingi dalykai – taškas neskiriamas.										
3	Nurodyta, kad pasakoje buvo trys tikri tinginiai ir nuomonė pagrįsta. <i>Pavyzdžiui:</i> <i>Pasakoje buvo trys tikri tinginiai. Jie tingėjo išeiti iš palapinės, todėl sudegė.</i>	1	Tašku vertinama teisingas atsakymas tik kartu su tinkamu paaiškinimu.										
4	Nurodyta, kad pagrindinė mintis susijusi su tuo, kad nereikia tinginiauti, tingėti ir pan. <i>Pavyzdžiui:</i> <i>Nebūk tinginiu.</i>	1											
5	Visi sakiniai su tekstų pavadinimais sujungti teisingai: Tinginėlių kaimas ----- Reikia tik netingėti juos nusiskinti ir suvalgyti. Pasaka apie tinginius ----- Čia jiems valgyt duoda gerai. Receptas „Melionų ir braškių gėrimas“ ----- Patiek nedelsiant.	1	Jei bent vienas sakinytis nėra teisingai susietas, taškas neskiriamas.										
6	Teisingai pažymėti du požymiai, tinkantys abiem pasakoms. <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 20px;"></td> <td>Susikalbama akimis.</td> </tr> <tr> <td>X</td> <td>Nereikėjo rūpintis maistu.</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Maistas patvoriuose želia.</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Gyveno palapinėje.</td> </tr> <tr> <td>X</td> <td>Veikėjai tinginiai.</td> </tr> </table>		Susikalbama akimis.	X	Nereikėjo rūpintis maistu.		Maistas patvoriuose želia.		Gyveno palapinėje.	X	Veikėjai tinginiai.	1	Jei pažymėtas tik vienas požymis arba kartu su teisingais pažymėti ir klaidingi požymiai – taškas neskiriamas.
	Susikalbama akimis.												
X	Nereikėjo rūpintis maistu.												
	Maistas patvoriuose želia.												
	Gyveno palapinėje.												
X	Veikėjai tinginiai.												

PRIEDAS NR. 3. STANDARTIZUOTO SKAITYMO TESTO CHARAKTERISTIKOS

1 lentelė. Pasiekimų lygių ribos

Pasiekimų lygis	Pasiekimų lygio ribos		Šalies mokinių, pasiekusių atitinkamą pasiekimų lygį, dalis (proc.)
	Nuo	Iki	
Nepatenkinamas	0	6	13,6
Patenkinamas	7	13	41,8
Pagrindinis	14	18	30,9
Aukštesnysis	19	22	13,7

2 lentelė. Užduočių ir testo taškų pasiskirstymas pagal pasiekimų lygius

		Pasiekimų lygis		
		Patenkinamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
Užduočių Nr.		1_3; 1_5; 1_9; 1_10; 2_2; 2_4; 3_1	1_1; 1_2; 1_4; 1_6; 1_7; 1_8; 2_1; 2_3; 2_5; 2_6; 3_3; 3_5; 3_6	3_2; 3_4
Testo taškų pasiskirstymas	taškai	7	13	2
	proc.	31,8	59,1	9,1

3 lentelė. Standartizuoto testo skaitinės charakteristikos

Galimų surinkti taškų skaičius	Kvartilų* intervalai (taškais)			
	Q ₁ (0–25 %)	Q ₂ (26–50 %)	Q ₃ (51–75 %)	Q ₄ (76–100 %)
22	0–9	10–13	14–17	18–22

*Kvartilai gaunami į keturias lygias dalis padalijus eilutę, kurią sudaro mokiniai, išdėstyti jų surinktų taškų sumos didėjimo tvarka

4 lentelė. Užduočių ir testo taškų pasiskirstymas pagal skaitomo teksto aspektus

		Skaitomo teksto aspektai					
		Teksto esmė	Teksto visuma ir detalės	Nuomonės/ požiūriai	Veikėjai/ objektai	Teksto pobūdis	Kalbinė raiška
Užduoties Nr.		3_4	1_4; 1_5; 1_6; 1_7; 1_10; 2_1; 2_2; 2_3; 2_4; 2_5; 2_6; 3_1; 3_5; 3_6	3_3	1_1; 1_3; 1_8; 3_2	–	1_2; 1_9
Testo taškų pasiskirstymas	taškai	1	14	1	4	–	2
	proc.	4,5	63,6	4,5	18,2	–	9,1

5 lentelė. Užduočių ir testo taškų pasiskirstymas pagal kognityvinių gebėjimų sritis

		Kognityvinių gebėjimų sritis		
		Žinios ir supratimas	Taikymas	Aukštesnieji mąstymo gebėjimai
Užduoties Nr.		1_1; 1_4; 1_5; 1_7; 2_2; 2_5; 3_1	1_3; 1_6; 1_8; 1_10; 2_1; 2_3; 2_4; 3_5	1_2; 1_9; 2_6; 3_2; 3_3; 3_4; 3_6
Testo taškų pasiskirstymas	taškai	7	8	7
	proc.	31,8	36,4	31,8

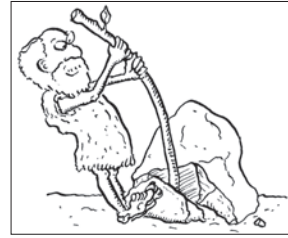
6 lentelė. Vidutiniškai surinkta taškų dalis pagal atskiras kognityvinių gebėjimų sritis

		Kognityvinių gebėjimų sritis		
		Žinios ir supratimas	Taikymas	Aukštesnieji mąstymo gebėjimai
Vidutiniškai surinkta taškų dalis	taškai	4,6	5,2	2,9
	proc.	65,8	65,3	42,1

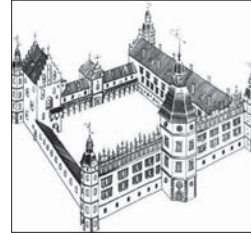
Įsivaizduok, kad Tau suteikta galimybė nukeliauti stebuklinga laiko mašina... į praeitį arba į ateitį. Parašyk rašinėlį apie šią kelionę.

Išsirink ir pažymėk vieną laikmetį, į kurį norėtum patekti:

į akmens amžių,

į kunigaikščių valdomą Lietuvą,

į ateitį po 100 metų.

Rašyti rašinį pasirinkta tema bus lengviau, jei iš pradžių susidarysi planą. Prie kiekvieno klausimo parašyk pagrindines mintis, kurias panaudok ir išplėtok rašinėlyje.

Klausimai	Pagrindinės mintys
Ką pamatei, kas nustebino, kuo grožėjaisi?	
Kas svarbaus nutiko?	
Kokios nuotaikos sugrižai į savo laiką?	

Rašydamas rašinėlį naudokis šiais patarimais:

1. Parašyk pavadinimą.
2. Išskirk pasakojimo dalis (pradžia → įvykių raida → pabaiga).
3. Stenkis nekartoti tų pačių žodžių. Įterpk vaizdingų žodžių, posakių.
4. Rašyk įskaitomai.

Pasitikrink:

- ar parašei pavadinimą;
- ar yra visos pasakojimo dalys (pradžia → įvykių raida → pabaiga);
- ar nepalikai klaidų.

PASAKOJIMO VERTINIMAS

Rašymo vertinimo aspektas	Lygis	Taškai	Aprašymas
TEKSTO TURINYS	Patenkinamas	1–2	Kuriamo teksto turinys atitinka nurodytą temą, bet nuo jos nuklystama. Kuria tekstą (teksto fragmentą, -us) atsižvelgdamas bent į vieną užduotyje pateiktą reikalavimą. Sukurto teksto apimtis nedidelė, todėl tema neišplėtotą. Rašoma apibendrintai, nedetalizuojama (pvz.: Nutiko daug nuotykių). Tekste yra nuoseklumo, vientisumo trūkumų (minčių šuolių, nemotyvuotų perėjimų nuo vienos prie kitos teksto struktūrinės dalies ar pan.). Tekstas nerišlus. Jei tekste pateiktas dialogas, jis pasirinktas netikslingai arba nesusietas su dėstoma mintimi.
	Pagrindinis	3–4	Kuria temą atitinkantį tekstą. Kuria tekstą atsižvelgdamas į pateiktą užduotį (yra trūkumų). Glaustai pristato įvykį (įvykis neplėtojamas). Gali būti teksto vientisumo ir nuoseklumo trūkumų. Sakiniai, pastraipos susieti vienas su kitu, mintys plėtojamos gana sklandžiai. Tekstas gana rišlus. Dėstoma pagrindinė mintis. Jei tekste pateiktas dialogas, jis susijęs su dėstoma mintimi, tačiau gali būti neišplėstas (gali nemotyvuotai nutrūkti).
	Aukštesnysis	5–6	Tekstas aiškiai atskleidžia temą. Kurdamas tekstą įvykdo visus užduotyje pateiktus reikalavimus. Rašo išsamų tekstą, kuriame atsiranda samprotavimo elementų (vertindamas reiškia savo nuomonę). Tekstas nuoseklus ir vientisas: siejamos pastraipos, sakiniai, mintys plėtojamos aiškiai, nuosekliai, sklandžiai, geba sudominti skaitytoją. Tekstas rišlus. Jei tekste pateiktas dialogas, jis pasirinktas tikslingai, yra aiškiai ir nuosekliai aprašytas.

Daugiau taškų skiriama, kai darbas atitinka daugiau nei pusę lygmens aprašo.

Mažiau taškų skiriama, kai darbas atitinka mažiau nei pusę lygmens aprašo.

Jei teksto per mažai išvadoms daryti, įvertinama 0 taškų.

Rašymo vertinimo aspektas	Lygis	Taškai	Aprašymas
TEKSTO STRUKTŪRA	Patenkinamas	1	Sukuria teksto pavadinimą, atitinkantį teksto temą. Nėra struktūrinių dalių arba jos neaiškios (nors ir grafiškai išskirtos arba ne).
	Pagrindinis	2	Sukuria teksto pavadinimą, atitinkantį teksto temą ar pagrindinę mintį. Yra bent dvi trys pasakojimo struktūrinės dalys: pradžia ir/arba dėstymas ir/arba pabaiga. Jos gali būti grafiškai išskirtos arba neišskirtos, bet jaučiamos.
	Aukštesnysis	3	Teksto pavadinimas gali būti išreikštas vaizdingu posakiu, patarle ir pan. Yra visos teksto struktūrinės dalys (kryptinga pradžia, gerai suformuotas pasakojimas, pagrįstos išvados). Teksto struktūrinės dalys grafiškai išskirtos, šis išskyrimas logiškas.

Jei teksto per mažai išvadoms daryti, įvertinama 0 taškų.

PRIEDAS NR. 5. STANDARTIZUOTO RAŠYMO TESTO VERTINIMO INSTRUKCIJA

Rašymo vertinimo aspektas	Lygis	Taškai	Aprašymas
KALBINĖ RAIŠKA	Patenkimas	1	Vartojami elementarūs žodžiai ir frazės (nėra vaizdingų žodžių). Daug stiliaus (žodyno) trūkumų, nemotyvuotų pasikartojimų. Rašydamas pasakojimą vartoja tiesioginius sakinius. Rašydamas laišką vartoja daug klausiamųjų sakinių, mažai pasakojama apie save, laiškas pabaigiamas netikėtai.
	Pagrindinis	2	Kalba aiški. Yra stiliaus (žodyno) trūkumų, pasitaiko nemotyvuotų pasikartojimų. Vartoja įvairių rūšių sakinius (tiesioginius, klausiamuosius, šaukiamuosius).
	Aukštesnysis	3	Kalba aiški ir sklandi, logiška ir vaizdinga. Vartoja įvairių rūšių sakinius (tiesioginius, klausiamuosius, šaukiamuosius).

Jei teksto per mažai išvadoms daryti, įvertinama 0 taškų.

Rašymo vertinimo aspektas	Lygis	Taškai	Aprašymas
RAŠTINGUMAS	Patenkimas	1	Daro daug sisteminių ir atsitiktinių rašybos ir skyrybos klaidų. Tekstą suprasti sunku. (Galimos 6–7 klaidos.) Neskiria sakinio ribų. Jeigu įterpiamas dialogas, nepaisoma jo skyrybos.
	Pagrindinis	2–3	Yra sisteminių, atsitiktinių klaidų, stiliaus trūkumų. Rašo taisyklingai: - žodžius, kurių rašyba nesiskiria nuo taisyklingo tarimo; - daiktavardžių ir būdvardžių vienaskaitos galininką; - daiktavardžių ir būdvardžių daugiskaitos kilmininką; - daiktavardžių vietininką; - asmenvardžius ir vietovardžius; - esamojo ir būtojo kartinio laiko veiksmažodžius; - paprasčiausius priebalsių asimiliacijos atvejus (<i>dirbti – dirba, nešdavo – nešė</i> ir kt.); - įsidėmėtinos rašybos žodžius: <i>ąsotis, ažuolas, mįslė, žąsis, mane, tave, manęs, tavęs, mūsų, jūsų, ačiū, šiandien, rytoj, Kęstutis, keletas, stebuklas, mąstyti, mįslingas, kąsnis, tęsinys, aukštyn, atidžiai, drąsa, grįžo</i> . Kelia žodžius į kitą eilutę. Parašo skyrybos ženklus sakinio gale (tašką, klaustuką ar šauktuką); atskiria neišplėstines vienaarūšes sakinio dalis; deda kablelį prieš <i>o, bet, tačiau</i> , kad; išskiria kreipinius. (Galimos 3–5 klaidos.) Jeigu įterpiamas dialogas, jis užrašomas su klaidomis.
	Aukštesnysis	4	Rašo be klaidų iš išminktų atvejų. (Galimos 1–2 atsitiktinės klaidos.) Rašo taisyklingai: - įsidėmėtinos rašybos žodžius: <i>dviese, trise, keturiose, keletas, kažkas, žemyn, galbūt, turbūt</i> ; - sudurtinius žodžius; - kitus priebalsių asimiliacijos atvejus. Užrašo ir skiria dialogą. Užrašo ir skiria visus privalomus rekvizitus rašydamas laišką, žinutę, skelbimą, kvietimą ar kt. informacinį tekstą.

Klaidos skaičiuojamos pagal 100 pirmų žodžių.

Daugiau taškų skiriama, kai darbas atitinka daugiau nei pusę lygmens aprašo.

Mažiau taškų skiriama, kai darbas atitinka mažiau nei pusę lygmens aprašo.

Jei teksto per mažai išvadoms daryti, įvertinama 0 taškų.

PRIEDAS NR. 6. STANDARTIZUOTO RAŠYMO TESTO CHARAKTERISTIKOS

1 lentelė. Pasiekimų lygių ribos

Pasiekimų lygis	Pasiekimų lygio ribos		Šalies mokinių, pasiekusių atitinkamą pasiekimų lygį, dalis (proc.)
	Nuo	Iki	
Napatentinamas	0	3	14,5
Patenkinamas	4	8	40,9
Pagrindinis	9	13	32,4
Aukštesnysis	14	16	12,2

2 lentelė. Standartizuoto testo skaitinės charakteristikos

Galimų surinkti taškų skaičius	Kvartilių* intervalai (taškais)			
	Q ₁ (0–25 %)	Q ₂ (26–50 %)	Q ₃ (51–75 %)	Q ₄ (76–100 %)
16	0–5	6–8	9–11	12–16

*Kvartiliai gaunami į keturias lygias dalis padalijus eilutę, kurią sudaro mokiniai, išdėstyti jų surinktų taškų sumos didėjimo tvarka

3 lentelė. Vidutiniškai surinkta taškų dalis pagal atskirus vertinimo aspektus

Galimi surinkti taškai	Rašymo gebėjimų vertinimo aspektai			
	Turinys	Struktūra	Raiška	Raštingumas
Galimi surinkti taškai	6	3	3	4
Vidutiniškai surinkta taškų dalis	2,5	1,8	1,7	2,0
	41,7	60	56,7	50

PRIEDAS NR. 7.1

Slenkstinio iš nepatenkinamojo į patenkinamąjį lygį rašymo darbo pavyzdys ir jo vertinimo aprašas

TEKSTO TURINYS

Kuriamo teksto sakiniai yra apie tai, kas yra nurodyta užduotyje, bet nuo temos gerokai nuklystama. Todėl iš esmės yra požymių, jog mokinys kuria teksto fragmentus suvokdamas užduotyje pateiktus reikalavimus. Sukurto teksto apimtis nedidelė, tema neišplėsta. Rašant nedetalizuojama. Tekstas fragmentiškas, nenuoseklus, nevientisas ir gana nerišlus.

TEKSTO STRUKTŪRA

Teksto pavadinimas nėra sukurtas, jis nurašytas nuo užduoties. Nėra pasakojimo struktūrinių dalių, tačiau sakiniuose galima išvelgti tam tikrus rašinio struktūros bruožus.

KALBINĖ RAIŠKA

Vartojami tiesioginiai sakiniai, nevysiškai aiškiai išskiriamos jų ribos. Vartojami elementarūs žodžiai ir frazės.

RAŠTINGUMAS

Daug stiliaus (žodyno) trūkumų, nemotyvuotų pasikartojimų (aš – 5 kartus). Daug (8–9) vieno tipo klaidų iš BP numatytų atvejų.

Įėjimas į atitę po 100 metrų.

*~~Vieno haarto įėjimas įėjimas~~
~~įėjimas beu mągaitė~~*

*Vieno haarto aš nuvirkau į atitę aš pamėšiau
šiolin namu gražiai o strachinuisa tenai aš
pamėšiau šio strachinuisa mėsėnais pakėšiuo aš
o aš išvirkauo bėuė likmau ir gėu.*

PRIEDAS NR. 7.2

Patenkinamojo lygio rašymo darbo pavyzdys ir jo vertinimo aprašas

TEKSTO TURINYS

Kuriant tekstą atsižvelgta į vieną užduotyje pateiktą reikalavimą.
Kuriamo teksto turinys atitinka nurodytą temą, bet nuo jos nuklystama.
Sukurto teksto tema neišplėtotą. Rašant nedetalizuojama.
Tekste yra nuoseklumo, vientisumo trūkumų: minčių šuolių.

TEKSTO STRUKTŪRA

Sukurtas teksto pavadinimas: jis atitinka teksto temą.
Teksto struktūrinės dalys neaiškios, grafiškai neišskirtos.

KALBINĖ RAIŠKA

Vartojami elementarūs žodžiai ir frazės (nėra vaizdingų žodžių); tik tiesioginiai sakiniai.
Daug nemotyvuotų pasikartojimų.

RAŠTINGUMAS

Daroma daug sisteminių ir atsitiktinių rašybos ir skyrybos klaidų.
Neskiriamos sakinių ribos.

Akmens amžius

Aš norėčiau pateikti į akmens amžių
 ten norėčiau pamatyti uolus, namus ir
 taip toliau būtų įdomu pažiūrėti
 rosti senų daiktų apžiūrėti juos
 ten būtų įdomus pagyventi kelias
 dienas. Aš labai norėčiau ten nuvykti.
 Pažiūrėti senų žaidimų nusipareikluoti
 ir nuotraukas parodyti artimiesiems.
 Ten vyktėčiau su mama, tėčiu, sese,
 močiate ir seneliais. Pažiūrėčiau

gyūny ir dar ko įdomaus.
 Pasidomėčiau senove kaip žmonės
 gyveno. Apžiūrėčiau senus daiktus
 ir būtų įdomu norėčiau ten
 polinti ilgiau. Mano kelione būtų lėti įdomi

PRIEDAS NR. 7.3

Slenkstinio iš patenkinamojo į pagrindinį lygį rašto darbo pavyzdys ir jo vertinimo aprašas

TEKSTO TURINYS

Tekstas atskleidžia temą, tačiau yra trūkumų. Temą atskleidžia pavadinimas ir pasakojimo pradžia, bet trūksta nuoseklaus temos plėtimo kitose rašto darbo dalyse bei apibendrinamosios minties darbo pabaigoje.

Tekstas sukurtas atsižvelgiant į pateiktą užduotį.

Tekste yra minties šuolių, trūksta vientisumo.

Tekste pateiktas dialogas, jis susijęs su dėstoma mintimi, tačiau neišplėstas, nemotyvuotai nutrūksta.

TEKSTO STRUKTŪRA

Yra visos teksto struktūrinės dalys (pradžia, dėstymas ir pabaiga), jos aiškiai grafiškai išskirtos. Dėstyme yra trūkumų – naujos minties pradžia aiški, bet nėra išskiriama grafiškai, tekstas neskaidomas pastraipomis.

KALBINĖ RAIŠKA

Daug stiliaus (žodyno) trūkumų, nemotyvuotų pasikartojimų.

Vartojami elementarūs žodžiai ir frazės (nėra vaizdingų žodžių, posakių).

Tekste vyrauja tiesioginiai sakiniai.

RAŠTINGUMAS

Nemažai rašybos ir skyrybos klaidų (klaidos skaičiuojamos pagal 100 pirmų žodžių). Daromos šios rašybos ir skyrybos klaidos: 1) netaisyklingai rašomi žodžiai, kurių rašyba nesiskiria nuo taisyklingo tarimo; 2) netaisyklingai rašomi žodžiai su priebalsių asimiliacijos atveju; 3) pradeda rašyti sakinius mažąja raide; 4) dialogas užrašomas su skyrybos klaidomis.

Gyvenimas po 100 metų

Mokykloje šiandien knygoje skaitam „Ateities gyvenimai!“
 Viskas buvo kitai negu dabar.

Imonis ten gali skraidyti vežio motinėliais, o
 vaikai mokyklose rašo su keistais parkuriais kuri
 atstoja pūtiką, trintuką, kapulę... Tenai dar
 buvo ir berniukas su mergaiti ju žaidė smulio
 rakitomis ir šnekėjo negirdita kalba. Berniukas sako:
 - Labai oūk, ut, udraiv? Manys jis klausė, o ar
 nesuprantu ką šneką, neįaigi ju atvėskėtikai?
 - Labai onam sėdėar Anikiop. usikallėjav

Su jais tik tokia galba. Mergaitė
 atrodi taip: žemo ūgio, su ilgą
 kosa puršta bantū raudonu. Berniukas
 buvo toks: aukštas, rudais plaukais,
 mėlinom akim ir trumpom žaliom kelnėm.

Bet su skambus skambučiai ju išnyko
 ir supratau, kad aš buvau išskėdėsi ves
 panoką, tačiau nikaip nesupratau kaip juos susi-
 sapnavau.

PRIEDAS NR. 7.4

Pagrindinio lygio rašto darbo pavyzdys ir jo vertinimo aprašas

TEKSTO TURINYS

Tekstas atitinka temą, atsižvelgta į pateiktą užduotį. Dėstoma pagrindinė mintis. Įvykis pristatomas glaustai.

Daugeliu atvejų sakiniai susieti vienas su kitu, mintys plėtojamos gana sklandžiai. Tekstas gana rišlus. Tačiau yra teksto vientisumo ir nuoseklumo trūkumų.

Tekste pateiktas dialogas susijęs su dėstoma mintimi, tačiau iki galo neišplėstas, nemotyvuotai baigiamas pokalbis.

TEKSTO STRUKTŪRA

Sukurtas teksto pavadinimas atitinka temą.

Yra trys pasakojimo struktūrinės dalys: pradžia, dėstymas, pabaiga. Jos grafiškai neišskirtos, bet jaučiamos (tik pirmasis sakinys atitraukiamas nuo krašto).

KALBINĖ RAIŠKA

Kalba aiški. Yra stiliaus (žodyno) trūkumų, nemotyvuotų pasikartojimų.

Vartojami įvairių rūšių sakiniai (tiesioginiai, klausiamieji, šaukiamieji).

RAŠTINGUMAS

Taisyklingai rašomi žodžiai, kurių rašyba nesiskiria nuo taisyklingo tarimo, daiktavardžių ir būdvardžių vienaskaitos galininkas, asmenvardžiai ir vietovardžiai, paprasčiausi priebalsių asimiliacijos atvejai, esamojo laiko veiksmažodžiai, *manęs, mane, grįžo*. Taisyklingai keliami žodžiai į kitą eilutę. Dedami kableliai prieš *bet, kad*.

Parašomi skyrybos ženklai sakinio gale (taškas, klaustukas ar šauktukas).

Yra atsitiktinių klaidų, stiliaus trūkumų. Ne visada išlaikomos sakinio ribos.

Įterptame dialoge yra klaidų.

Ateityje

Už vieną kartą, einau pasirašyti. Ir pamaciau kažkokią keistą dalyką. Mašina, bet nematyta. Ilpau į keisčiausia mašina. Paskui kažkas išjungė. Pradėjo lietus vairsdas. Atrimerkiu. Žiūriu, žado netekusi. Paskui supratau, kad buvo čia laiko mašina... Susidomėjau ir einau apsišalgyti. Pamaciau nuostabų vairsdą, mašinos skraido! Pastatai kaip planetos. Einau toliau. Ir sustoję prie manęs skraidanti mašina. Ir žmogus sakė:

- Iš kur tu? Keista būtybė. Su senamadiškais rėbais-

nursteles klausė.

- Ar esi iš praeities. - atakiau

- Su kuo atėra atskridai?

- Su laiko mašina...

- Iš kur pareiėjit. Užsiuosime pas mane į jupiterio viešbutį.

- Gerai - ir įsėdau į mašiną. Atravačiau romė. Viešbučio langai kaip kamudis formos... Įėjome į vidų. Xedis kaip vandenio butu. Kompiuteriai? Kaip plokškiekraniai televizoriai, bet yra klava etira ir peltyti. Sak sak iš ateities žmogus:

- Įdomu?

- Taip... Iš norėčiau, kad mane palydėtumėt prie laiko mašinos.

- Gerai, - mane palydėjo. Iš įsėdau į laiko mašiną. Ir grįžiau.

PRIEDAS NR. 7.5

Slenkstinio iš pagrindinio į aukštesnį lygį rašto darbo pavyzdys ir jo vertinimo aprašas

TEKSTO TURINYS

Tekstas aiškiai atskleidžia pasirinktą temą.
 Tekstas sukurtas atsižvelgiant į visus užduotyje pateiktus reikalavimus.
 Tekste glaustai aprašytas svarbiausias įvykis.

TEKSTO STRUKTŪRA

Yra visos teksto struktūrinės dalys (pradžia, įvykio raida, pabaiga).
 Teksto struktūrinės dalys grafiškai ir logiškai išskirtos.

KALBINĖ RAIŠKA

Kalba aiški ir sklandi.

RAŠTINGUMAS

Padaroma ne daugiau nei 2–3 vieno tipo klaidos iš BP numatytų atvejų, gali pasitaikyti stiliaus, žodyno klaidų.

Mano kelionė į akmens amžių

Užrašė kartą man teko nubėgioti laiku į akmens amžių. Ten
 nustelbau pamatęs pilną gyvybės gamtą kurioje išsidėdai vaikštinėjo įvai-
 riąsiai dinosaurai. Tebo man pasigrožėti ilgabakių, jų jauniklių ir visais
 kitais gyvūnais. Staiga iš dešonės išsivertė ^{pramigian} skūnių banda, kuriuos rijoši
 terozosaurus Rex.

Išsigandęs pradėjau bėgti. Užkai šuodžiau per pienes kol greit įjokau
 į lauką mašina ir grįžiau namo.

Grįžęs ramiai kritau į lovą ir užmigau.

PRIEDAS NR. 7.6

Aukštesniojo lygio rašto darbo pavyzdys ir jo vertinimo aprašas

TEKSTO TURINYS

Tekstas aiškiai atskleidžia temą.

Tekstas sukurtas atsižvelgiant į visus užduotyje pateiktus reikalavimus.

Sukurtas išsamus tekstas su samprotavimo elementais (autorius reiškia savo nuomonę).

Tekstas nuoseklus ir vientisas: siejamos pastraipos, sakiniai, mintys plėtojamos aiškiai, nuosekliai, sklandžiai, geba sudominti skaitytoją. Tekstas rišlus.

Tekste pateiktas dialogas pasirinktas tikslingai, yra aiškiai ir nuosekliai aprašytas.

TEKSTO STRUKTŪRA

Yra visos teksto struktūrinės dalys (kryptinga pradžia, nuosekli įvykio raida, pagrįstos išvados).

Teksto struktūrinės dalys grafiškai ir logiškai atskirtos.

KALBINĖ RAIŠKA

Kalba aiški ir sklandi, logiška ir vaizdinga.

Tekste vartojami įvairių rūšių sakiniai (tiesioginiai, klausiamieji, šaukiamieji).

RAŠTINGUMAS

Nedaroma programoje numatytų rašybos ir skyrybos klaidų (klaidos skaičiuojamos pagal 100 pirmų žodžių).

Taisyklinga dialogo skyryba.

Laiko mašina

Kartą prieš du ar tris metus iškeliauju
į atogrąšų mišką susitikti su draugėmis. Tačiau
staiga kažkas mane ~~st~~ stovėd aš atsidū-
riau laiko mašinoje. Iš pradžių buvau labai
išsigandusi, todėl ir paklausiau:

- Kas tu toks? Ir kur aš esu?

Iš pradžių nepašystamas nieko reatsaki,
todėl aš dar kartą susitelejau jam:

- Ar galėtum pasakyti, kur mes keliaujame?

- Nebausinėk manęs tokių broailų klausimų! -

pasipiktinęs atsakė nepažįstamasis, -
kai nurokysime viską galėsi paklausi-
nėti robotų, ~~su~~ ~~giri~~ šunuko!

Man iškart kilo mintis, jog aš
beliauju į ateitį, į robotų laiką.

Staiga prieš mano akis išnirė būva robo-
tų ir ~~su~~ ~~šunuko~~ dangoraišių, kurie buvo tokie
subręsti, stori, ploni, ~~šunuko~~ plyniniai, ilgi ir
trumpi. Jai vienas robotas davė ženklą nusileisti,
mes nusileidome ir aš išlipau iš gelėtinės mašinos.
Aš nieko nelaukdama į ją gatrėmė, pirkau
drabušius, saldainius, gėrimus ir ledus. Bet stai-
ga reikšdama aš pasijutau labai vėnisa ir
nuspėdžiau susirasti naujų, gerų, niekada miš-
duodančių draugų. Ir aš jų susiradau. Net gi
visa būva, mes gražiai draugavome ir šaundėme,
bet atėjo laikas grįsti. Susiradusi kelionis draugą
labai nuliūdau, nes kažkokis draugas robotas
užgadino laiko mašiną.

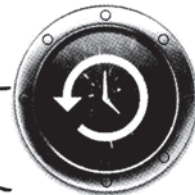
- Išgą labor darysiu? Kaip grįšiu namo
pas savo draugus, pas artimuosius?

- Nesijaudink, mes tau padėsime! - visi chorū
atsakė naujijai mano draugai.

Ir kai visi puolė taisyti laiko mašiną,
ji buvo sutaisyta per kelias minutes. Aš kartu su
savo kelionis draugu grįšau į savo laiką, į

dabartį.

Apie savo nuotykių papasako-
jau savo draugim, bet juos netykėjo
nei viena drauge. Tačiau man šis nuo-
tykis įstrigo atmintyje visam gyvenimui.

Labai ačiū!

**STANDARTIZUOTA
MATEMATIKOS
PROGRAMA 4 KLASEI**

---

1. ĮVADAS

Standartizuotos 4 klasės matematikos programos (toliau – Standartizuotos programos) tikslas – aprašyti mokinių matematikos mokymosi pasiekimų visumą, kuri vertinama atliekant nacionalinius standartizuotus testavimus ir nacionalinius mokinių pasiekimų tyrimus, ir apibrėžti svarbiausias nacionalinio standartizuoto testavimo vertinimo įrankių charakteristikas. Aprašyti mokinių pasiekimai turėtų būti vertinami 4 klasės pabaigoje arba 5 klasės pradžioje, kai mokiniai jau yra iš esmės pabaigę pradinį klasių kursą.

Standartizuota programa sukurta vadovaujantis Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrosiomis programomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2008 m. rugpjūčio 26 d. įsakymu Nr. ISAK-2433 (Žin., 2008, Nr. 99-3848).

Standartizuota programa svarbi švietimo bendruomenei, nes joje pirmą kartą sujungtos, susistemintos ir apibendrintos bandomųjų testavimų būdu gautos ir patyrusių pradinio ugdymo ir matematikos mokymo ekspertų pateiktos žinios apie Lietuvos 4 klasės mokinių matematikos pasiekimus. Programoje ypač išryškintos tos mokinių matematikos mokymosi pasiekimų sritys, kurios labiausiai atitinka besikeičiančius visuomenės poreikius ir yra aktualios ugdymo kokybės gerinimui. Joje daug dėmesio skiriama šio amžiaus tarpsniui būdingiems mokinių kognityviniams gebėjimams aprašyti.

Standartizuota programa skirta mokinių pasiekimų stebėsenai ir tyrimams. Ji nėra matematikos ugdymo turinį reglamentuojantis dokumentas ir negali pakeisti svarbiausio matematikos ugdymo turinį reglamentuojančio dokumento – Pradinio ugdymo matematikos bendrosios programos. Tačiau Standartizuota programa bus naudinga mokytojams, mokyklų vadovams, vadovėlių ir kitų mokymo priemonių autoriams, ugdymo programų kūrėjams, didaktikos specialistams kaip vertingas informacijos šaltinis ir vertinimo kokybę padedantis užtikrinti įrankis. Mokytojai ir vadovai Standartizuotoje programoje pateikta medžiaga galės pasinaudoti atlikdami formuojamąjį mokinių pasiekimų vertinimą ugdymo procese, diagnozuodami mokinių pasiekimų spragas, keldami konkrečius, testais išmatuojamus ugdymo tikslus, vertindami mokinių daromą pažangą ir įsivertindami darbo rezultatus. Mokymo priemonių autoriams ir ugdymo turinio specialistams Standartizuota programa padės geriau suvokti šalies 4 klasės mokinių matematikos mokymosi pasiekimų įvairovę ir svarbiausius pasiekimų aspektus, nuo kurių priklauso mokinių pasiekimų lygiai.

Standartizuota programa yra vienas iš projekto „Standartizuotų mokinių pasiekimų vertinimo ir įsivertinimo įrankių bendrojo lavinimo mokykloms kūrimas“ sukurtų produktų. Projektą vykdo Ugdymo plėtotės centras (anksčiau – Švietimo plėtotės centras). Projekto tikslas – plėsti Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklos gebėjimus įvertinti mokinių pasiekimus, užtikrinti geresnį ugdymo proceso grįžtamąjį ryšį ir tiksliau įvertinti mokytojo ir mokyklos darbo efektyvumą. Projektas pradėtas 2009 m. vasario 26 d. Kartu su Standartizuota programa projekte sukurti standartizuoti 4 klasės matematikos testai ir standartizuotų užduočių bankas, apmokyti specialistai, kurie gali kokybiškai parengti standartizuotus testus, įvertinti mokinių darbus ir interpretuoti surinktus testų duomenis.

2. VERTINAMŲ MOKINIŲ MOKYMOSI PASIEKIMŲ KONSTRUKTAS

Dalis Matematikos bendrosiose programose (toliau BP) aprašytų ugdymo tikslų yra sunkiai išmatuojami arba tiesiogiai neišmatuojami. Taigi, Standartizuotos 4 klasės matematikos programos (toliau SP) paskirtis – plėsti galimybes tiksliau ir patikimiau įvertinti šalies pradinėjų klasių mokinių matematikos pasiekimus, užtikrinant geresnį ugdymo proceso grįžtamąjį ryšį. SP padės objektyviau nustatyti kiekvieno mokinio pasiekimų lygį ir sekti daromą pažangą. Standartizuotoje programoje aprašyti tik tie mokinių gebėjimai, kuriuos galima ir tikslinga įvertinti testais.

Šioje programoje aprašomos matematikos turinio ir veiklos sritys, pateikiami mokinių pasiekimų lygių, kognityvinių gebėjimų aprašai ir mokinių matematinių gebėjimų pasiekimų lygių aprėptys.

2.1. MOKINIŲ PASIEKIMŲ STRUKTŪRINĖS DALYS

2.1.1. Mokinių pasiekimų skirstymas pagal turinio sritis

Matematikos standartizuotais testais įvertinamos pradinėje mokykloje mokinių įgytos žinios, įgūdžiai, dalykiniai ir bendrieji matematikos gebėjimai pagal penkias turinio sritis:

1. Skaičiai ir skaičiavimai;
2. Reiškiniai, lygtys, nelygybės;
3. Geometrija, matai ir matavimai;
4. Statistika;
5. Komunikavimas ir bendrosios problemų sprendimo strategijos.

Bendrosiose programose aprašyti mokinių pasiekimai „Geometrijos“ ir „Matų ir matavimų“ srityse yra sujungti ir Standartizuotoje programoje aprašyti vienoje „Geometrija, matai ir matavimai“ turinio srityje. Be to, SP išskiriama nauja turinio sritis „Komunikavimas ir bendrosios problemų sprendimo strategijos“, kurioje aprašomi universalieji bendrieji mokinio gebėjimai, t. y. kaip mokinys geba komunikuoti matematine kalba, taikyti matematikai būdingas mąstymo strategijas ir procedūras, nustatyti ir formuluoti problemas, jas tirti ir spręsti matematiniais metodais (žr. 1 lentelę).

1 lentelė. Mokinių pasiekimų skirstymas SP pagal turinio sritis ir dermė su BP

Turinio sritys Bendrojoje programoje	Turinio sritys Standartizuotoje programoje
1. Skaičiai ir skaičiavimai	1. Skaičiai ir skaičiavimai
2. Reiškiniai, lygtys, nelygybės	2. Reiškiniai, lygtys, nelygybės
3. Geometrija	3. Geometrija, matai ir matavimai
4. Matai ir matavimai	
5. Statistika	4. Statistika
	5. Komunikavimas ir bendrosios problemų sprendimo strategijos

SP aprašytose turinio srityse yra išskiriamos veiklos sritys. Šių veiklos sričių trumpas apibūdinimas pateikiamas 2 lentelėje.

2 lentelė. Mokinių pasiekimų skirstymas SP pagal turinio ir veiklos sritis

Turinio sritis	Veiklos sritis	Veiklos srities trumpas apibūdinimas
1. Skaičiai ir skaičiavimai	1.1. Skaičiai	Skaičių eilė, jų palyginimas, skaitmens priklausomybė klasei, skyriui, komponentų pavadinimų žinojimas. Dešimtainės, paprastosios trupmenos samprata, trupmenų palyginimas.
	1.2. Veiksmai su skaičiais	Natūraliųjų skaičių sudėtis, atimtis, daugyba ir dalyba iš vienaženkliai, dviženkliai skaičiaus.
	1.3. Veiksmų su skaičiais taikymas	Matematinė procedūrų derinimas, operavimas matematinėmis sąvokomis/terminais. Praktinio/matematinio turinio uždavinių sprendimas.
2. Reiškiniai, lygtys, nelygybės	2.1. Reiškinių reikšmių apskaičiavimas	Veiksmų atlikimo tvarka. Skaitinio/raidinio reiškinio reikšmės apskaičiavimas.
	2.2. Lygčių, nelygybių sprendimo pradmenys	Sprendinio ieškojimas spėjimo/atrinkimo ir tikrinimo būdu. Priklausomybė tarp veiksmo komponentų ir rezultato.
	2.3. Reiškinių, lygčių taikymas	Lygčių sudarymas, sąlygos siejimas su lygtimi, reiškiniu.
3. Geometrija, matai ir matavimai	3.1. Plokštumos figūros	Plokštumos figūrų, jų elementų atpažinimas, įvardinimas, brėžimas.
	3.2. Erdvės figūros	Erdvės figūrų, jų elementų atpažinimas, įvardinimas.
	3.3. Ašinė simetrija	Simetrijos ašis, simetriškas piešinys.
	3.4. Matai ir veiksmai su matiniais skaičiais	Matavimo vienetų smulkinimas, stambinimas. Matų žinojimas ir įvardinimas. Veiksmai su vieninais ir sudėtiniais matiniais skaičiais. Informacijos ieškojimas, skaitymas grafikuose, švieslentėse ir pan.
	3.5. Tiesioginiai matavimai	Atkarpos matavimas ir brėžimas. Nurodytų matmenų geometrinių figūrų brėžimas. Matavimo prietaisų rodmenų nurodymas. Įvykio trukmės, laiko įvardinimas.
	3.6. Netiesioginiai matavimai (ploto, perimetro, tūrio apskaičiavimas)	Kubelių skaičiavimas, trikampio/keturkampio ploto/perimetro algoritmų žinojimas. Perimetro ir ploto apskaičiavimo uždavinių sprendimas.
4. Statistika	Dažnių lentelių, diagramų skaitymas, duomenų interpretavimas, išvadų darymas	Informacijos susiejimas ir trūkstamo elemento įterpimas. Reikalingos informacijos išrinkimas, atsakymai į nesudėtingus klausimus, išvadų darymas, atsakymų interpretavimas.
5. Komunikavimas ir bendrosios problemų sprendimo strategijos	5.1. Matematinio teksto/uždavinio sąlygos skaitymas, supratimas, vizualizavimas (piešinių, schemų naudojimas)	Ryšiai tarp uždavinio sąlygoje pateiktų duomenų, reikalingų duomenų atsirinkimas, netiesiogiai pateiktos informacijos panaudojimas. Schemiškas uždavinio pavaizdavimas.
	5.2. Uždavinio sprendimo pateikimas/užrašymas	Sprendimo ir užrašymo būdai, tinkamų simbolių, terminų vartojimas.
	5.3. Skaičiavimų rezultatų interpretavimas, išvadų darymas	Rezultato siejimas su uždavinio sąlyga.
	5.4. Mąstymas pagal analogiją (perkėlimas), dėsningumų nustatymas	Skaičių sekos dėsningumų nustatymas, objektų (skaičiaus, geometrinės figūros) priskyrimas tam tikrai kategorijai.
	5.5. Variantų perrinkimas, sprendimas atgaline tvarka	Klaidų/bandymų metodas, variantų perrinkimo ar sprendimo atgaline tvarka strategijos.

2.1.2. Mokinių pasiekimų skirstymas pagal kognityvinių gebėjimų grupes

4 klasės matematikos pasiekimų vertinimo užduotimis siekiama įvertinti tris mokinių matematinių gebėjimų grupes: matematinės žinias ir supratimą, matematikos žinių taikymą ir aukštesnio lygio mąstymo gebėjimus.

Matematinės žinios ir supratimas – faktų (faktinių žinių), procedūrų ir sąvokų žinojimas, supratimas, algoritmo taikymas standartinėse situacijose.

Matematikos žinių taikymas – sutelkiamas dėmesys į mokinių gebėjimą pritaikyti žinias ir abstraktų supratimą sprendžiant uždavinius ar atsakinėjant į klausimus, standartinio algoritmo taikymą gyvenimiškose arba nestandartinėse situacijose.

Aukštesnio lygio mąstymo gebėjimai – uždavinių, kuriems išspręsti reikia kūrybiško žinomų matematikos faktų, procedūrų ar metodų panaudojimo arba naujų sukūrimo bei kūrybiško išugdytų gebėjimų taikymo, sprendimas. Matematinės problemos ar tiesiog probleminiai uždaviniai yra artimi realiam gyvenimui, juos sprendžiant dažnai susiduriama su neapibrėžtomis probleminėmis situacijomis, kurias pirmiausia reikia ištyrinėti, tada aiškiai suformuluoti problemą, sukurti jos sprendimo modelį, atlikti reikalingas matematinės procedūras ir gautą jos sprendimą pagrįsti probleminės situacijos terminais. Aukštesnio lygio mąstymo gebėjimai išeina už įprastų uždavinių sprendimo ribų ir apima nepažįstamas situacijas, sudėtingus kontekstus ir daugialypes problemas, strategijos parinkimą nestandartinėse situacijose.

Standartizuotoje programoje aprašant, kokias žinias, įgūdžius, supratimą, mąstymo strategijas ir t. t. demonstruoja mokinys, atsižvelgiama į jų kognityvinius gebėjimus (žr. 3 lentelę).

3 lentelė. Mokinių pasiekimų skirstymas pagal kognityvinių gebėjimų grupes

Kognityvinių gebėjimų grupė	Trumpas apibūdinimas	Būdingi gebėjimai	Iliustruojančių užduočių pavyzdžiai
Žinios ir supratimas	Pagrindinės žinios, kurios leidžia lengvai pakartoti matematinės sąvokas ir suvokti pagrindinius faktus, skaičių ryšius, simbolius, erdvinius ryšius. Jos yra pagrindas tolesniam mokinių prasmingam matematiniam mąstymui, kuris padeda spręsti įprastas, kasdienes realaus gyvenimo situacijas.	<p><u>Atgaminimas.</u> Prisimena, atgamina pagrindines matematinės sąvokas, simbolius, apibrėžimus, skaičių sandarą ir savybes.</p> <p><u>Atpažinimas.</u> Atpažįsta matematinius objektus (figūras, skaičius, trupmenas, reiškinius ir kt.). Atpažįsta lygiaverčius matematinius objektus (pvz., lygiareikšmes paprastas ir dešimtines trupmenas, skirtingai pakreiptas geometrinės figūras).</p> <p><u>Atrinkimas.</u> Išrenka iš pateiktų variantų dešimtines ar paprastas trupmenas, geometrinės figūras, reiškinio reikšmes, lygties/nelygybės sprendinį.</p> <p><u>Apskaičiavimas.</u> Atlieka algoritmines sudėties, atimties, daugybos, dalybos procedūras arba jų derinius su natūraliaisiais skaičiais. Palygina skaičius. Atlieka įprastas algebros procedūras (apskaičiuoja skaitinių reiškinų reikšmes).</p> <p><u>Užrašymas.</u> Žodžiais ar skaitmenimis užrašo natūralųjį skaičių, paprastąją ar dešimtainę trupmeną.</p> <p><u>Informacijos radimas.</u> Išrenka informaciją iš diagramų, lentelių ir kitų informacijos šaltinių (pvz., švieslenčių, tvarkaraščių, kalendorių, grafikų). Pažįsta laikrodį. Skaito paprastas skales.</p> <p><u>Matavimas.</u> Naudojasi matavimo priemonėmis, nustato matmenis, tinkamai pasirenka ir taiko matavimo vienetus.</p>	<i>Priedo Nr. 1 uždaviniai Nr. 2; 3; 4a; 4b; 4c; 4d; 7; 8a; 8b; 9; 10b; 13; 14; 21a; 21b; 26; 27</i>

Kognityvinių gebėjimų grupė	Trumpas apibūdinimas	Būdingi gebėjimai	Iliustruojančių užduočių pavyzdžiai
		<p><u>Klasifikavimas, pertvarkymas, grupavimas.</u> Klasifikuoja, grupuoja daiktus, figūras, skaičius, reiškinius pagal bendras savybes, teisingai sprendžia apie priklausymą vienai ar kitai grupei. Teisingai priskiria objektą tam tikrai kategorijai pagal nurodytą požymį.</p>	
Taikymas	<p>Matematinių įrankių (sprendimo būdų, algoritmų, brėžimo bei matavimo įrankių ir t. t.) panaudojimas įvairiuose kontekstuose. Problemos ir kontekstai yra įprasti, pažįstami, standartiniai, kuriuos spręsti mokoma taikant atitinkamus būdus ir metodus pamokos metu.</p>	<p><u>Pasirinkimas.</u> Sprendžia įprastus žinomo algoritmo uždavinius, pasirinkdamas veiksmingą operaciją, metodą, strategiją (pvz., atlieka veiksmus su komponentų pavadinimais, sprendžia lygtį, apskaičiuoja raidinio reiškinio reikšmę, stačiakampio plotą/perimetrą gyvenimiškose situacijose).</p> <p><u>Pavaizdavimas.</u> Pateikia matematinę informaciją (duomenis) diagramomis, lentelėmis, schemomis. Vienaip pateiktą informaciją pavaizduoja kitu būdu.</p> <p><u>Modeliavimas.</u> Sukuria tinkamą modelį (pvz., skaitinį reiškinį ar diagramą) įprastam uždaviniui spręsti.</p> <p><u>Igyvendinimas.</u> Laikosi matematinių instrukcijų ir jas įvykdo. Nubraižo nurodytų matmenų figūrą. Pavaizduoja simetrijos ašį ar simetrišką piešinį, laikrodžio rodykles ir pan.</p> <p><u>Pritaikymas.</u> Naudojasi duomenimis iš schemos, lentelės, grafiko, kalendoriaus, švieslentės, diagramos. Smulkina/stambina matinius vienetus.</p> <p><u>Pateikimas.</u> Pateikia (paaiškina) uždavinio sprendimą, tinkamais būdais jį užrašo. Atsako į klausimus, užrašo uždavinio sprendimą, atsakymą ir/ar išvadas taip, kad kiti galėtų juos suprasti ir įvertinti.</p>	<p><i>Priedo Nr. 1 uždaviniai Nr. 1; 5; 6; 10a; 11; 12; 15; 18; 19; 20; 22; 23; 24; 25; 28</i></p>
Aukštesnieji mąstymo gebėjimai	<p>Kūrybiškas nekasdienių gyvenimiško konteksto arba matematinio turinio problemų sprendimas. Loginis, sisteminis mąstymas. Intuityvus ir indukcinis supratimas, pagrįstas pavyzdžiais ir dėsningumais. Samprotavimas, kuris reikalauja gebėjimų kelti hipotezes, apibendrinti ir daryti išvadas atsižvelgiant į prielaidas ar sprendimo rezultatus.</p>	<p><u>Analizė.</u> Nustato ir apibūdina ryšį tarp objektų matematinėse situacijose arba naudojami juo. Taiko proporcinį mąstymą. Išskaido geometrines figūras, siekdamas supaprastinti uždavinio sprendimą. Palygina ir suderina skirtingai pateiktus tuos pačius duomenis. Iš pateiktos informacijos daro pagrįstas išvadas.</p> <p><u>Apibendrinimas ir pritaikymas.</u> Matematinio mąstymo ir problemų sprendimo rezultatus pritaiko platesniame kontekste, vartodamas bendresnius ir plačiau taikomus terminus.</p> <p><u>Integravimas ir sintezė.</u> Derina įvairias matematinės procedūras siekdamas gauti rezultatus ir jungia juos siekdamas tolesnių rezultatų. Sieja žinių elementus ir apibendrina matematinės idėjas.</p>	<p><i>Priedo Nr. 1 uždaviniai Nr. 16; 17; 29; 30; 31; 32; 33</i></p>

Kognityvinių gebėjimų grupė	Trumpas apibūdinimas	Būdingi gebėjimai	Iliustruojančių užduočių pavyzdžiai
		<p><u>Argumentavimas ir pagrindimas.</u> Remdamasis žinomais matematiniais faktais, algoritmais ar praktiškai, nustato teiginio teisingumą ar klaidingumą. Geba pagrįsti atsakymą, remdamasis matematiniais rezultatais ar savybėmis.</p> <p><u>Problemų sprendimas.</u> Sprendžia problemas, su kuriomis, tikėtina, mokiniai anksčiau nebuvo susidūrę, t. y. pasirenka veiksmingas strategijas neįprastose situacijose. Taiko matematinės procedūras nepažįstamame arba sudėtingame kontekste. Pritaiko matematinius modelius ar taisykles nestandartinėse situacijose konkrečiu atveju (pvz., spėjimo būdu randa nelygybės sprendinį).</p> <p><u>Dėsningumų atpažinimas.</u> Formuluoja apibendrinimus ir nustato dėsnis. Priskiria objektą tam tikrai grupei.</p>	

2.1.3. Mokinių pasiekimų lygių požymiai

Standartizuotoje matematikos programoje 4 klasei, kaip ir Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrojoje programoje (2008), mokinių matematikos pasiekimai aprašyti trimis lygiais: **patenkinamu, pagrindiniu ir aukštesniu**. Mokinių matematikos pasiekimų lygiai aprašyti atsižvelgiant į mokinių kognityvinių ge-

bėjimų grupes: matematikos žinias ir supratimą, žinių taikymą ir aukštesnio lygio mąstymo gebėjimus. Bendrųjų gebėjimų vertinimas leidžia pažvelgti į mokinio pasiekimus plačiau ir giliau, atskleisti jo stiprybes ir tobulintinus gebėjimus, išvelgti mokymosi sėkmės ar nesėkmės priežastis.

Standartizuotoje programoje pateiktas trimis lygiais detalizuotas mokinių pasiekimų aprašas (žr. 4 lentelę).

4 lentelė. Mokinių pasiekimų lygių požymiai

Pasiekimų lygis	Trumpas pasiekimų lygio apibūdinimas	Iliustruojančių užduočių pavyzdžiai
Patenkinamas lygis	Mokinio pasiekimai atitinka patenkinamą pasiekimų lygį, jei mokinys atgamina, atkartoja, supranta ir paprasčiausiais atvejais taiko pačias svarbiausias matematinės sąvokas (kurios būtinos tolesniam mokymuisi ir matematikos taikymui paprasčiausiose praktinėse situacijose) ir paprastas standartines procedūras (sueda ir atima natūraliuosius skaičius, natūralųjį skaičių padaugina ar padalija iš vienaženkliai skaičiaus, atlieka matavimus ir pan.). Teisingai supranta paprastai suformuluotą uždavinio sąlygą, kuri yra iš mokiniui artimo, pažįstamo arba elementaraus matematinio konteksto. Informacija sąlygoje pateikiama tiesiogiai, mokiniui įprastu būdu. Atsako į paprasčiausius įprastai suformuluotus klausimus, kuriuose nurodomos viena ar dvi operacijos, kurias reikia atlikti. Sprendžia paprastus tekstinius (1–2 žingsnių) uždavinius, kuriuose skaičiavimai nekelia sunkumų. Geba užrašyti paprasto uždavinio sprendimą, dažniausiai fragmentiškai, be nuoseklesnių paaiškinimų, ne visada laikydamasis susitarimų dėl uždavinio sprendimo ir atsakymo.	<i>Priedo Nr. 1 uždaviniai Nr. 1; 2; 3; 4a; 4b; 5; 7; 8a; 9; 10a; 10b; 12; 18; 19; 21a; 21b</i>

Pasiiekimų lygis	Trumpas pasiekimų lygio apibūdinimas	Iliustruojančių užduočių pavyzdžiai
Pagrindinis lygis	<p>Mokinio pasiekimai atitinka pagrindinį pasiekimų lygį, jei mokiniys atgamina, atkartoja, supranta ir paprastais atvejais taiko pagrindines Bendrojoje matematikos programoje įvardintas matematinės sąvokas (kurios būtinos tolesniam mokymuisi ir matematikos taikymui paprastose praktinėse situacijose) ir standartinės procedūras (palygina paprastąsias trupmenas, matinius dydžius, išreikštus dešimtainiais skaičiais; dauginą natūralųjį skaičių iš dviženklį skaičiaus; dalija iš vienaženklį skaičiaus su liekana ar be jos ir iš dviženklį be liekanos; apskaičiuoja paprasčiausio raidinio reiškinio reikšmę; sprendžia paprastas lygtis ir pan.). Teisingai supranta įprastai suformuluotą uždavinio sąlygą, kuri yra iš mokiniui tolimesnio, bet pažįstamo praktinio arba matematinio konteksto. Sprendžia paprastus tekstinius uždavinius, kuriuose skaičiai yra įvairaus sudėtingumo, informacija sąlygoje pateikiama aiškiai, įprastu būdu, bet nebūtinai tiesiogiai, o sąlygoje gali būti ir perteklinės informacijos. Atsako į klausimus, kurie gali būti suformuluoti ir neįprastai, nenurodant, kokias operacijas ir kokia tvarka reikia atlikti, arba į netiesioginius klausimus, t. y. reikalaujančius taikyti tokias matematinio mąstymo strategijas kaip: uždavinio suskaidymo į paprastesnius uždavinius, uždavinio vizualizavimo, žinomo matematinio modelio paieškos, sprendimo nuo galo ir pan. Pateikdamas uždavinio sprendimą ir atsakymą laikosi svarbiausių susitarimų, dažniausiai vartoja tinkamus simbolius, nors ir ne visada nuosekliai. Sprendimą argumentuoja, tačiau argumentavimas gali būti ne visai tikslus, išbaigtas ar nuoseklus. Daugeliu atvejų produktyviai mąsto įprastomis aplinkybėmis. Geba išvelgti objektų/reiškinų pagrindinius ryšius ir dėsningumus, taikyti analizę ir sintezę.</p>	<p><i>Priedo Nr. 1 uždaviniai Nr. 4c; 4d; 8b; 11; 13; 15; 16; 17; 20; 23; 24; 25; 26; 27; 28; 31; 32</i></p>
Aukštesnysis lygis	<p>Mokinio pasiekimai atitinka aukštesnįjį pasiekimų lygį, jei mokiniys taiko Bendrojoje matematikos programoje įvardintas sąvokas (kurios būtinos tolesniam mokymuisi ir matematikos taikymui įvairiose nesudėtingose situacijose) ir procedūras (palygina dešimtainius skaičius ir dešimtainius skaičius su natūraliaisiais; taiko ryšį tarp trupmeninių skaičių; dalija iš dviženklį skaičiaus su liekana ir pan.). Teisingai supranta įvairiais būdais pateiktas nesudėtingų uždavinių sąlygas. Sprendžia įvairaus konteksto praktinius ir matematinis nesudėtingus uždavinius, t. y. sudėtingesnius, kompleksinio turinio gebėjimų taikymo reikalaujančius uždavinius, kuriuose informacija gali būti pateikta netiesiogiai ir/arba mokiniui nematyta, neįprasta forma. Atsako į probleminius klausimus, reikalaujančius taikyti tokias strategijas kaip: galimų sprendinių perrinkimo; uždavinio performulavimo, vizualizavimo; uždavinio skaidymo į paprastesnius uždavinius; brėžinio papildymo; dėsningumų paieškos. Iš uždavinio sąlygos, pasinaudodamas loginėmis ir aritmetinėmis operacijomis, išsiveda informaciją, kuri nėra pateikta tiesiogiai. Supranta, kad uždavinio sąlygoje trūksta informacijos ir ją susiranda iš nurodyto šaltinio. Nustato ne tik pagrindinius objektų/reiškinų bruožus, bet ir smulkesnius jų sąryšius ar dėsningumus. Gali savarankiškai pasirinkti uždavinio sprendimo užrašymo būdą. Sprendimą ir atsakymą užrašo aiškiai, nuosekliai, taisyklingai, vartoja tinkamus simbolius ir terminus. Susidūręs su nestandartiniais uždaviniais, jis parenka veiksmingą problemos sprendimo strategiją, gautą sprendinį interpretuoja pradinės sąlygos kontekste, aiškiai ir taisyklingai perteikia pagrindines mintis, daro galutines, tikslias ir logines ar teisingu sprendimu paremtas išvadas. Sugalvoja, kaip suprantamai užrašyti nestandartinio, neįprasto uždavinio sprendimą. Mokinys analizuoja, apibendrina, vertina, pagrindžia nuomonę, daugeliu atvejų demonstruoja kūrybiniam mąstymui būdingus elementus.</p>	<p><i>Priedo Nr. 1 uždaviniai Nr. 6; 14; 22; 29; 30; 33</i></p>

2.2. MOKINIŲ PASIEKIMŲ STRUKTŪRINIŲ DALIŲ PROPORCIJOS ĮVERTINIME

4 klasės mokinių matematikos gebėjimams vertinti rengiamas standartizuotas testas. Jo trukmė – 45 min. Sudarant standartizuotą testą laikomasi tam tikrų proporcijų pagal veiklos sritis, mokinių kognityvinių gebėjimų grupes ir mokinių pasiekimų lygius. Šios proporcijos pateiktos 5–7 lentelėse. Šios proporcijos gali būti nežymiai ($\pm 5\%$) koreguojamos atsižvelgiant į testo taškų skaičių. Galimų taškų skaičius yra 35–40. Standartizuotas testas vertinamas pagal vertinimo instrukciją. Tokios instrukcijos pavyzdys pateiktas Priede Nr. 2.

5 lentelė. Standartizuoto matematikos testo 4 klasei užduočių paskirstymas (%) pagal veiklos sritis

Veiklos sritys	Iš viso (%)
1. Skaičiai ir skaičiavimai	40
2. Reiškiniai, lygtys, nelygybės	10
3. Geometrija, matai ir matavimai	30
4. Statistika	5
5. Komunikavimas ir bendrosios problemų sprendimo strategijos	15
Iš viso	100

6 lentelė. Standartizuoto matematikos testo 4 klasei užduočių paskirstymas (%) pagal mokinių kognityvinių gebėjimų grupes

Matematinės žinios ir supratimas	Matematikos taikymas	Aukštesnio lygio mąstymo gebėjimai
35	45	20

7 lentelė. Standartizuoto matematikos testo 4 klasei užduočių paskirstymas (%) pagal mokinių pasiekimų lygius

Patenkinamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
40	40	20

3. MOKINIŲ PASIEKIMŲ LYGIŲ APRĖPTYS

Mokinių pasiekimai pagal pasiekimų lygių požymius aprašomi pasiekimų lygių aprėptį lentelėje (žr. 8 lentelę). Joje pateikiami esminiai matematikos veiklos sritims būdingi mokinių matematiniai gebėjimai, kuriuos galima tikrinti testais. Taip pat programoje aprašomi trys slenksčiai – mokinio gebėjimų riba pereinant iš vieno pasiekimų lygio į kitą, t. y. į patenkinamą lygį (1 slenkstis), iš patenkinamo į pagrindinį lygį (2 slenkstis), iš pagrindinio į aukštesnį lygį (3 slenkstis). Slensčiuose aprašomi gebėjimai padės mokytojui nustatyti mokinio pasiekimų lygį.

Standartizuotoje mokinių pasiekimų programoje vartojami šie užduoties sunkumą nusakantys terminai:

- **paprasciausiai uždaviniais** vadinami uždaviniai, kuriuos sprendžiant reikia atlikti vieną standartinę operaciją ar pritaikyti žinomą algoritmą;
- **paprastais uždaviniais** vadinami uždaviniai, kuriuos sprendžiant reikia suderinti ir atlikti dvi standartines operacijas ar algoritmus;
- **nesudėtingais uždaviniais** vadinami tokie uždaviniai, kuriuos sprendžiant reikia suderinti ir atlikti tris–keturias operacijas ar algoritmus.

Pagal analogiją su uždavinio sunkumo apibrėžimu reikia suprasti ir kitus žodžių junginius su žodžiais: *paprasciausias*, *paprastas* ir *nesudėtingas*. Pavyzdžiui, *paprasciausias klausimas* gali būti suprantamas kaip standartinis, prilygstantis paprasčiausiam uždaviniui; *nesudėtingas reiškiny*s – reiškiny, apskaičiuojamas 3–4 veiksmis ir pan.

8 lentelė. Mokinių pasiekimų lygių aprėptys

Turinio sritis Veiklos sritys	Mokinių pasiekimų lygiai		
	Patenkinamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
	1. Skaičiai ir skaičiavimai		
1.1. Skaičiai	Perskaito, užrašo (skaitmenimis arba žodžiais) ir palygina natūraliuosius skaičius iki 10 000, užrašo duotam skaičiui gretimus skaičius. <i>(žr. Priedo Nr. 1 uždavinį Nr. 3)</i>	Palygina matinius dešimtainius skaičius, kurie turi vienodą/nevienodą skaitmenų skaičių (vieną arba du) po kablelio. Atrenka skaitmens priklausomybę skaičiaus klasei, skyriui, žino komponentų pavadinimus.	Perskaito, užrašo dešimtainius skaičius (žodžiais ir skaitmenimis), palygina dešimtainius skaičius ir dešimtainius su natūraliaisiais skaičiais. Įvardija skaitmens priklausomybę skaičiaus klasei, skyriui.
	Aprašo (žodžiais, schemomis) $\frac{1}{n}$ lygių dalių padalytą objektą $\frac{m}{n}$ pavidalo trupmena ir atvirkščiai. <i>(žr. Priedo Nr. 1 uždavinį Nr. 2)</i>	Aprašo (žodžiais, schemomis) $\frac{1}{n}$ tam tikrą skaičių lygių dalių (ne n) padalytą objektą $\frac{m}{n}$ pavidalo trupmena ir atvirkščiai. Palygina paprastąsias trupmenas, kurių vardikliai vienodi arba kurių skaitikliuose yra 1, o vardikliai skirtingi. Atrenka, kuri dešimtainė trupmena atitinka paprastąją ir atvirkščiai.	Dešimtainę trupmeną užrašo paprastąja ir atvirkščiai. <i>(žr. Priedo Nr. 1 uždavinį Nr. 14)</i>

	Mokinių pasiekimų lygiai		
	Patenkinamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
1.2. Veiksmai su skaičiais	Sudeda ir atima natūraliuosius skaičius iki 10 000. Natūralųjį skaičių padaugina, be liekanos padalija iš vienaženkliai skaičiaus, apvaliųjų dešimčių, šimtų, tūkstančių. (žr. Priedo Nr. 1 uždavinius Nr. 4a, 4b)	Atlieka natūraliųjų skaičių daugybą iš dviženkliai skaičiaus; dalija (su liekana ar be jos) iš vienaženkliai skaičiaus ir be liekanos iš dviženkliai. (žr. Priedo Nr. 1 uždavinius Nr. 4c, 4d)	Su liekana dalija natūralųjį skaičių iš dviženkliai skaičiaus.
1.3. Veiksmų su skaičiais taikymai	Sprendžia paprastus praktinio turinio uždavinius, kuriuose reikia rasti: <ul style="list-style-type: none"> • sumą/skirtumą; • vieną dalį, kai žinoma visuma; • skaičių padidinti, sumažinti keliais vienetais ar kartais. Sprendžia praktinio turinio paprasčiausius uždavinius su tiesiogiai proporcingais dydžiais. (žr. Priedo Nr. 1 uždavinius Nr. 1, 5)	Sprendžia paprasčiausius matematinio turinio uždavinius (su komponentų pavadinimais) ir paprastus praktinio turinio uždavinius, kuriuose reikia rasti: <ul style="list-style-type: none"> • kelias dalis, kai žinoma visuma; • visumą, kai žinoma viena jos dalis; • kiek kartų skiriasi dydžiai; • likusią dydžio dalį. Sprendžia paprastus netiesioginius praktinio turinio uždavinius. Sprendžia praktinio turinio paprastus uždavinius su tiesiogiai proporcingais dydžiais (kai vieneto vertė yra išreiškiama natūraliuoju skaičiumi). Sprendžia paprasčiausius judėjimo uždavinius, kuriuose reikia apskaičiuoti: <ul style="list-style-type: none"> • kelią, • laiką, • greitį. (žr. Priedo Nr. 1 uždavinius Nr. 15, 16, 20, 25)	Sprenddamas nesudėtingus uždavinius derina įvairias matematinės procedūras, operuoja matematinėmis sąvokomis/terminais, tokiais kaip komponentų pavadinimai, skaičiaus, skaitmens sąvokos. Daro išvadas, apibendrina, argumentuoja. Sprendžia praktinio turinio uždavinius su tiesiogiai proporcingais dydžiais (kai vieneto vertė nėra išreiškiama natūraliuoju skaičiumi). Sprendžia paprastus/nesudėtingus judėjimo uždavinius (pvz., dviejų kūnų judėjimo ta pačia/priešpriešine/priešingomis kryptimis). (žr. Priedo Nr. 1 uždavinį Nr. 22)

	Mokinių pasiekimų lygiai		
	Patenkinamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
<i>Slenksčių įveikimo požymiai</i>	<i>1 slenkstis</i>	<i>2 slenkstis</i>	<i>3 slenkstis</i>
	Natūraliuosius skaičius užrašo žodžiais (gali būti su gramatinėmis klaidomis) arba skaitmenimis, juos palygina (žino, kuris yra didžiausias, mažiausias). Sudeda du natūraliuosius skaičius iki 10 000, kai veiksmas parašytas stulpeliu. Paprasčiausiu atveju pavaizduoja paprastą trupmeną pateiktame paveikslėlyje, kuris padalintas į reikiamą dalių skaičių, bet jos neperskaito, neįvardija. Sprendžia tik paprasčiausius praktinio turinio uždavinius sumai/skirtumui rasti. (žr. Priedo Nr. 4 uždavinį Nr. 1)	Atima natūraliuosius skaičius iki 10 000, kai veiksmas užrašytas stulpeliu. Natūralųjų skaičių padaugina/padalija (be liekanos) iš vienaženkliai skaičiaus. Paprastais atvejais pateiktą situaciją aprašo paprastą trupmeną (m/n). Sprendžia paprastą praktinio turinio (sumai/skirtumui rasti, skaičiui padidinti, sumažinti keiliais vienetais ar kartais), paprasčiausią judėjimo (kelio, laiko apskaičiavimo) uždavinį. (žr. Priedo Nr. 4 uždavinius Nr. 10, 11; Priedo Nr. 1 uždavinį Nr. 25)	Žodžiais užrašytą skaičių užrašo dešimtaine trupmena, atrenka, kuri dešimtainė trupmena atitinka duotą paprastą trupmeną. Sprendžia praktinio turinio uždavinį su tiesiogiai proporcingais dydžiais. (žr. Priedo Nr. 4 uždavinius Nr. 23; Priedo Nr. 1 uždavinius Nr. 13, 22)
Turinio sritis Veiklos sritys	2. Reiškiniai, lygtys, nelyybės		
2.1. Reiškinių reikšmių apskaičiavimas	Laikosi veiksmų atlikimo tvarkos, apskaičiuodamas paprastų reiškinių (su skliaustais ar be jų) su natūraliaisiais vienaženkliais ir/ar dviženkliais skaičiais reikšmes.	Laikosi veiksmų atlikimo tvarkos, apskaičiuodamas nesudėtingų reiškinių (su skliaustais ar be jų) su natūraliaisiais skaičiais reikšmes. Apskaičiuoja paprasčiausio raidinio reiškinio reikšmę.	
2.2. Lygčių ir nelygbių sprendimo pradmenys	Spėjimo/atrinkimo ir tikrinimo būdu nustato, ar skaičius yra paprasčiausios lygties (be raidinės simbolikos) su vienu nežinomu pavidalo $\square$ $* a = b$ arba $a * \square = b$ (* atitinka +, -, ×, :, čia $a, b \in \mathbb{N}_0$, $a, b < 100$) sprendinys.	Spėjimo/atrinkimo ir tikrinimo būdu nustato, ar skaičius yra paprastos lygties su vienu nežinomu, sprendinys. Remdamasis priklausomybe tarp veiksmo komponentų ir rezultato, randa paprasčiausios lygties pavidalo $x * a = b$ arba $a * x = b$ (* atitinka +, -, ×, :, čia $a, b \in \mathbb{N}_0$) sprendinį. Spėjimo/atrinkimo ir tikrinimo būdu nustato, ar skaičius yra nelygybės $x * b < a$ arba $b * x > a$ (* atitinka +, -, ×, :) sprendinys.	

	Mokinių pasiekimų lygiai		
	Patenkinamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
2.3. Reiškinių, lygčių taikymas	Praktinio turinio uždavinio sąlygą sieja su ją atitinkančiu paprasčiausiu skaitiniu reiškiniu, paprasčiausia lygtimi. (žr. Priedo Nr. 1 uždavinį Nr. 18)	Sieja paprastą/nesudėtingą skaitinį arba paprasčiausią raidinį reiškinį su praktinio ar matematinio turinio uždavinio sąlyga arba atvirkščiai. Paprasčiausio tiesioginio praktinio turinio uždavinio sąlygą sieja su ją atitinkančia lygtimi. Sprendžia paprasčiausius tekstinius uždavinius sudarydamas lygtį.	Paprasčiausio tiesioginio matematinio ir/ar netiesioginio praktinio turinio uždavinio sąlygą sieja su ją atitinkančia lygtimi ir atvirkščiai. (žr. Priedo Nr. 1 uždavinį Nr. 6)
<i>Slenksčių įveikimo požymiai</i>	<i>1 slenkstis</i>	<i>2 slenkstis</i>	<i>3 slenkstis</i>
	Gali atspėti langelio vietoje esantį skaičių, kai duota lygybė ($\square * a = b$, kur $\square$, a ir b – maži natūralieji skaičiai, $*$ – sudėties, atimties, daugybos ar dalybos ženklas) ir skaičiavimai nekelia problemų. Uždavinio sąlygą sieja su ją atitinkančiu paprasčiausiu skaitiniu reiškiniu. (žr. Priedo Nr. 4 uždavinius Nr. 2, 3, 4)	Laikosi veiksmų atlikimo tvarkos, apskaičiuodamas nesudėtingo skaitinio reiškinio su natūraliaisiais skaičiais reikšmes, suvokia skliaustų įtaką reiškinio reikšmei. (žr. Priedo Nr. 4 uždavinius Nr. 12, 13)	Patikrina, ar skaičius tenkina nelygybę $x * b < a$ arba $b * x > a$ ($*$ atitinka $+$, $-$, $\times$, $:$), kai yra viena papildoma sąlyga. (žr. Priedo Nr. 4 uždavinį Nr. 24; Priedo Nr. 1 uždavinį Nr. 17)
Turinio sritis Veiklos sritys	3. Geometrija, matai ir matavimai		
3.1. Plokštumos figūros	Atpažįsta ir įvardina: <ul style="list-style-type: none"> atkarpa, kvadratą ir stačiakampį, trikampį ir jų elementus (kampus, viršūnes, kraštines), aplinkos daiktų formas, atitinkančias žinomas plokštumos figūras. Languotame popieriuje pavaizduoja atkarpa, kvadratą, stačiakampį, trikampį, kai matmenys nenurodyti. (žr. Priedo Nr. 1 uždavinius Nr. 7, 21a)	Atpažįsta ir įvardina: <ul style="list-style-type: none"> skritulį, apskritimą ir jų elementus (skersmenį, spindulį); kampo rūšį (smailųjį, bukąjį, statųjį); aplinkos daiktų formas, atitinkančias skritulį ir apskritimą. Nubrėžia ir/ar apskaičiuoja skritulio, apskritimo spindulį ir skersmenį.	Sprendžia erdvinio mąstymo reikalaujančius uždavinius su plokštumos figūromis.

	Mokinių pasiekimų lygiai		
	Patenkinamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
3.2. Erdvės figūros	<p>Atpažįsta:</p> <ul style="list-style-type: none"> kubą, stačiakampį gretasienį, ritinį, piramidę, rutulį; aplinkos daiktų formas, atitinkančias žinomas erdvės figūras. <p>(žr. Priedo Nr. 1 uždavinį Nr. 8a)</p>	<p>Įvardina:</p> <ul style="list-style-type: none"> kubą, stačiakampį gretasienį, ritinį, piramidę, rutulį, kūgį; aplinkos daiktų formas, atitinkančias žinomas erdvės figūras. <p>Atpažįsta/įvardina erdvės figūrų elementus (viršūnes, briaunas, sienas), nustato jų skaičių.</p> <p>(žr. Priedo Nr. 1 uždavinį Nr. 8b)</p>	<p>Sprendžia erdvinio mąstymo reikalaujančius uždavinius su erdvės figūrų išsklotinėmis.</p>
3.3. Ašinė simetrija	<p>Atpažįsta, ar linija, dalijanti figūrą į dvi dalis, yra jos simetrijos ašis.</p>	<p>Baigia kurti simetrišką piešinį, kai jo elementai pateikti vienoje simetrijos ašies pusėje. Brėžia duotam piešiniui simetrijos ašį.</p> <p>(žr. Priedo Nr. 1 uždavinį Nr. 23)</p>	<p>Nustato, kiek simetrijos ašių turi piešinys. Baigia kurti simetrišką piešinį, kai jo elementai pateikti abiejose simetrijos ašies pusėse.</p>
<i>Slenksčių įveikimo požymiai</i>	<i>1 slenkstis</i>	<i>2 slenkstis</i>	<i>3 slenkstis</i>
	<p>Atpažįsta ir atrenka iš siūlomų variantų: atkarpą, kvadratą, stačiakampį, trikampį, kubą, stačiakampį gretasienį. Braižo nenurodytų matmenų kvadratą, stačiakampį, trikampį.</p> <p>(žr. Priedo Nr. 4 uždavinius Nr. 5, 6; Priedo Nr. 1 uždavinį Nr. 21b)</p>	<p>Atpažįsta kampo rūšį (smailųjį, bukąjį, statųjį), jį įvardina, bet ne gyvenimiškose situacijose. Baigia kurti simetrišką ašies atžvilgiu piešinį.</p> <p>(žr. Priedo Nr. 4 uždavinius Nr. 14, 16)</p>	<p>Skiria plokštumos figūrų sąvokas nuo erdvės figūrų sąvokų.</p> <p>(žr. Priedo Nr. 4 uždavinį Nr. 15)</p>

	Mokinių pasiekimų lygiai		
	Patenkinamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
3.4. Matai ir veiksmai su matiniais skaičiais	<p>Atsako į paprasčiausius klausimus, remdamasis kalendoriuje, švieslentėje, grafike ar tvarkaraštyje tiesiogiai pateikta informacija.</p> <p>Nurodo šių dydžių matavimo vienetus: ilgio – <i>cm, m, km</i>; talpos – <i>l</i>, masės – <i>g, kg</i>; laiko – <i>min, h, para, metai</i>; pinigų – <i>ct, Lt</i>; temperatūros – <i>laipsniai (Celsijaus)</i>. Nurodo, kokie realūs objektai matuojami šiais matavimo vienetais ir atvirkščiai.</p> <p>Žino matavimo vienetų sąryšius tarp: <i>m</i> ir <i>cm</i>, <i>m</i> ir <i>km</i>, <i>kg</i> ir <i>g</i>, <i>Lt</i> ir <i>ct</i>. Smulkina ir stambina pinigų ir ilgio matavimo vienetus.</p> <p>Sudeda ir atima dydžius (pinigų ar ilgio), išreikštus vieniniais ir sudėtiniais matiniais skaičiais.</p> <p><i>(žr. Priedo Nr. 1 uždavinį Nr. 19; Priedo Nr. 4 uždavinius Nr. 30a, 30b)</i></p>	<p>Atsako į paprastus klausimus, remdamasis grafike, lentelėje, švieslentėje ir pan. tiesiogiai pateikta informacija.</p> <p>Nurodo šių dydžių matavimo vienetus: ilgio – <i>mm, dm</i>; ploto – <i>m², cm²</i>; talpos – <i>ml</i>; masės – <i>t</i>; laiko – <i>s, amžiai</i>; pinigų – <i>eurai ir euro centai</i>; greičio – <i>m/s, km/h</i>.</p> <p>Nurodo, kokie realūs objektai matuojami šiais matavimo vienetais ir atvirkščiai.</p> <p>Žino matavimo vienetų sąryšius tarp: <i>h</i> ir <i>min</i>, <i>min</i> ir <i>s</i>, <i>eurų</i> ir <i>euro centų</i>. Smulkina ir stambina matavimo vienetus (išskyrus greičio).</p> <p>Atlieka veiksmus su vieniniais ir sudėtiniais matiniais skaičiais (išskyrus greičio).</p> <p><i>(žr. Priedo Nr. 1 uždavinius Nr. 24, 26; Priedo Nr. 4 uždavinį Nr. 30c)</i></p>	<p>Atsako į klausimus, remdamasis kalendoriuje, švieslentėje, grafike ar tvarkaraštyje netiesiogiai pateikta informacija.</p>
3.5. Tiesioginiai matavimai	<p>Naudodamas liniuotę, nubrėžia atkarpą, kurios ilgis išreiškiamas natūraliuoju centimetrų skaičiumi.</p> <p>Žiūrėdamas į pavaizduotą laikrodį, termometrą, svarstyklės, liniuotę nurodo/pažymi jų rodmenis.</p> <p><i>(žr. Priedo Nr. 1 uždavinius Nr. 9, 10a)</i></p>	<p>Naudodamas liniuotę, nubrėžia atkarpą, kurios ilgis išreikštas <i>cm</i> ir <i>mm</i>, arba išmatuoja atkarpą nestandartinėje situacijoje. Languotame popieriuje nubraižo nurodytų matmenų kvadratą ar stačiakampį.</p>	<p>Sudėtiniais matiniais skaičiais pateiktus matavimų rezultatus užrašo dešimtainėmis trupmenomis ir atvirkščiai.</p> <p>Apskaičiuoja įvykio trukmę, pradžios/pabaigos laiką.</p>

	Mokinių pasiekimų lygiai		
	Patenkinamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
3.6. Netiesioginiai matavimai (ploto, perimetro, tūrio apskaičiavimas)	Sprendžia paprasčiausius trikampio/ketrikampio perimetro apskaičiavimo uždavinius. Apskaičiuoja stačiakampio plotą nestandartiniais matavimo vienetais (pvz., langeliais). Sprendžia erdvinio mąstymo reikalaujančius uždavinius, kai reikia nustatyti stačiakampį gretasienį sudarančių kubelių skaičių.	Žino ploto apskaičiavimo algoritmą. Sprendžia paprastus uždavinius, kuriuose reikia apskaičiuoti daugiakampių perimetrą, stačiakampio plotą. Sprendžia erdvinio mąstymo reikalaujančius paprastus uždavinius, kai reikia nustatyti erdvės figūrą sudarančių kubelių skaičių. (žr. Priedo Nr. 1 uždavinį Nr. 27)	Sprendžia nesudėtingus (netiesioginius/atvirkštinius) perimetro ir ploto apskaičiavimo uždavinius (pvz., apskaičiuoja trikampio kraštinės ilgį, kai žinomas perimetras ir kitų dviejų kraštinių ilgių; apskaičiuoja stačiakampio kraštinės ilgį, kai žinomas perimetras ir vienos kraštinės ilgis; spėjimo būdu randa kvadrato kraštinės ilgį, kai duotas jo plotas; apskaičiuoja dviejų stačiakampių junginio plotą ar perimetrą). Sprendžia nesudėtingus erdvės figūrą ar jos dalį sudarančių kubelių skaičiaus apskaičiavimo uždavinius.
<i>Slenksčių įveikimo požymiai</i>	<i>1 slenkstis</i>	<i>2 slenkstis</i>	<i>3 slenkstis</i>
	Naudodamas liniuotę nubrėžia atkarpą, kurios ilgis išreiškiamas natūraliuoju centimetrų skaičiumi. Žino pinigų (<i>Lt, ct</i>), ilgio (<i>cm, m</i>) matavimo vienetus ir sąryšį tarp <i>Lt</i> ir <i>ct</i> . Atrenka iš kalendoriaus tiesioginę informaciją, atsako į tiesioginius paprasčiausius klausimus. (žr. Priedo Nr. 4 uždavinį Nr. 7)	Žino ilgio – <i>mm, km</i> ; talpos – <i>l, ml</i> ; masės – <i>g, kg</i> ; laiko – <i>min, h, para, metai</i> ; temperatūros – <i>laipsniai (Celsijaus)</i> matavimo vienetus ir matavimo vienetų sąryšį tarp <i>m</i> ir <i>cm, m</i> ir <i>km, kg</i> ir <i>g</i> . Tačiau gali klysti taikydamas ryšį tarp <i>h</i> ir <i>min, min</i> ir <i>s</i> . Sprendžia paprasčiausius trikampio/ketrikampio perimetro apskaičiavimo bei paprasčiausius stačiakampį gretasienį sudarančių kubelių skaičiaus apskaičiavimo uždavinius. Apskaičiuoja stačiakampio plotą (su pateiktu brėžiniu), bet to dar nedaro gyvenimiškame kontekste. (žr. Priedo Nr. 4 uždavinius Nr. 17, 18, 19, 20; Priedo Nr. 1 uždavinį Nr. 10b)	Apskaičiuoja įvykio trukmę, pradžios/pabaigos laiką. Tvarkaraščiuose, švieslentėse, kalendoriuose, grafikuose, laikrodžiuose ir pan. rastą tiesioginę informaciją panaudoja atsakydamas į paprastus klausimus. Apskaičiuoja dviejų stačiakampių junginio plotą (bet ne perimetrą), taikydamas skaidymo į smulkesnius uždavinius strategiją. Sprendžia nesudėtingus perimetro ir ploto apskaičiavimo uždavinius. (žr. Priedo Nr. 4 uždavinius Nr. 25, 26, 27, 28)

	Mokinių pasiekimų lygiai		
	Patenkinamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
Turinio sritis Veiklos sritys	4. Statistika		
Dažnių lentelių, diagramų skaitymas, duomenų interpretavimas, išvadų darymas	Remdamasis dažnių lentele, stulpeline/linijine/skrituline diagrama, atrenka reikiamą tiesiogiai pateiktą informaciją ir atsako į paprasčiausią klausimą. Dažnių lentele ir stulpeline diagrama pateiktą informaciją susieja ir įterpia trūkstamus elementus. <i>(žr. Priedo Nr. 1 uždavinį Nr. 12)</i>	Remdamasis pateiktais duomenimis stulpelinėje/linijinėje/skritulinėje diagramoje ar piktogramomis, atsako į paprastus klausimus. Atpažįsta tuos pačius duomenis, pateiktus lentele, stulpeline/skrituline diagrama, suranda trūkstamus duomenis, įterpia atskirus elementus. <i>(žr. Priedo Nr. 1 uždavinį Nr. 11)</i>	Iš įvairiais būdais pateiktų duomenų (pvz., piktogramomis) išrenka reikalingą informaciją ir atsako į nesudėtingus klausimus, daro išvadas, interpretuoja atsakymą.
<i>Slenksčių įveikimo požymiai</i>	<i>1 slenkstis</i>	<i>2 slenkstis</i>	<i>3 slenkstis</i>
	Remdamasis stulpelinėje diagramoje pateikta informacija, atsako į paprasčiausius klausimus, įterpia į paruoštą lentelę trūkstamus elementus. <i>(žr. Priedo Nr. 4 uždavinius Nr. 8, 9)</i>	Remdamasis stulpelinėje/linijinėje/skritulinėje diagramoje pateikta informacija, atsako į paprastus klausimus. <i>(žr. Priedo Nr. 4 uždavinius Nr. 21, 22)</i>	Remdamasis stulpelinėje/linijinėje/skritulinėje diagramoje ar piktogramomis pateikta informacija, atsako į nesudėtingus klausimus, tačiau jų neinterpretuoja, nedaro išvadų. <i>(žr. Priedo Nr. 4 uždavinį Nr. 29)</i>
Turinio sritis Veiklos sritys	5. Komunikavimas ir bendrosios problemų sprendimo strategijos		
5.1. Matematinio teksto/uždavinio sąlygos skaitymas, supratimas, vizualizavimas (piešinių, schemų naudojimas)	Geba nustatyti ryšius tarp uždavinio sąlygoje pateiktų duomenų, kai sąlygoje pateiktų duomenų skaičius ne didesnis nei 3, nustato, kuris piešinys/schema atitinka uždavinio sąlygą. Pavaizduoja/iliustruoja natūraliuosius skaičius ir sąryšius tarp jų (keliais vienetais daugiau/mažiau) piešiniu ar schemomis. <i>(žr. Priedo Nr. 4 uždavinį Nr. 35)</i>	Geba nustatyti ryšius tarp uždavinio sąlygoje pateiktų duomenų, kai sąlygoje pateiktų duomenų skaičius ne didesnis nei 4; nustato, kuris piešinys/schema atitinka tokio uždavinio sąlygą; papildo nebaigtą uždavinio sąlygą iliustruojančią schemą/piešinį. Nustato, kokios informacijos trūksta tam, kad galėtų išspręsti uždavinį. Pavaizduoja/iliustruoja natūraliuosius skaičius ir sąryšius tarp jų (kelis kartus daugiau/mažiau) piešiniu ar schemomis. <i>(žr. Priedo Nr. 4 uždavinį Nr. 32)</i>	Geba nustatyti ryšius tarp uždavinio sąlygoje pateiktų duomenų, kai sąlygoje pateiktų duomenų skaičius didesnis nei 4; nustato, kuris piešinys/schema atitinka tokio uždavinio sąlygą; papildo nebaigtą uždavinio sąlygą iliustruojančią schemą/piešinį. Atsirenka duomenis, reikalingus sprendžiant probleminius uždavinius su pertekline informacija. Nustato, kokios informacijos trūksta tam, kad galėtų išspręsti uždavinį, ir ją randa pateiktame šaltinyje.

	Mokinių pasiekimų lygiai		
	Patenkinamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
			Schemiškai pavaizduoja/iliustruoja uždavinių sąlygas (pvz., judėjimo uždavinių; uždavinių su paprastosiomis trupmenomis; uždavinių, kuriuose žinoma kelių skaičių suma ir skirtumas tarp tų skaičių, arba kitų dažniausiai algebriniais metodais aukštesnėse klasėse sprendžiamų uždavinių). (žr. Priedo Nr. 1 uždavinį Nr. 29; Priedo Nr. 4 uždavinį Nr. 33)
5.2. Uždavinio sprendimo pateikimas/užrašymas	Pateikdamas uždavinio sprendimą užrašo ne visus veiksmus, be žodinių paaiškinimų arba parašo dalį su sprendimu susijusių reikšminių žodžių (pvz., pateikiami trumpi, nesusieti uždavinio sprendimo fragmentai, be klausimų ar paaiškinimų, skaičiavimų rezultatai neįvardinami arba įvardinami klaidingai). Galutinį atsakymą gali parašyti ne visą arba jo visai neparašyti.	Pateikdamas uždavinių sprendimus ir atsakymus laikosi svarbiausių susitarimų, dažniausiai vartoja tinkamus simbolius, rezultatų įvardinimus, tačiau ne visada laikosi nuoseklumo. (žr. Priedo Nr. 1 uždavinį Nr. 28)	Gali savarankiškai pasirinkti uždavinio sprendimo užrašymo būdą. Sprendimą ir atsakymą užrašo aiškiai, nuosekliai, taisyklingai, vartoja tinkamus simbolius, terminus, rezultatų įvardinimus. Sugalvoja, kaip suprantamai užrašyti nestandartinių, neįprastų uždavinių sprendimus.
5.3. Skaičiavimų rezultatų interpretavimas, išvadų darymas		Uždavinių sprendimo rezultatus sieja su uždavinio sąlyga ir pateikia teisingą išvadą. Argumentuoja sprendimą, tačiau ne visuomet sklandžiai, išbaigtai ir/ar nuosekliai. (žr. Priedo Nr. 4 uždavinį Nr. 34)	Sprenddamas uždavinius pateikia teisingą išvadą ir ją nuosekliai, išbaigtai argumentuoja.
5.4. Mąstymas pagal analogiją (perkėlimas), dėsningumų nustatymas	Nustato paprasčiausią dėsningumą (keliais vienetais didėja/mažėja) ir juo pasinaudoja ieškodamas trūkstamo skaičių ar piešinių sekos elemento.	Nustato paprastą dėsningumą ir/arba juo pasinaudoja ieškodamas trūkstamo skaičių sekos elemento arba nustatydamas, ar skaičius yra duotos skaičių sekos elementas. Teisingai priskiria objektą (skaičių, geometrinę figūrą) tam tikrai kategorijai pagal nurodytą požymį. (žr. Priedo Nr. 1 uždavinį Nr. 32; Priedo Nr. 4 uždavinį Nr. 31)	Nustato dėsningumą ir/arba juo pasinaudoja ieškodamas trūkstamo sekos elemento arba nustatydamas, ar elementas priklauso duotai sekai.
5.5. Variantų perrinkimas, sprendimas atgaline tvarka	Taiko klaidų/bandymų metodą. Spręsdamas tik 1 žingsnį atgal reikalaujančius atlikti uždavinius, taiko sprendimo atgaline tvarka strategiją.	Taiko variantų perrinkimo strategiją. Spręsdamas ne daugiau kaip 2 vienodus žingsnius atgal reikalaujančius atlikti uždavinius, taiko sprendimo atgaline tvarka strategiją. (žr. Priedo Nr. 1 uždavinius Nr. 30, 31)	Taiko variantų perrinkimo ar sprendimo atgaline tvarka strategijas spręsdamas ne mažiau kaip 3 vienodus arba 2 skirtingus žingsnius atgal reikalaujančius atlikti uždavinius. (žr. Priedo Nr. 1 uždavinį Nr. 33)

4. VERTINIMO INSTRUMENTŲ CHARAKTERISTIKOS

Standartizuotų mokinių pasiekimų vertinimui (testavimui) naudojami įvairių formatų uždaviniai:

- pasirenkamojo atsakymo;
- trumpo atsakymo;
- trumpo sprendimo;
- išsamaus sprendimo;
- struktūruoti uždaviniai.

Pasirenkamojo atsakymo uždaviniai. Tai uždaviniai, kai kartu su uždavinio sąlyga pateikiami ir keli pasirenkamieji atsakymai: vienas iš jų teisingas, o kiti klaidingi („distraktorai“).

Pasirenkamojo atsakymo uždavinys laikomas išspręstu, kai pasirinktas teisingas atsakymas (žr. *Priedo Nr. 1 uždavinius Nr. 6, 13*).

Trumpo atsakymo ir trumpo sprendimo uždaviniai. Tai vieno ar dviejų žingsnių uždaviniai, kai mokinys turi užrašyti tik teisingą atsakymą ar pateikti minimalų sprendimą (parodyti, kaip gautas atsakymas) (žr. *Priedo Nr. 1 uždavinius Nr. 3, 20*).

Išsamaus sprendimo uždaviniai. Tai kelių žingsnių uždaviniai, kurių sąlygose papildomai prašoma nurodyti sprendimą, pagrįsti teiginį. Šalia uždavinio parašomi taškai, kurie padeda suprasti, kiek uždavinio sprendimo žingsnių turi pademonstruoti mokinys (žr. *Priedo Nr. 1 uždavinius Nr. 16, 28*).

Struktūruoti uždaviniai. Tai uždaviniai, kurių pradžioje pateikiama įvadinė informacija, o vėliau su ja susiję klausimai. Struktūruotuose uždaviniuose derinami pasirenkamojo atsakymo, trumpo ir išsamaus atsakymo ir sprendimo ar pagrindimo reikalaujantys klausimai (žr. *Priedo Nr. 4 uždavinį Nr. 30*).

PRIEDAI

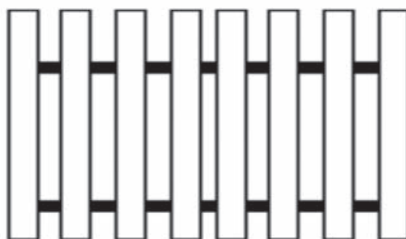
---

1. Lėkštėje yra 16 įvairių vaisių. $\frac{1}{8}$ jų – apelsinai. Kiek apelsinų yra lėkštėje?

Atsakymas: .....

(1 taškas)

2. Nuspalvink $\frac{1}{2}$ dalį tvoros lentelių.

(1 taškas)

3. Titas paklausė Miglės, koks skaičius yra tarp skaičių 4999 ir 5001. Kokį skaičių turėjo pasakyti Miglė?

Atsakymas: .....

(1 taškas)

4. Apskaičiuok:

a)
$$\begin{array}{r} + 6549 \\ \underline{746} \end{array}$$

b)
$$\begin{array}{r} - 3006 \\ \underline{79} \end{array}$$

c)
$$\begin{array}{r} \times 203 \\ \underline{42} \end{array}$$

d)
$$3120 \overline{)15}$$

(4 taškai)

5. Kiek kainuoja viena knyga, jeigu 8 tokios knygos kainuoja 64 Lt?

Atsakymas: .....

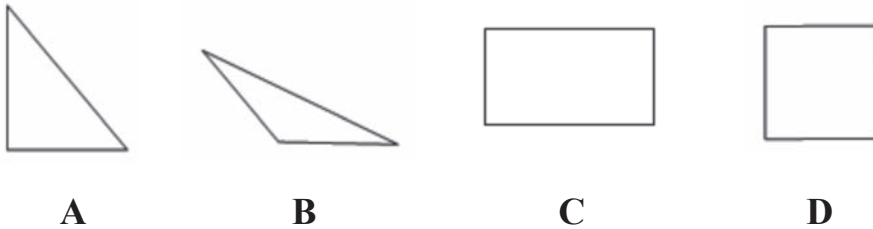
(1 taškas)

6. Skaičiaus x ir skaičiaus 65 skirtumas lygus 129. Kuri lygtis atitinka uždavinio sąlygą?

- A $129 - x = 65$
- B $x + 65 = 129$
- C $65 + x = 129$
- D $x - 65 = 129$

(1 taškas)

7. Kuri iš šių figūrų neturi stačių kampų?

(1 taškas)

8. a) Kaip vadinama pavaizduotoji figūra?

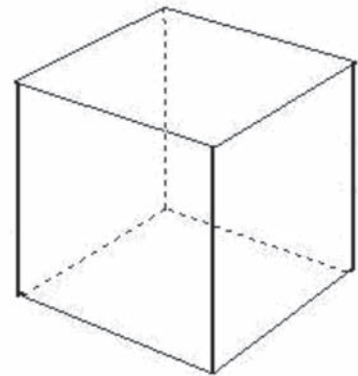
Atsakymas: .....

(1 taškas)

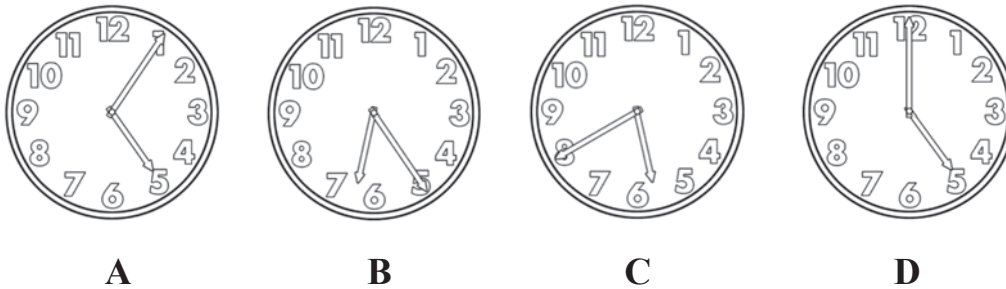
b) Kiek pavaizduotoji figūra turi viršūnių?

Atsakymas: .....

(1 taškas)

9. Kuris laikrodis rodo 5 val. 40 min.?

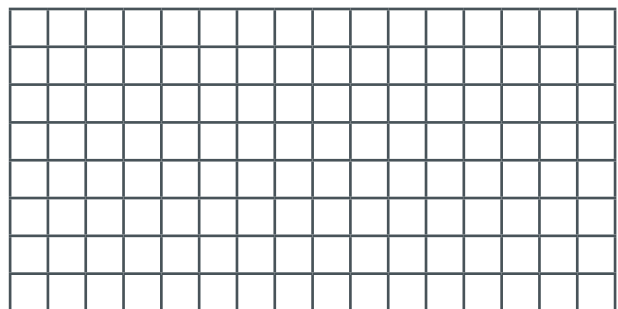
(1 taškas)

10. Kvadrato kraštinės ilgis yra 3 cm.

a) Nubraižyk tokį kvadratą.

(1 taškas)

b) Apskaičiuok šio kvadrato perimetrą.

Atsakymas: .....

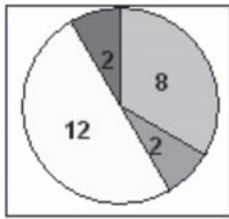
(1 taškas)

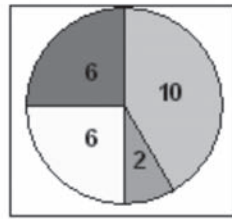
11. Tomas apklausė 24 savo klasės draugus, ką jie veikia laisvalaikiu. Gautus duomenis jis pateikė lentelėje.

Veikla	Mokinių skaičius
Sportuoja	### ## //
Skaity	////
Piešia	### /
Dainuoja	//

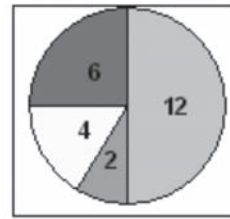
Vėliau Tomas tuos pačius duomenis pavaizdavo skrituline diagrama. Kuri iš šių diagramų yra teisinga?

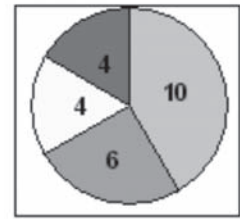
A

B

C

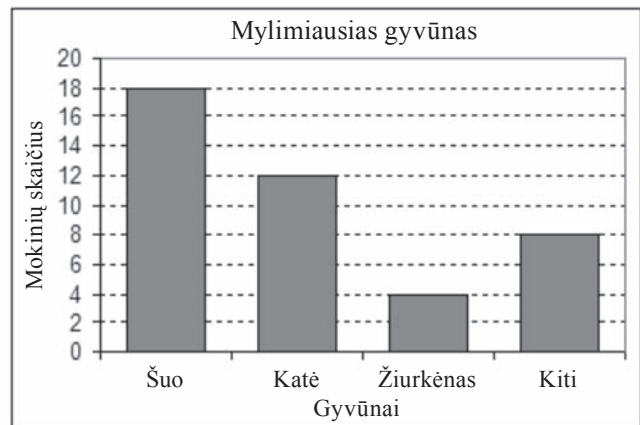
D

(1 taškas)

12. Dailės konkursui mokiniai piešė savo mylimiausią gyvūną. Kiekvienas mokinys nupiešė po vieną piešinį. Tomas surūšiojo ir suskaičiavo piešinius. Gautus duomenis pavaizdavo diagramoje.

Kiek iš viso mokinių dalyvavo konkurse?

Atsakymas: .....
(1 taškas)

13. 0,02 kg yra tiek pat, kiek:

- A $\frac{2}{1}$ kg   B $\frac{2}{10}$ kg   C $\frac{2}{100}$ kg   D $\frac{2}{1000}$ kg   (1 taškas)

14. Užrašyk paprastąją trupmeną:

$$0,25 = \frac{\quad}{\quad}$$

(1 taškas)

15. Apskaičiuok skaičių 36 ir 6 sumą.

Atsakymas: .....

(1 taškas)

16. Bilietas į kino filmą kainuoja 8 Lt. Ar galės 24 ketvirtokai nueiti į filmą, jeigu jie visi, kartu sudėjus, turi 190 Lt? Užrašyk sprendimą.

Atsakymas: .....

(2 taškas)

17. Padėk skliaustus taip, kad lygybė būtų teisinga.

$$40 + 2 \times 6 + 10 = 72$$

(1 taškas)

18. Laurynas rado 15 raudonviršių, o 3 jo draugai – po 8 baravykus. Kuriuo reiškiniu apskaičiuojama, kiek iš viso grybų rado vaikai?

- A $3 \cdot (8 + 5)$
- B $15 + 8 \cdot 3$
- C $3 + 8 + 15$
- D $15 \cdot 3 + 8$

(1 taškas)

19. Rokas 18 val. 40 min. atvyko į oro uostą pasitikti iš užsienio grįžtančios sesers. Iki sesers atvykimo buvo likę 15 min. Remdamasis lentelės duomenimis, parašyk, iš kokio miesto atvyksta Roko sesuo.

Laikas	Atvyksta iš	Skrydžio Nr.
17:30	Helsinkis, Suomija	AY 133
18:30	Bukareštas, Rumunija	ADZ402
18:55	Talinas, Estija	OV 655
19:05	Ryga, Latvija	BT 347

Atsakymas: .....

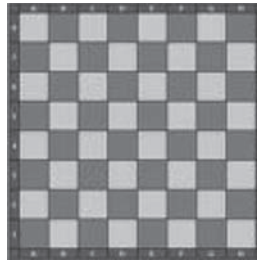
(1 taškas)

20. Iš Vilniaus į Kuršėnus autobusas važiavo 80 km/h vidutiniu greičiu. Kiek laiko truko kelionė, jei jis nuvažiavo 240 km?

Atsakymas: .....

(1 taškas)

21. Užrašyk, į kokias geometrines figūras panašūs šie piešiniai.

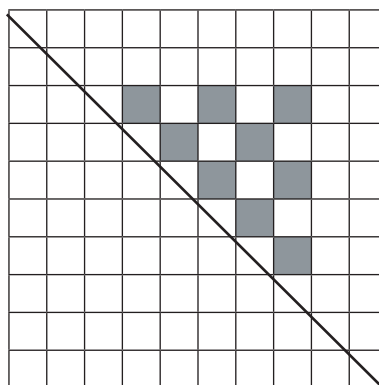
(2 taškai)

22. Kepėja žino, kad 6 kg miltų pakanka 38 duonos kepalams iškepti. Kiek kg miltų reikės 19 duonos kepalų iškepti?

Atsakymas: .....

(1 taškas)

23. Nupiešk piešinį, simetrišką duotajam.

(1 taškas)

24. Apskaičiuok:

$$\begin{array}{r} \times 6 \text{ m } 75 \text{ cm} \\ \hline 4 \end{array}$$

(1 taškas)

25. Stalas su 4 kėdėmis kainavo 900 Lt. Kiek kainavo viena kėdė, jei stalo kaina 500 Lt?

Atsakymas: .....

(1 taškas)

26. Iš matavimo vienetų: cm^2 , Lt , $^{\circ}C$, g , l , m/s , dm išrink tą, kuriuo matuojame plotą.

Atsakymas: .....

(1 taškas)

27. Kaip apskaičiuojamas pavaizduoto atviruko plotas?

- A $15 + 9$
- B $15 + 9 + 15 + 9$
- C $15 \cdot 9$
- D $15 \cdot 2 + 9 \cdot 2$

(1 taškas)

28. Augustas sekmadienį gavo 24 Lt kišenpinigių. Pirmadienį jis išleido pusę gautų pinigų, o antradienį – trečdalį likusių. Kiek pinigų Augustui liko? Užrašyk sprendimą.

Atsakymas: .....

(2 taškai)

29. Hariui Poteriui nesisekė mokytis burtažodžių. Mokytoja jam patarė vasarą atlikti pratimus iš burtažodžių vadovėlio. Ji pasiūlė dvi galimybes – arba vieną mėnesį kasdien atlikti po vieną pratimą, arba vieną savaitę kasdien atlikti po 7 pratimus. Pažymėk, kurią galimybę pasirinkęs Haris Poteris atliktų daugiau pratimų? Pagrįsk atsakymą.

Haris Poteris atliktų daugiau pratimų, jei:

- ₁ vieną mėnesį kasdien atliktų po vieną pratimą,
- ₂ vieną savaitę kasdien atliktų po septynis pratimus,

nes _____

(1 taškas)

30. Juliui yra 11 metų, o jo tėvui – 31 metai. Po kiek metų Juliaus tėvas bus dvigubai vyresnis už savo sūnų?

Atsakymas: .....

(1 taškas)

31. Koks vienas ir tas pats skaičius slepiasi nelygybėse po širdele?

- $58 : \heartsuit > 28$
- $\heartsuit \cdot 28 < 59$
- $58 + \heartsuit > 59$
- $58 - \heartsuit < 57$

Atsakymas: .....

(1 taškas)

32. Figūrų seka sudaryta pagal tam tikrą dėsningumą:

□ ▽ □ △ □ ▽ □ △ __, __

Kokios figūros turi būti virš brūkšnelių, kad dėsningumas būtų išsaugotas? Pasirink teisingą atsakymą.

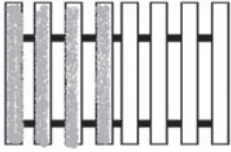
- A △ □
- B □ △
- C □ ▽
- D ▽ □

(1 taškas)

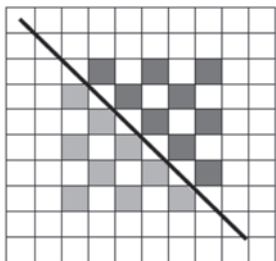
33. Liniuotė ir du pieštukai kainuoja 2,80 Lt. Liniuotė kainuoja 40 centų brangiau už pieštuką. Apskaičiuok, kiek kainuoja liniuotė.

Atsakymas: .....

(1 taškas)

Užd. Nr.	Sprendimas/atsakymas	Taškai	Vertinimas
1	2 apelsinai; du apelsinai; 2; du.	1	Už teisingą atsakymą
2	Nuspalvintos bet kurios 4 lentelės, pvz.: 	1	Už teisingai nuspalvintas lenteles
3	5000	1	Už teisingą atsakymą
4a	7295	1	Už teisingą atsakymą
4b	2927	1	Už teisingą atsakymą
4c	8526	1	Už teisingą atsakymą
4d	208	1	Už teisingą atsakymą
5	8 Lt; 8 litai; 8 litus	1	Jei atsakyme ir yra komunikavimo klaidų (8; 8 Litai; 8 lt), taškas skiriamas.
6	Pasirinktas variantas D	1	Už teisingą atsakymą
7	Pasirinktas variantas B	1	Už teisingą atsakymą
8a	Kubas	1	Už teisingą atsakymą
8b	8; aštuonias	1	Už teisingą atsakymą
9	Pasirinktas variantas C	1	Už teisingą atsakymą
10a	Nubraižytas kvadratas, kurio kraštinės ilgis yra 3 cm	1	Už teisingai nubraižytą kvadratą. Kraštinių ilgis brėžinyje gali būti nepažymėtas.
10b	12 cm	1	Už teisingą atsakymą. Jei atsakyme ir yra komunikavimo klaidų (12), taškas skiriamas.
11	Pasirinktas variantas C	1	Už teisingą atsakymą
12	42 mokiniai; 42 vaikai; 42	1	Už teisingą atsakymą
13	Pasirinktas variantas C	1	Už teisingą atsakymą
14	$0,25 = \frac{1}{4}$	1	Už teisingą atsakymą
15	42	1	Už teisingą atsakymą
16	Sprendimas: $8 \times 24 = 192$ (Lt) Atsakymas: neužteks pinigų (arba negalės), nes $190 \text{ Lt} < 192 \text{ Lt}$. arba Sprendimas: $190 : 8 = 23$ (6 liek.) Atsakymas: neužteks pinigų (arba negalės). arba Sprendimas: 1) $24 \times 8 = 192$ (Lt) 2) $192 - 190 = 2$ (Lt) Atsakymas: negalės, nes 2 litų trūks. arba Sprendimas: $190 - (8 \times 24) = -2$ (Lt) Atsakymas: negalės, nes trūksta 2 litų (arba Lt).	2 1	Pasirinkta teisinga sprendimo strategija ir pateikta teisinga išvada (jei vardinimo nėra, taškai skiriami). 1 taškas skiriamas, jei pasirinkta teisinga sprendimo strategija, yra skaičiavimo klaidų, tačiau pagal gautus rezultatus pateikta teisinga išvada, arba pasirinkta teisinga sprendimo strategija, nėra skaičiavimo klaidų, tačiau pateikta neteisinga išvada arba išvada nepateikta, arba parašytas teisingas atsakymas be sprendimo.
17	$40 + 2 \times (6 + 10) = 72$	1	Už teisingą atsakymą
18	Pasirinktas variantas B	1	Už teisingą atsakymą
19	Iš Talino arba Talinas	1	Už teisingą atsakymą. Jei atsakyme ir yra komunikavimo klaidų (18:55 arba OV655, arba Estija, arba apibraukta teisinga eilutė), taškas skiriamas.

PRIEDAS NR. 2. STANDARTIZUOTO TESTO VERTINIMO INSTRUKCIJA

20	3 val. arba 3 h	1	Už teisingą atsakymą. Jei atsakyme ir yra komunikavimo klaidų (3), taškas skiriamas.
21a	Stačiakampis	1	Už teisingą atsakymą. 1 taškas skiriamas už atsakymą <i>ketur-</i> <i>kampis</i> .
21b	Kvadratas	1	Už teisingą atsakymą. 1 taškas skiriamas už atsakymą <i>stačia-</i> <i>kampis</i> , <i>keturkampis</i> .
22	3 kg arba 3	1	Už teisingą atsakymą
23	Gautas simetriškas piešinys. 	1	Už teisingai nupieštą simetrišką piešinį
24	27 m 00 cm	1	Už teisingą atsakymą. 1 taškas taip pat skiriamas už atsakymą <i>24 m 300 cm</i> .
25	100 Lt arba 100 litų	1	Už teisingą atsakymą. Jei atsakyme ir yra komunikavimo klaidų (<i>100</i> , <i>100 lt</i> , <i>100 kaina</i>), taškas skiriamas.
26	cm ²	1	Už teisingą atsakymą
27	Pasirinktas variantas C	1	Už teisingą atsakymą
28	Sprendimas: 1) $24 : 2 = 12$ (Lt) 2) $12 : 3 = 4$ (Lt) 3) $24 - 12 - 4 = 8$ (Lt) Atsakymas: 8 litai (arba Lt). arba Sprendimas: 1) $24 : 2 : 3 = 4$ (Lt) 2) $12 - 4 = 8$ (Lt) Atsakymas: 8 litai (arba Lt). arba Sprendimas: 1) $24 : 2 = 12$ (Lt) 2) $12 : 3 = 4$ (Lt) 3) $12 - 4 = 8$ (Lt) Atsakymas: 8 litai (arba Lt).	2 1	2 taškai skiriami už teisingą sprendimą; už teisingą sprendimą su komunikavimo klaidomis (be vardinimo ar su daliniu vardinimu). 1 taškas skiriamas, kai sprendimo strategija pasirinkta teisingai, tačiau skaičiavimuose yra klaida ir pateiktas skaičiavimus atitinkantis atsakymas arba kai pateiktas teisingas atsakymas be sprendimo.
29	Pasirinktas (pažymėtas) 2 variantas ir išvada paremta skaičiavimų palyginimais: <i>nes $7 \times 7 = 49$ yra daugiau, nei $31 \times 1 = 31$.</i>	1	Už teisingą pasirinkimą su išvada. Jei išvada neparašyta – taškas neskiriamas.
30	Po 9 arba po 9 metų, arba po 9 m., arba po 9 metų, kai tėvui bus 40 metų, o sūnui 20 metų.	1	Už teisingą atsakymą
31	2 arba du	1	Už teisingą atsakymą
32	Pasirinktas variantas C	1	Už teisingą atsakymą
33	1 Lt 20 ct arba 1,20 Lt, arba 1,2 Lt	1	Už teisingą atsakymą. Jei atsakyme ir yra komunikavimo klaidų (<i>1 Litas 20 centų</i> ; <i>1 20 Litu</i> ; <i>1 lt</i> , <i>20 ct</i>), taškas skiriamas.

1 lentelė. Pasiekimų lygių ribos

Pasiekimų lygis	Pasiekimų lygio ribos		Šalies mokinių, pasiekusių atitinkamą pasiekimų lygį, dalis (proc.)
	Nuo	Iki	
Nepatenkinamas	0	10	3,6
Patenkinamas	11	21	31,5
Pagrindinis	22	33	52,1
Aukštesnysis	34	41	12,8

2 lentelė. Užduočių ir testo taškų pasiskirstymas pagal pasiekimų lygius

		Pasiekimų lygis		
		Patenkinamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
Užduočių Nr.		1; 2; 3; 4a; 4b; 5; 7; 8a; 9; 10a; 10b; 12; 16 (1 t)*; 18; 19; 21a; 21b	4c; 4d; 8b; 11; 13; 15; 16 (2 t)**; 17; 20; 23; 24; 25; 26; 27; 28 (1 t)*; 31; 32	6; 14; 22; 28 (2 t)**; 29; 30; 33
Testo taškų pasiskirstymas	taškai	17	17	7
	proc.	41,5	41,5	17,1

* iš dalies teisingai atlikta užduotis

** visiškai atlikta užduotis

3 lentelė. Standartizuoto testo skaitinės charakteristikos

Galimų surinkti taškų skaičius	Decilių* intervalai (taškais)									
	D ₁ (0–10 %)	D ₂ (11–20 %)	D ₃ (21–30 %)	D ₄ (31–40 %)	D ₅ (41–50 %)	D ₆ (51–60 %)	D ₇ (61–70 %)	D ₈ (71–80 %)	D ₉ (81–90 %)	D ₁₀ (91–100 %)
41	0–14	15–18	19–21	22–23	24–25	26–27	28–30	31–32	33–35	36–41

*Deciliai gaunami iš dešimt lygių dalių padalijus eilutę, kurią sudaro mokiniai, išdėstyti jų surinktų taškų sumos didėjimo tvarka

4 lentelė. Užduočių ir testo taškų pasiskirstymas pagal turinio sritis

		Turinio sritis				
		Skaičiai ir skaičiavimai	Reiškiniai, lygtys, nelygybės	Geometrija, matai ir matavimai	Statistika	Komunikavimas ir bendrosios problemų sprendimo strategijos
Užduočių Nr.		1; 2; 3; 4a; 4b; 4c; 4d; 5; 13; 14; 15; 16; 20; 22; 25	6; 17; 18	7; 8a; 8b; 9; 10a; 10b; 19; 21a; 21b; 23; 24; 26; 27	11; 12	28; 29; 30; 31; 32; 33
Testo taškų pasiskirstymas	taškai	16	3	13	2	7
	proc.	39,0	7,3	31,7	4,9	17,1

5 lentelė. Vidutiniškai surinkta taškų dalis pagal atskiras turinio sritis

		Turinio sritis				
		Skaičiai ir skaičiavimai	Reiškiniai, lygtys, nelygybės	Geometrija, matai ir matavimai	Statistika	Komunikavimas ir bendrosios problemų sprendimo strategijos
Vidutiniškai surinkta taškų dalis	taškai	10,2	1,4	9,7	1,2	2,3
	proc.	64,0	47,5	74,4	61,7	32,4

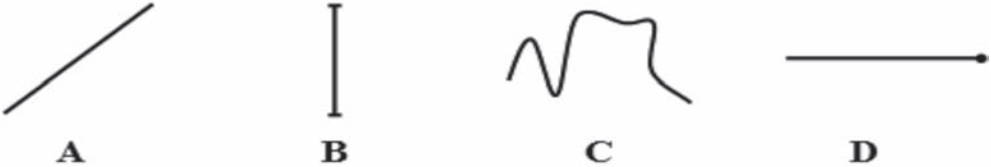

PRIEDAS NR. 3. STANDARTIZUOTO TESTO CHARAKTERISTIKOS

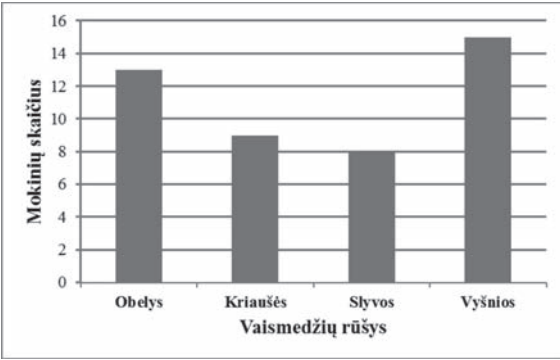
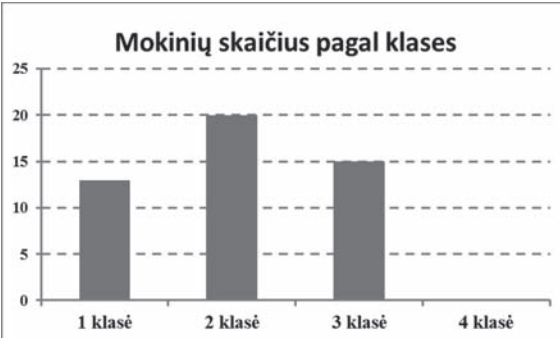

6 lentelė. Užduočių ir testo taškų pasiskirstymas pagal kognityvinių gebėjimų sritis

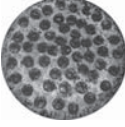

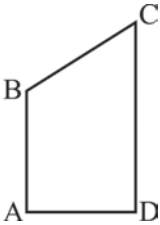

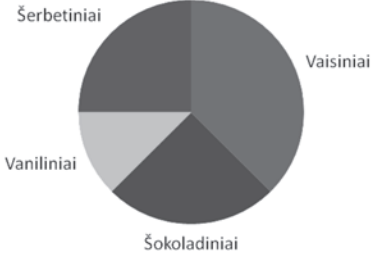
		Kognityvinių gebėjimų sritis		
		Žinios ir supratimas	Taikymas	Aukštesnieji mąstymo gebėjimai
Užduočių Nr.		2; 3; 4a; 4b; 4c; 4d; 7; 8a; 8b; 9; 10b; 13; 14; 21a; 21b; 26; 27	1; 5; 6; 10a; 11; 12; 15; 18; 19; 20; 22; 23; 24; 25; 28	16; 17; 29; 30; 31; 32; 33
Testo taškų pasiskirstymas	taškai	17	16	8
	proc.	41,5	39,0	19,5

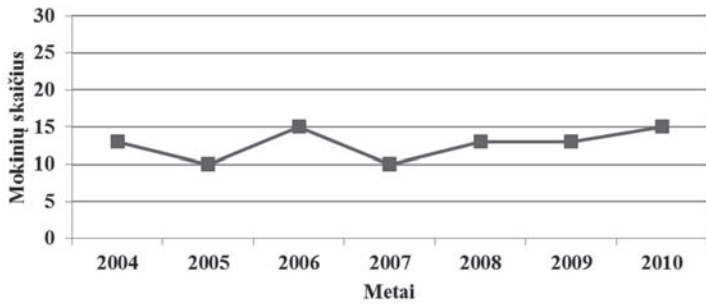
7 lentelė. Vidutiniškai surinkta taškų dalis pagal atskiras kognityvinių gebėjimų sritis

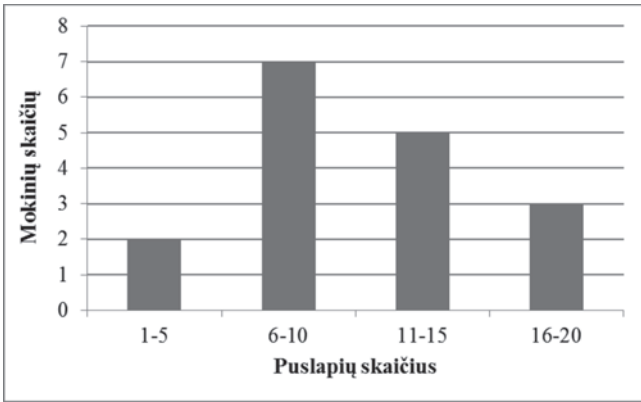
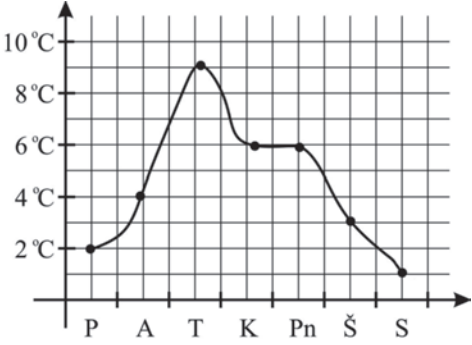

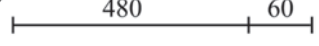
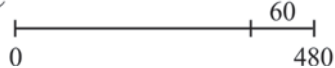
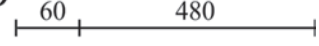
		Kognityvinių gebėjimų sritis		
		Žinios ir supratimas	Taikymas	Aukštesnieji mąstymo gebėjimai
Vidutiniškai surinkta taškų dalis	taškai	11,9	10,1	2,8
	proc.	70,0	63,4	35,2

Eil. Nr.	Uždavinys
1.	Nuspalvink 2/3 figūrų:
2.	Koks skaičius paslėptas po saulute? • 3 = 3
3.	Kuris reiškiny s gali būti panaudotas suskaičiuoti pavaizduotus suolus? A $6 + 4$ B $4 \cdot 4 \cdot 4$ C $4 \cdot 6$ D $6 + 6 + 6$
4.	Koks skaičius turi būti langelio vietoje? $4 \times \square = 80$
5.	Kuriame brėžinyje pavaizduota atkarpa?
6.	Į kokią geometrinę figūrą labiausiai panaši arbatos dėžutė?
7.	Pažiūrėk į kalendoriaus lapelį. Atsakyk į klausimą: a) Kuri savaitės diena rugsėjo 18-oji?

Eil. Nr.	Uždavinys											
8.	<p>Diagramoje pavaizduota, kiek ir kokios rūšies vaismedžių auga sode.</p> 	<p>Remdamasis diagramos duomenimis, užpildyk du lentelės langelius.</p> <table border="1" data-bbox="932 398 1402 604"> <thead> <tr> <th>Vaismedžių rūšys</th> <th>Vaismedžių skaičius</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Obelys</td> <td>13</td> </tr> <tr> <td>Kriaušės</td> <td>9</td> </tr> <tr> <td>Slyvos</td> <td>.....</td> </tr> <tr> <td>.....</td> <td>15</td> </tr> </tbody> </table>	Vaismedžių rūšys	Vaismedžių skaičius	Obelys	13	Kriaušės	9	Slyvos	.....	.....	15
Vaismedžių rūšys	Vaismedžių skaičius											
Obelys	13											
Kriaušės	9											
Slyvos	.....											
.....	15											
9.	<p>Diagramoje pavaizduota, kiek pirmos, antros ir trečios klasės mokinių susirinko į šventę mokyklos stadione. Naudodamas diagramos duomenis, baik pildyti lentelę.</p> 	<table border="1" data-bbox="852 987 1422 1099"> <thead> <tr> <th>Klasė</th> <th>1 klasė</th> <th>2 klasė</th> <th>3 klasė</th> <th>4 klasė</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Mokinių skaičius</td> <td>13</td> <td>20</td> <td></td> <td>10</td> </tr> </tbody> </table>	Klasė	1 klasė	2 klasė	3 klasė	4 klasė	Mokinių skaičius	13	20		10
Klasė	1 klasė	2 klasė	3 klasė	4 klasė								
Mokinių skaičius	13	20		10								
10.	<p>Močiutė pirko 14 puodelių po 3 Lt ir lėkštę už 10 Lt. Kiek kainavo pirkinys?</p>											
11.	<p>Apskaičiuok:</p> $\begin{array}{r} 9000 \\ - 567 \\ \hline \end{array}$											
12.	<p>Tik vieno reiškinio reikšmė nėra lygi 36. Kurio?</p> <p>A $4 \cdot (6 + 3)$ B $4 \cdot 6 + 6 \cdot 2$ C $5 + 3 \cdot 2 + 20$ D $(16 - 7) \cdot 4$</p>											
13.	<p>Apskaičiuok: $18 - (6 + 2) \times 2$</p>											
14.	<p>Nuspalvink taip, kad ornamentas būtų simetriškas.</p> 											

Eil. Nr.	Uždavinys
15.	<p>Sujunk rodyklėmis paveikslėlį su jį primenančios figūros pavadinimu.</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="text-align: center;"> </div> <div style="text-align: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-bottom: 10px;">Ritinys</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-bottom: 10px;">Skritulys</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-bottom: 10px;">Piramidė</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-bottom: 10px;">Rutulys</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px;">Apskritimas</div> </div> </div>
16.	<p>Kuris kampas bukas?</p> <div style="text-align: center;"> </div>
17.	<p>Kiek kubelių sudaro šį statinį?</p> <div style="text-align: center;"> </div>
18.	<p>Kvadrato kraštinės ilgis yra 3 cm. Apskaičiuok šio kvadrato perimetrą.</p>
19.	<p>Sustambink: 2050 g = ... kg .....g.</p>
20.	<p>Ką galima išmatuoti mililitrais (ml)?</p> <ul style="list-style-type: none"> A Kačiuko masę. B Puodelio talpą. C Pieštuko ilgį. D Nuotraukos plotą.
21.	<p>Lukas ir Matas pradinių klasių mokinius apklausė, kurių rūšių ledus jie labiausiai mėgsta. Gautus duomenis Lukas pavaizdavo skrituline diagrama. Kurių rūšių ledus mėgsta po tiek pat mokinių?</p> <div style="text-align: center;"> <p>Mėgstamiausi ledai</p> </div>

Eil. Nr.	Uždavinys																
22.	<p>Diagramoje pavaizduota, kaip kito mokinių, lankiusių sporto būrelį 2004–2010 metais, skaičius. Užrašyk, kiek daugiau mokinių lankė būrelį 2010 metais, palyginti su 2007 metais.</p> <table border="1" data-bbox="491 340 1200 645"> <caption>Mokinių skaičius lankiusių sporto būrelį 2004–2010 metais</caption> <thead> <tr> <th>Metai</th> <th>Mokinių skaičius</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2004</td> <td>13</td> </tr> <tr> <td>2005</td> <td>10</td> </tr> <tr> <td>2006</td> <td>15</td> </tr> <tr> <td>2007</td> <td>10</td> </tr> <tr> <td>2008</td> <td>13</td> </tr> <tr> <td>2009</td> <td>13</td> </tr> <tr> <td>2010</td> <td>15</td> </tr> </tbody> </table>	Metai	Mokinių skaičius	2004	13	2005	10	2006	15	2007	10	2008	13	2009	13	2010	15
Metai	Mokinių skaičius																
2004	13																
2005	10																
2006	15																
2007	10																
2008	13																
2009	13																
2010	15																
23.	Užrašyk dešimtaine trupmena: nulis sveikų ir penkiolika šimtųjų.																
24.	<p>Į langelį įrašyk didžiausią skaičių, su kuriuo nelygybė yra teisinga.</p> $69 : 3 + \square < 90.$																
25.	<p>Rendamas lentelėje pateikta informacija, parašyk, kiek laiko truko traukinio kelionė iš Vilniaus į Kauną.</p> <table border="1" data-bbox="534 891 1161 967"> <thead> <tr> <th>Išvyko iš Vilniaus</th> <th>Atvyko į Kauną</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>23 val. 15 min.</td> <td>01 val. 00 min.</td> </tr> </tbody> </table>	Išvyko iš Vilniaus	Atvyko į Kauną	23 val. 15 min.	01 val. 00 min.												
Išvyko iš Vilniaus	Atvyko į Kauną																
23 val. 15 min.	01 val. 00 min.																
26.	<p>Tomas turėjo išvažiuoti iš Mažeikių į Šiaulius 7:15, bet pavėlavo. Apskaičiuok, kiek laiko ilgiau autobusas važiuoja į Šiaulius per Akmenę nei per Kuršėnus?</p> <table border="1" data-bbox="406 1102 1289 1415"> <thead> <tr> <th>Maršrutas</th> <th>Išvyksta</th> <th>Atvyksta</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Mažeikiai–Šiauliai per Akmenę</td> <td>7:15</td> <td>9:20</td> </tr> <tr> <td>Šiauliai–Mažeikiai per Akmenę</td> <td>11:15</td> <td>13:20</td> </tr> <tr> <td>Mažeikiai–Šiauliai per Kuršėnus</td> <td>15:00</td> <td>16:35</td> </tr> <tr> <td>Šiauliai–Mažeikiai per Kuršėnus</td> <td>17:40</td> <td>19:15</td> </tr> </tbody> </table>	Maršrutas	Išvyksta	Atvyksta	Mažeikiai–Šiauliai per Akmenę	7:15	9:20	Šiauliai–Mažeikiai per Akmenę	11:15	13:20	Mažeikiai–Šiauliai per Kuršėnus	15:00	16:35	Šiauliai–Mažeikiai per Kuršėnus	17:40	19:15	
Maršrutas	Išvyksta	Atvyksta															
Mažeikiai–Šiauliai per Akmenę	7:15	9:20															
Šiauliai–Mažeikiai per Akmenę	11:15	13:20															
Mažeikiai–Šiauliai per Kuršėnus	15:00	16:35															
Šiauliai–Mažeikiai per Kuršėnus	17:40	19:15															
27.	<p>Tomas turėjo išvažiuoti iš Mažeikių į Šiaulius 7:15, bet pavėlavo. Kiek Tomui teks laukti kito autobuso, jei dabar yra 7:25?</p> <table border="1" data-bbox="406 1550 1289 1863"> <thead> <tr> <th>Maršrutas</th> <th>Išvyksta</th> <th>Atvyksta</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Mažeikiai–Šiauliai per Akmenę</td> <td>7:15</td> <td>9:20</td> </tr> <tr> <td>Šiauliai–Mažeikiai per Akmenę</td> <td>11:15</td> <td>13:20</td> </tr> <tr> <td>Mažeikiai–Šiauliai per Kuršėnus</td> <td>15:00</td> <td>16:35</td> </tr> <tr> <td>Šiauliai–Mažeikiai per Kuršėnus</td> <td>17:40</td> <td>19:15</td> </tr> </tbody> </table>	Maršrutas	Išvyksta	Atvyksta	Mažeikiai–Šiauliai per Akmenę	7:15	9:20	Šiauliai–Mažeikiai per Akmenę	11:15	13:20	Mažeikiai–Šiauliai per Kuršėnus	15:00	16:35	Šiauliai–Mažeikiai per Kuršėnus	17:40	19:15	
Maršrutas	Išvyksta	Atvyksta															
Mažeikiai–Šiauliai per Akmenę	7:15	9:20															
Šiauliai–Mažeikiai per Akmenę	11:15	13:20															
Mažeikiai–Šiauliai per Kuršėnus	15:00	16:35															
Šiauliai–Mažeikiai per Kuršėnus	17:40	19:15															
28.	<p>Sienos ilgis 4 m, plotis 3 m. Sienoje yra 1 m pločio ir 2 m ilgio langas. Koks sienos be lango plotas? Užrašyk sprendimą.</p>																

Eil. Nr.	Uždavinys																
29.	<p>Diagramoje pavaizduota, kiek knygos puslapių per dieną perskaito mokytojos apklausti mokiniai. Kiek mokinių perskaito daugiau negu 10 puslapių per dieną?</p> <table border="1" data-bbox="525 331 1169 730"> <caption>Mokiniai perskaitę puslapius</caption> <thead> <tr> <th>Puslapių skaičius</th> <th>Mokinių skaičius</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-5</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>6-10</td> <td>7</td> </tr> <tr> <td>11-15</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>16-20</td> <td>3</td> </tr> </tbody> </table>	Puslapių skaičius	Mokinių skaičius	1-5	2	6-10	7	11-15	5	16-20	3						
Puslapių skaičius	Mokinių skaičius																
1-5	2																
6-10	7																
11-15	5																
16-20	3																
30.	<p>Paveiksle pavaizduota, kaip keitėsi oro temperatūra per savaitę.</p> <p>a) Kurią savaitės dieną buvo 9 °C?</p> <p>b) Kurią savaitės dieną buvo žemiausia oro temperatūra?</p> <p>c) Kurią savaitės dieną oro temperatūra buvo lygiai 1 °C aukštesnė nei pirmadienį?</p> <table border="1" data-bbox="895 801 1369 1144"> <caption>Oro temperatūra savaitės metu</caption> <thead> <tr> <th>Diena</th> <th>Temperatūra (°C)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>P</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>A</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>T</td> <td>9</td> </tr> <tr> <td>K</td> <td>6</td> </tr> <tr> <td>Pn</td> <td>6</td> </tr> <tr> <td>Š</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>S</td> <td>1</td> </tr> </tbody> </table>	Diena	Temperatūra (°C)	P	2	A	4	T	9	K	6	Pn	6	Š	3	S	1
Diena	Temperatūra (°C)																
P	2																
A	4																
T	9																
K	6																
Pn	6																
Š	3																
S	1																
31.	Išbrauk skaičių, kuris netinka šiai skaičių sekai: 16, 24, 32, 40, 42, 48, 56.																
32.	Rita turėjo 74 moliūgo sėklas. Jas susodino po lygiai į 8 dėžutes. Kiek mažiausiai sėklų jai galėjo likti?																
33.	Du sodininkai pirko braškių daigus. Pirmasis pirko 7, o antrasis – 4 daigus. Pirmasis sodininkas sumokėjo 15 litų daugiau negu antrasis. Kiek kainavo vienas braškių daigas, jei žinoma, kad jų kaina vienoda?																
34.	Rūta turėjo 42 Lt. Už trečdalį pinigų ji nupirko broliui dovaną, o už 4 Lt nupirko atviruką. Ar užteks jai pinigų tortui, kuris kainuoja 15 Lt?																
35.	<p>Vasaros atostogų metu Karolis keliavo 480 km. 60 km jis važiavo autobusu, o likusią kelio dalį traukiniu. Kuris piešinys/iliustracija atitinka šią sąlygą?</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div data-bbox="438 1624 798 1713"> <p>A</p> </div> <div data-bbox="917 1624 1260 1691"> <p>B</p> </div> </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-top: 20px;"> <div data-bbox="438 1747 798 1836"> <p>C</p> </div> <div data-bbox="917 1747 1260 1814"> <p>D</p> </div> </div>																

Standartizavimo procedūrų aprašas. I dalis / 4 klasės lietuvių gimtosios kalbos (skaitymo, rašymo) ir matematikos standartizuotos programos ir testų pavyzdžiai. – Vilnius: Ugdymo plėtotės centras, 2012 – 102 p.

ISBN 978-609-95371-4-6

Rengė spaudai ir spausdino:
UAB „Projektų vadybos institutas“, UAB „ZET technologijos“ ir UAB „Lodvila“

Tiražas 3000 egz.